

DABAS VÁROS

FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2021-2027

I. Helyzefeltárás, célrendszer

**DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÉPVISELŐ TESTÜLETE A 265/2022. (IX.15.)
SZÁMÚ ÖK. HATÁROZATTAL ELFOGADTA**

2022. SZEPTEMBER

Készítette: Projekt Expert Kft.

Közreműködők Dabas Város Önkormányzata részéről:

- Kőszegi Zoltán polgármester
- Rigóné dr. Roicsik Renáta jegyző
- Feldman László önkormányzati képviselő

TARTALOM

Ábrajegyzék	6
Táblázatok jegyzéke	8
Előzmények	9
1 Helyzetfeltárás	10
1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	10
1.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	12
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz	12
1.2.2 Kapcsolódás Pest megye területfejlesztési koncepciójához és programjához...	17
1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás.....	23
1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	24
1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI.....	27
1.5 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	27
1.5.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség.....	27
1.5.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	32
1.5.3 Települési identitást erősítő tényezők.....	33
1.6 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	36
1.6.1 Humán közszolgáltatások.....	36
1.6.2 Esélyegyenlőség biztosítása	38
1.7 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	39
1.7.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	39
1.7.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	41
1.7.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	43
1.7.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	44
1.7.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	44
1.8 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	45
1.8.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	45
1.8.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	47
1.8.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység	50

1.8.4	Foglalkoztatáspolitikai	51
1.8.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás	52
1.8.6	Intézményfenntartás	54
1.8.7	Energiagazdálkodás	54
1.9	TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK 55	
1.9.1	Köztemetők kialakítása és fenntartása	55
1.9.2	A közvilágításról való gondoskodás	56
1.9.3	Kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása	56
1.9.4	A helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása	57
1.9.5	Közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása	57
1.9.6	Okos város települési szolgáltatások	57
1.10	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	58
1.10.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	58
1.10.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	62
1.11	KÖZLEKEDÉS	62
1.11.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	62
1.11.2	Közúti közlekedés	64
1.11.3	Közösségi közlekedés	65
1.11.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	69
1.11.5	Parkolás	71
1.12	KÖZMŰVESÍTÉS	71
1.12.1	Víziközművek	71
1.12.2	Energia	75
1.12.3	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	77
1.13	KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)	79
1.13.1	Talaj állapota	79
1.13.2	Felszíni és a felszín alatti vizek	80
1.13.3	Levegőtisztaság és védelme	80
1.13.4	Zaj- és rezgésterhelés	80
1.13.5	Sugárzás védelem	80
1.13.6	Hulladékkezelés	80
1.13.7	Vizuális környezetterhelés	81
1.13.8	Árvízvédelem	81

1.13.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	81
1.14	VÁROSI KLÍMA	82
2	javaslat stratégiai célok kijelölésére.....	84
2.1	JÖVŐKÉP	84
2.2	CÉLRENDSZER	84
3	Felhasznált irodalom	88
3.1	TANULMÁNYOK, FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK	88
3.2	JOGSZABÁLYOK.....	88
3.3	WEBOLDALAK.....	89

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Dabas elhelyezkedése	10
2. ábra: Magyarország infrastruktúrája	12
3. ábra: Az OFTK célrendszere	14
4. ábra: Funkcionális térségek	15
5. ábra: Városhálózat-Budapest vonzáskörzete	16
6. ábra: Pest Megyei Fejlesztési Konceptió átfogó, stratégiai és horizontális céljai	18
7. ábra: A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében	19
8. ábra: Pest megye nagy távra tervezett közlekedési kapcsolatrendszere	21
9. ábra: Ország szerkezeti terve (kivonat)	24
10. ábra: PMTrT Térségi Szerkezeti Terv kivonata	26
11. ábra: Dabas lakosságának alakulása (fő)	28
12. ábra: Öregségi mutató	29
13. ábra: A nyilvántartott álláskereső nemek közti megoszlása Dabason	30
14. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	31
15. ábra: Ezer lakosra jutó lakóegységek száma	32
16. ábra: Szegregációval veszélyeztetett területek Dabason	33
17. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (ezer Ft)	40
18. ábra: Száz lakosra jutó működő vállalkozások száma a nonprofit gazdasági társaságokkal együtt (db)	40
19. ábra: Épített lakások aránya az éves lakásállomány százalékában	45
20. ábra: Dabas Város Önkormányzata összesített költségvetései 2016 és 2020 között (millió Ft)	46
21. ábra: Az egy lakosra jutó iparűzési adó alakulása (ezer Ft)	51
22. ábra: Közfoglalkoztatási mutató	52
23. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (%)	53
24. ábra: Külterületi zöldfelületek megoszlása a település teljes területére vetített %-os arányban	58

25. ábra: Eltérő karakterű településrészek.....	59
26. ábra: Önkormányzati tulajdonú összes zöld terület (m ²)	61
27. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelület nagysága (m ²)	61
28. ábra: Dabas földrajzi helyzete a Kelet-Mediterrán és a Rajna-Duna TEN-T hálózatokon	63
29. ábra: Forgalomfejlődés az elmúlt években az 5. sz. főúton Dabasnál	64
30. ábra: A Dél-Pesti agglomerációs helyközi és távolsági autóbusszonalak Dabast érintő járatainak és megállóinak térképe	67
31. ábra: Dabas és Gyón állomások Budapest és környékének vasúti hálózatán, az S21 személyvonat vonalán	69
32. ábra: Kerékpárutak Dabason.....	70
33. ábra: Önkormányzati kiépített járdák hosszának alakulása Dabason (km)	71
34. ábra: Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	72
35. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz egy lakosra jutó mennyisége (1000 m ³)	73
36. ábra: Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában	74
37. ábra: Villamosenergia fogyasztók száma és igénybevett mennyiség alakulása	75
38. ábra: Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma (fő)	76
39. ábra: Internet-előfizetések száma (db)	77
40. ábra: Internet-előfizetések optikai hálózaton (db)	78
41. ábra: Kábeltelvíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	78
42. ábra: Dabas Településfejlesztési Konceptiójának célrendszere	85
43. ábra: Az FVS célrendszerének logikai vázlata	86
44. ábra: A Dabas FVS javasolt stratégiai célrendszere	87

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: funkcionális központi viszonyok Pest megyében	11
2. táblázat: Dabas térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlása	27
3. táblázat: Működő vállalkozások aránya nemzetgazdasági áganként 2019-ben (nonprofit gazdasági társaságokkal együtt)	41
4. táblázat: Működő vállalkozások megoszlása létszámkategóriánként 2019-ben	43
5. táblázat: Dabas Város Önkormányzata és intézményeinek uniós pályázatai a 2014-2020-as ciklusban	48
6. táblázat: Dabas Város Önkormányzata hazai támogatásból megvalósuló projektjei 2016 és 2021 között	48
7. táblázat: Dabas működő és lezárt temetői	55
8. táblázat: Helyi védelem alatt álló növények, természeti értékek	59
9. táblázat: A város játszótereinek felszereltsége	60

ELŐZMÉNYEK

A 2021-27-es Uniós ciklus fenntartható városfejlesztési forrásainak (ERFA rendelet 11. cikk) felhasználásához elvárás integrált területi, városi stratégiák készítése. Magyarországon a 2007-13-as Uniós programozási időszak előkészítéséhez kapcsolódóan kerültek bevezetésre az integrált városfejlesztési, későbbiekben településfejlesztési stratégiák, melyek egy fontos eszközt jelentettek a városoknak az integrált szemléletű fejlesztések tervezéséhez mind városi, mind városrészi szinten, bevezetve az akcióterületi megközelítés jelentőségét is. Az eltelt tizennégy év során a gazdasági- társadalmi környezetben jelentős változások történtek, az Európai Unió szakpolitikai megközelítései sok tekintetben részletesebbé váltak. Megújult a Lipcsei Charta, az ún. Városi Partnerségek keretében akciótervek kerülnek kidolgozásra, 2019-ben létrejött az Európai Zöld megállapodás, fókuszban van a digitális átállás. Európa célul tűzte ki, hogy 2050-re karbonsemlegessé válik, az Európai Klímatörvény alapján.

Az Unió a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan öt szakpolitikai célkitűzést határozott meg:

1. **Intelligensebb Európa** – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás (PO1)
2. **Zöldebb, karbon szegény Európa** (PO2)
3. **Jobban összekapcsolt Európa** – mobilitás és regionális IKT- összekapcsoltság (PO3)
4. **Szociálisabb Európa** – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása (PO4)
5. **A polgárokhoz közelebb álló Európa** – a városi, vidéki és part menti térségek (PO5)

Ennek megfelelően a 2021-27-es Uniós ciklus előkészítéséhez az eddigi városi stratégiák, az integrált településfejlesztési stratégiák módszertani elkészítésének felülvizsgálata vált szükségessé, hogy azok struktúrája és tartalma összhangba kerülhessen a jelenleg érvényben levő európai és hazai szakpolitikai keretekkel.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia, valamint utód dokumentuma, a településfejlesztési terv elválik egymástól. Míg az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének feltételrendszerét a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása, addig a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) az Európai Unió elvárásait figyelembe vevő dokumentum, és a 2021- 27-es forrásfelhasználás feltétele.

Az FVS tervezése a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyvének útmutatásai alapján történik, amelynek végleges változatát a Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága adta közre 2021. október elején a vonatkozó EU-s szabályozások és útmutatások figyelembe vételével (az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060, illetve (EU) 2021/1058 Rendelete, Európai Zöld Megállapodás, Lipcsei Charta, Városi Partnerségek, a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyve). Az FVS tervezésének Módszertani Kézikönyve biztosítja az FVS összhangját a 314/2012-es Kormányrendelettel, ugyanakkor nem követelmény, hogy az FVS a hivatkozott Kormányrendelet elvárásainak maradéktalanul megfeleljen. **A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia teljes tervezéssel készül**, és nem korlátozódik csupán a TOP Plusz forrásainak a felhasználására.

1 HELYZETFELTÁRÁS

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

1. ábra: Dabas elhelyezkedése

Forrás: wikipedia.org alaptérképei saját szerkesztés (2021)

A város, Pest megye 18 járásának egyik járás székhelye. A Dabasi járás, a járásszékhelyen túl két várossal (Örkény és Újhartyán), két nagyközséggel (Bugyi, Inárcs) és hat községgel (Hernád, Kakucs, Pustavacs, Táborfalva, Tatárszentgyörgy, Újlengyel) rendelkezik.

Az ezredforduló előtt már **komplex városi funkcióval** rendelkezett Dabas. KSH településhierarchia vizsgálata szerint, központi szerepkör mértéke és a városi funkciók alapján **alsófokú központ** csoportba tartozik.

Pest megyén belül a funkcionális központi viszonyokat – népességi súlya, foglalkoztatásban betöltött szerepe, térségi ellátó szerepköre alapján – az alábbi táblázat mutatja be:

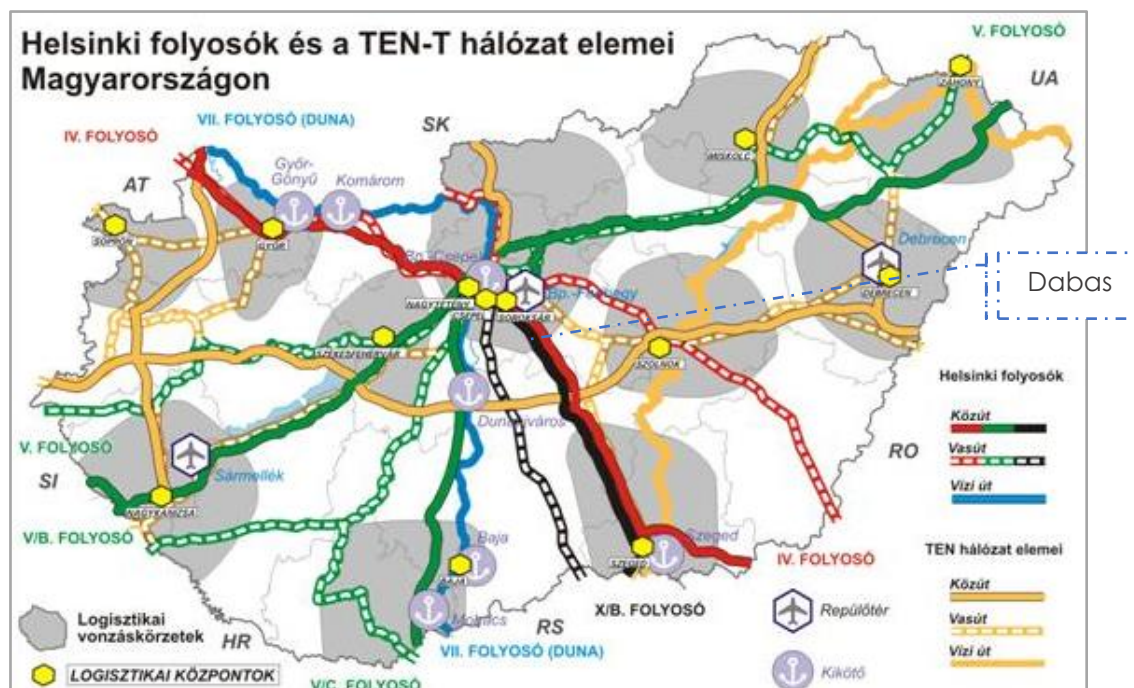
1. táblázat: funkcionális központi viszonyok Pest megyében

Kiemelt szerepkörű központok	Központok	Térségi és agglomerációs központok	Mikrotérségi központok
<ul style="list-style-type: none"> Érd- (Százhalombatta) Cegléd Gödöllő Vác Szentendre 	<ul style="list-style-type: none"> Dabas Nagykátá Monor Ráckeve- (Kiskunlacháza) 	<ul style="list-style-type: none"> Aszód Budakeszi Dunakeszi-Fót Gyál Nagykőrös Pilisvörösvár Szigetszentmiklós Veresegyháza Zsámbék 	<ul style="list-style-type: none"> Mende-Sülysáp Örkény Szob- (Vámosmikola) Tápiószele Tura

A város számos olyan közigazgatási, szolgáltató, oktatási, egészségügyi és kulturális funkcióval rendelkezik, amelyek a környék településeit is kiszolgálják. Városi funkciója folyamatosan fejlődik, bővül. A város körzeti feladatokat is ellátó intézményei: Dr. Halász Géza Szakorvosi Rendelőintézet, Mentőszolgálat, Tűzoltó-parancsnokság, Bíróság, Ügyészség, Rendőrkapitányság, Járási Hivatal (Földhivatal, ÁNTSZ, Állategészségügy, Kormányablak, Munkaügyi Központ), Társult Önkormányzatok Együtt Segítőszolgálat, Reménysugár Fogyatékosok Napközi Otthona, Zárdakert és Átrium Idősek Otthonai, Múzsák Alapfokú Művészeti Iskola, Gimnázium, Kossuth Zsuzsanna Érdi Szakképzési Centrum.

Dabas a budapesti agglomeráció második legnagyobb városa, 17.361 (2021. január 1-jén) fő állandó lakosság számmal. Főváros közelségének köszönhető, hogy jelentős a munkavállalás céljából ingázók száma, így Budapestnek van egy elszívó hatása. Munkaerő-veszteség jelentkezik a térségben, mértéke azonban nem a legmagasabb a megyében, hiszen a városnak is van munkaerővonzó-képessége, leginkább a környező településekre. Több önálló településrész egyesítésével nyerte el mai közigazgatási területét, mely mintegy 165,99 km² kiterjedésű. Városi rangot 1989-ben kapott.

2. ábra: Magyarország infrastruktúrája

Forrás: Közlekedéstudományi Intézet (www.kti.hu)

Közlekedéstudományi Intézet vonatkozásában **Dabas kedvező elhelyezkedéssel bír**, érinti Budapest logisztikai vonzaskörzete, a Budapest-Szeged M5 autópálya mintegy 6 km-re húzódik a várostól. Meghatározó a belterületet É-D-i irányban átszelő, egykori 5. sz. főút (5202j. összekötőút) és a Budapest-Lajsmizse-Kecskemét vasútvonal.

1.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1 KAPCSOLÓDÁS AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ

A 2014-2030 időtávra vonatkozó Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (a továbbiakban: OFTK) az Országgyűlés az 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával fogadta el. „A Konceptió integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok (partnerségi megállapodás, operatív programok) megalapozását is szolgálja, valamint az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből, illetve az EU 2020 Stratégiához és a Nemzeti Reform Programhoz vállalásaihoz illeszkedve hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg Magyarország számára”. Az OFTK-ban lefektetett elveket és irányokat a fejlesztéspolitika minden szintjén érvényesíteni szükséges, beleértve jelen dokumentumot is.

Az OFTK négy horizontális szempontot jelöl ki, ezek a következők:

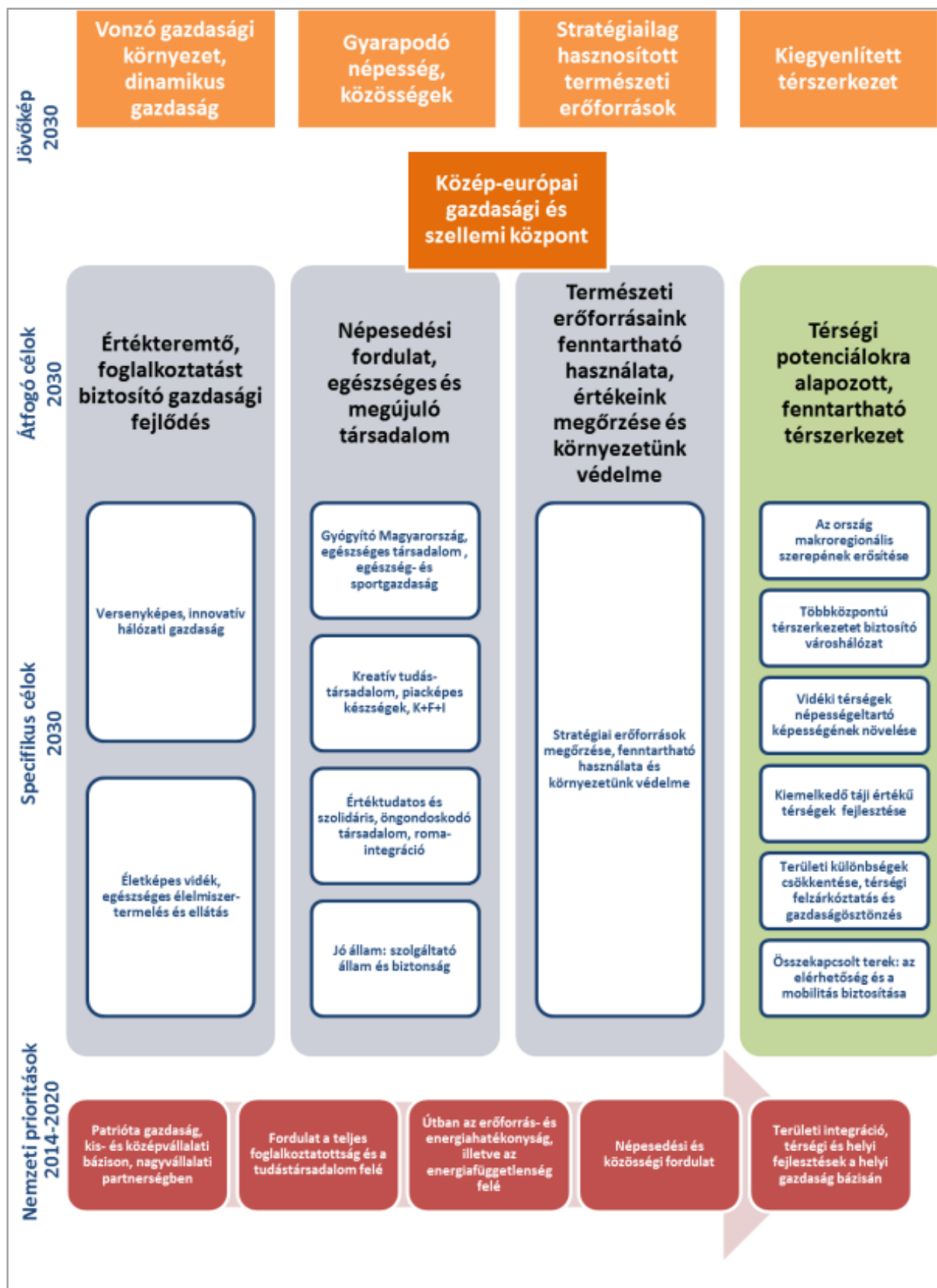
1. Befogadás – társadalmi felzárkózás
2. Esélyegyenlőség megteremtése nemzetiségi identitás erősítése
3. Fenntartható fejlődés – fenntartható növekedés
4. Értékmegőrzés és intelligens növekedés

A 2030-ig elérni tervezett jövőkép elérése érdekében az OFTK átfogó célokat, specifikus célokat és nemzeti prioritásokat határoz meg. Dabas számára a város adottságai és lehetőségei szempontjából kiemelten fontos specifikus célkitűzések:

1. Kreatív tudás-társadalom, piacképes készségek, K+F+I
2. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
3. Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
4. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Az elsőként felsorolt specifikus célkitűzés erőteljes kapcsolódását a lakossági igények és a kvantitatív vizsgálatok adják. A második „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése” célkitűzés a város Pesti-síkság és a kiskunsági homokhátság fekvése miatt lényeges, míg a harmadik és negyedik specifikus célkitűzés relevanciája Dabas településhálózatban betöltött szerepe és közlekedési lehetőségei révén adódik.

3. ábra: Az OFTK célrendszere

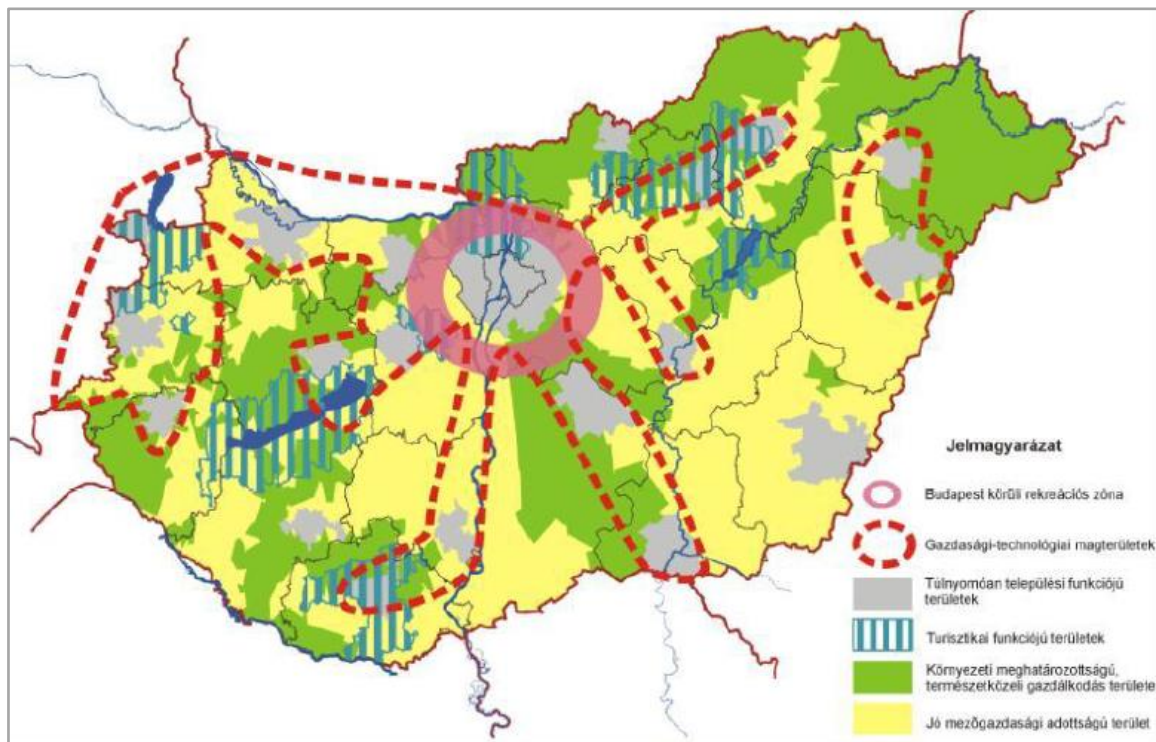

Forrás: OFTK

Területpolitikai irányok meghatározásához kapcsolódó térszerkezeti jövőkép összesítését tartalmazó funkcionális térségek alapján a város érintett:

- Budapest körüli rekreációs zónával,
- gazdasági-technológiai magterülettel
- és a környezeti meghatározottságú, természetközeli gazdálkodás területtel.

4. ábra: Funkcionális térségek

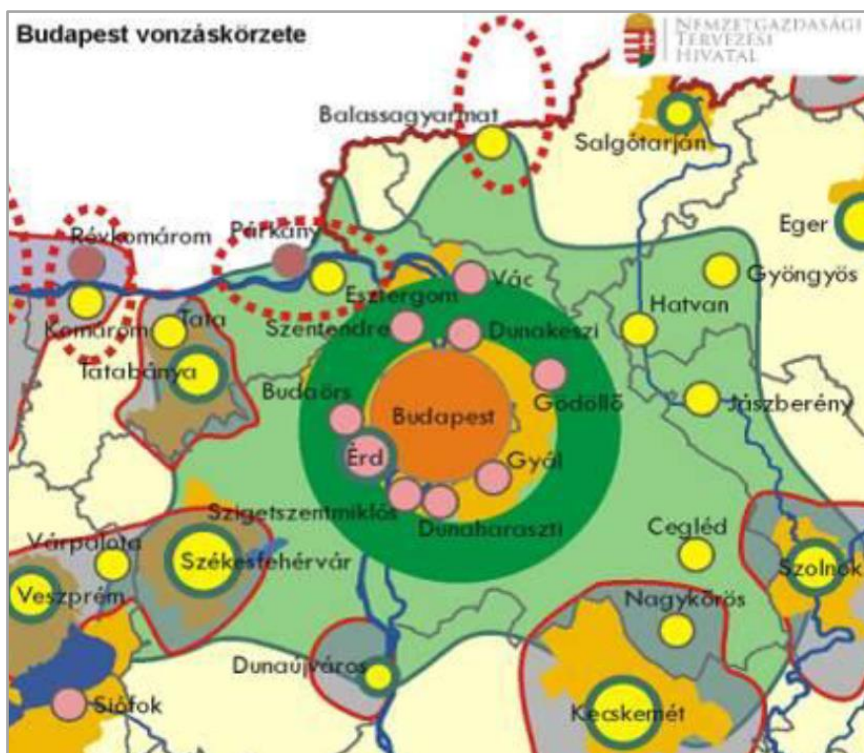

Forrás: OTFK

Az OTFK külön nem nevesíti Dabas városát, viszont a *Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat* specifikus célkitűzésen belül Pest megye és az agglomeráció: a metropolisz térség kohéziójáért rész elengedhetetlennek tartja, hogy a metropolisz térség valós gazdasági egységbe forrjon, hogy gazdasági fejlődése több központ köré szerveződjön és kiegyensúlyozottabb, összességében erőteljesebb legyen.

Budapest vonzáskörzetét bemutató ábrán Dabas a **Budapest körüli rekreációs zónában** tartozik.

5. ábra: Városhálózat-Budapest vonzáskörzete

Forrás: OFTK

Kiemelt fejlesztési célterület az OFTK-ban a tanyástérségek és a Homokhátság, mely lehatárolásokban Dabas területe is beletartozik.

Tanyás térségek fejlesztéspolitikai feladatai:

- A Tanyafejlesztési Program kiterjesztése.
- A tanyás térségek átfogó fejlesztési programjának és cselekvési tervének megvalósítása.
- A tanyás térségek, tanyás külterülettel rendelkező önkormányzatok, illetve a tanyai gazdálkodók, lakosok számára érdemi és közvetlen fejlesztési forrás biztosítása, a meglévő tanyák megőrzése, a gazdasági termelésbe való visszaintegrálása.
- Hosszú távú tanyaprogram keretében a tanyákra vonatkozó jogi szabályozás szükséges alakítása, melynek szempontjai: a tanyai lakosság önkormányzati képviselete, a tanyás külterületre vonatkozó településfejlesztési és –rendezési tervezés, szabályozás megújítása, a közbiztonság javítása, a szolgáltatások elérhetőségének javítása (pl. tanyabusz szolgáltatás), az infrastrukturális fejlesztés (a környezeti szempontok figyelembevételével), a tanyai birtokrendezés.
- A tanyák tevékenység diverzifikációjának segítése: az önellátást szolgáló termelés mellett a termékek és szolgáltatások piacán való megjelenésének támogatása, a „több lábbon állás” ösztönzése.

Homokhátság fejlesztéspolitikai feladatai:

- Homokhátsági Speciális Célprogram folytatása, kiemelten a szárazságtűrő és alternatív növények termesztésbe vonása

- A megváltozott éghajlati feltételekhez alkalmazkodó gazdálkodási formák elterjesztése
- A Duna és a Tisza vízgazdálkodási jellegű programjaihoz, beavatkozásaihoz illeszkedve a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, a táj és környezetgazdálkodási szempontokkal összhangban.
- A belvízrendszerek felülvizsgálata, belvízelvezetés, a táji fenntarthatóságot veszélyeztető mértékben vízigényes kultúrák és ipari tevékenységek visszaszorítása.
- A területhasználat, a gazdálkodás és a vízgazdálkodás összehangolása, szükséges esetekben a terület- és gazdálkodási forma váltásának elősegítése.
- A népességmegtartást és a tájfenntartást biztosító agrár- és élelmiszergazdaság működésének biztosítása, bővítése, a speciális táji körülményeknek megfelelő korszerű technológiák használatának elősegítése.
- A tanyai gazdaságok fennmaradásának, piacra jutásának segítése, annak érdekében, hogy tájfenntartó és megélhetést biztosító szerepüket betölthessék.

A klímaváltozás hatásai által legerősebben érintett övezetek közül az **aszály és hóhullámok szempontjából legsérülékenyebb térségbe** tartozik a város. Továbbá érintett a **kulturális örökség szempontjából kiemelt jelentőségű térséggel** is.

1.2.2 KAPCSOLÓDÁS PEST MEGYE TERÜLTFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁHOZ ÉS PROGRAMJÁHOZ

Pest Megyei Önkormányzat 2021. áprilisában vizsgálta felül a **Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014-2030** c. dokumentumot, melynek első kötete a helyzetfeltárás, második kötete a javaslatétel.

Helyzetfeltáró részben nem járási szintű, hanem települési szintű néhány vonatkozás:

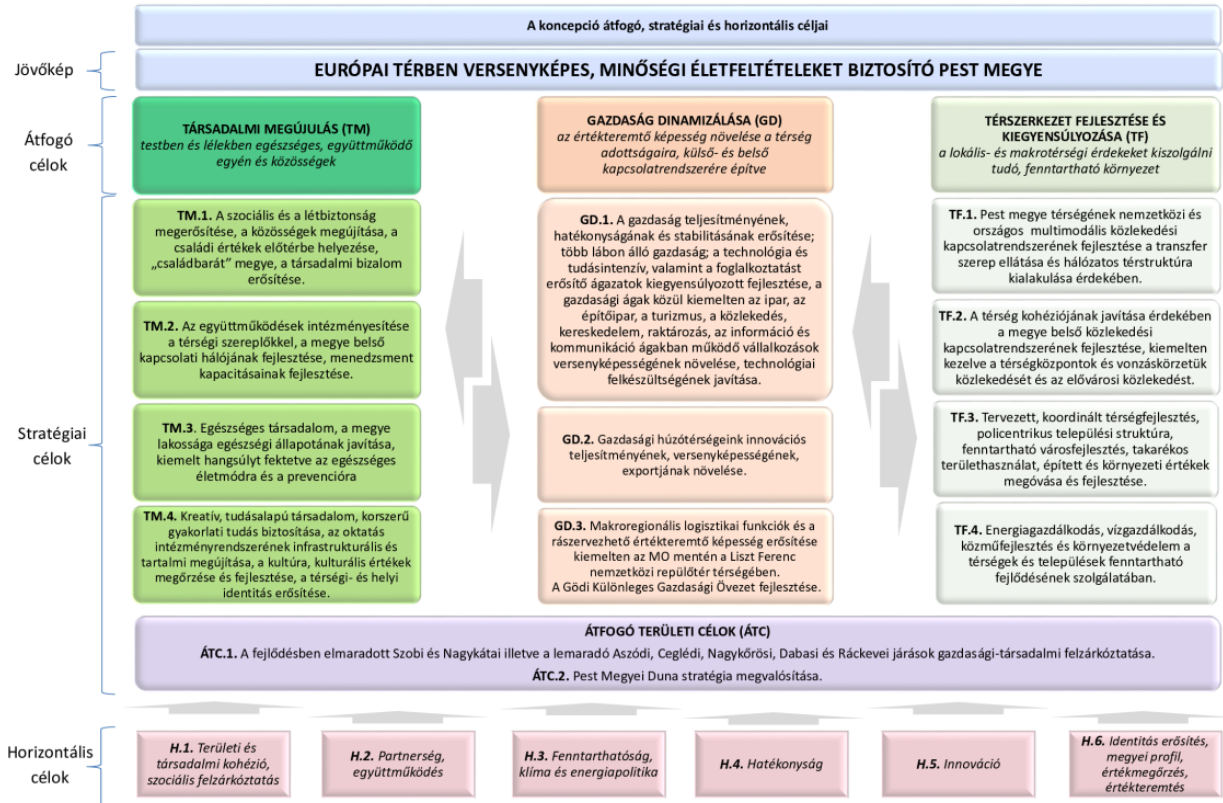
- A Dabasi kistérséget feltörekvő térségnek említi.
- Zarándokturizmus infrastruktúrafejlesztésnél (további vonzerők, látogatóközpont, szálláshely) példaként hozza a várost, mely szerint azáltal fejleszthető a ma még jellemzően egynapos formában jelentkező, igen csekély vendégéjszaka-mutatószámmal bíró turizmus.
- 1744/2020. (XI.11.) kormányhatározatban nevesített felújításra szoruló mellékút a 4606 j. út (Pilis-Dabas összekötő út).
- Jelentős mennyiségű illegálisan lerakott szemét található a város környezetében.

A megyei területfejlesztési koncepció hivatott arra, hogy a megye egészének tervezési alapjait lerakja. Ezért a koncepció úgynevezett teljes tervezés, mely kiterjed:

- a megye társadalmi, gazdasági és környezeti területi alrendszerére egyaránt, beleértve a vidéki térségekkel kapcsolatos témaköröket;
- a megye fejlődése szempontjából fontos témákra, ágazatokra;
- a megyei szinten és a központi szinten kezelhető témákra és ágazatokra egyaránt;
- az önkormányzat és a közsféra tevékenységeivel befolyásolható témákra és ágazatokra, de emellett számba veszi a gazdasági szereplők, a vállalkozások, a civil

szervezetek, egyházak és egyéb társadalmi szervezetek felelősségi körébe tartozó feladatokat.

6. ábra: Pest Megyei Fejlesztési Konceptió átfogó, stratégiai és horizontális céljai

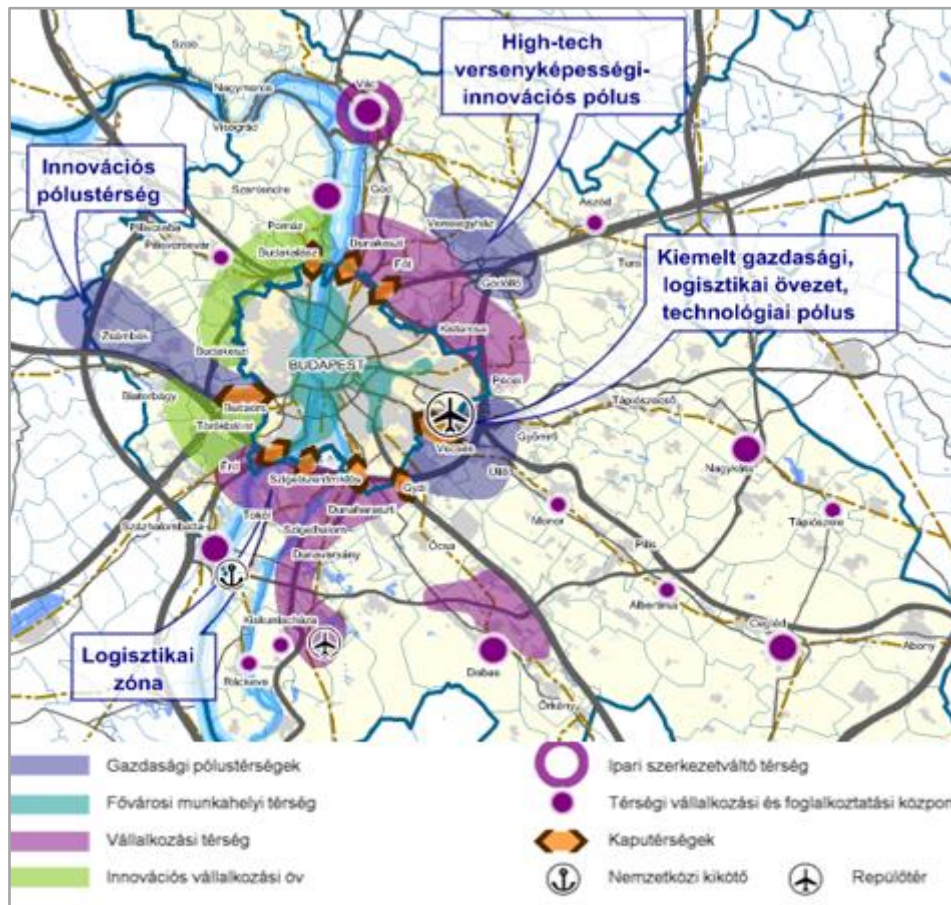
Forrás: Pest Megyei Terülefejlesztési Konceptió

Átfogó területi célok között szerepel (az Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei járások mellett) a lemaradó Dabasi járás gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, mely az alábbi stratégiai célokkal áll koherenciában:

- TM.1. A szociális és a létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése
- TM.2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése, menedzsment kapacitásainak fejlesztése
- TM.4. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése
- GD.1. A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése
- GD.2. A gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása
- GD.3. Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése

- TF.1. Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében

7. ábra: A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében

Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió

A 7. ábra szerinti célterületek közül a megyében Dabas **térségi vállalalkozási és foglalkoztatási központként** szerepel, Pest megye legdélebben fekvő **vállalkozási térség** kijelölésével.

A válság előtt a Pest megyei építő- és építőanyag ipar nagymértékben hozzájárult a megye gazdasági teljesítményének növekedéséhez és arányait tekintve nagyobb szerepet töltött be a termelésben és a foglalkoztatásban, mint az más hazai térségre jellemző. Erre tekintettel meghatározásra kerültek az **építőanyagipar fejlesztésének célterületei**, melyben Dabas területe is szerepel.

Építőanyagipar fejlesztésének operatív céljai:

- A megye építőanyag-iparának fejlesztése, különös tekintettel a rendelkezésre álló nyersanyagforrásokra való fokozottabb építésre.
- A térségi cementgyártás jövőjének újragondolása, átszervezésének menedzselése, együttműködve az érintett szomszédos megyékkel (Komárom-Esztergom),

érdekeltekkel. A gyárak fejlesztésének alapvetően a folyamatok optimalizálását, az energiahatékonyságot és a károsanyag-kibocsátás csökkentését kell jelentenie.

- Az építés és különösen az alapanyaggyártás hatékonyságának, energiahatékonyságának erősítése, a fajlagos költségszint jelentős csökkentése a technológiai fejlesztések ösztönzésével és a tudástranzfer támogatásával (tanácsadó mérnöki feladatok, területi tudásközpont, területi és ágazati partnerség, KKV tanácsadás).
- A vállalkozói és menedzsment-ismeretek bővítése, az építőipari szakképzés bővítése, térségi igényekhez illeszkedő képzési struktúra (képzési hely és szakma).
- Az építőipar CO₂-kibocsátásának csökkentése, a bányaterületek rekultivációja, a hulladék kezelése, újrafelhasználása és újrahasznosítása (körforgásos gazdaság), a környezeti, vízgazdálkodási káros hatások csökkentése, továbbá általában a termelés és az építkezések helyi közösségre és globális környezetre gyakorolt hatásának csökkentése.
- A klímaváltozás hatását is kiemelten figyelembe vevő alternatív építőanyagok, építési módok kifejlesztése, a hagyományos építőanyagok felhasználásának támogatása, bio-házak, passívházak kifejlesztésének, építésének kiemelt támogatása.
- A lakásépítés-, felújítás, korszerűsítés támogatása.
- Technológiai szakosodás, környezetbarát technológiák és más „feltörekvő szegmensek” fejlesztésének ösztönzése, mintaprojektek támogatása a kiemelt beruházásoktól a helyi gazdaság, kistélepülések elérését lehetővé tévő önkéntességi alapú projektekig bezárólag.
- Értéklánc-alapú klaszteresedés, együttműködések, nemzetközi beágyazottság erősítése.
- A belső, helyi erőforrások (építőanyagok) használatának felkutatása és alkalmazása, fenntartható tájgazdálkodás biztosítása.
- A megyei épített örökségállománynak védelme és karbantartása. A kulturális örökség fenntartásából, üzemeltetéséből, felújításából és hasznosításából fakadó feladatok támogatása.
- Az építőipari alapanyagok (pl. homok, kavics) bányászatánál a környezeti, vízgazdálkodási káros hatások csökkentése.

Dabasi járás operatív céljai:

- A középfokú oktatás intézményeire építve a szakképzés átalakítása bevonva a közeli feldolgozóipari vállalatokat, új a jövőbe tekintő képzési formák kialakítása.
- Dabastól nyugati irányban építendő K-Ny-i irányú, új közlekedési kapcsolat megépítése, vagy az alsórendű utak fejlesztése.
- Lajosmizse-Budapest vasútvonal villamosítása és elővárosi közlekedési rendszerbe való bekapcsolása, majd a közösségi közlekedés párhuzamos viszonylatainak felülvizsgálata és racionalizálása.
- A hátrányos társadalmi helyzetű lakossággal rendelkező településeken szociális felzárkóztató programok és képzési programok indítása.
- A nemzetiségi hagyományok és értékek megőrzésének elősegítése.
- A térségben működő -beszállítói tevékenységet végző- vállalkozások tovább fejlődésének elősegítése, K+F tevékenységek támogatása és ösztönzése, a térségben

meglévő ipari-, vállalkozói parkok továbbfejlesztésének, újak kialakításának támogatása.

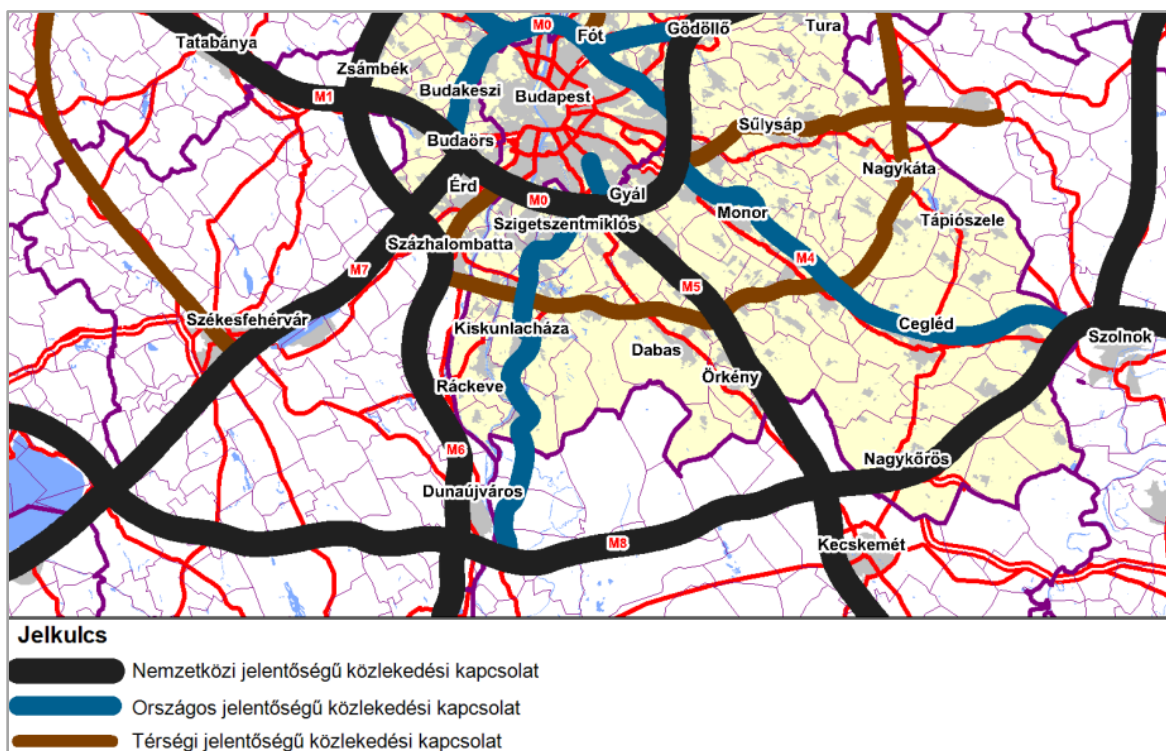
- A fiatalok térségben tartása, vagy térségbe vonzása lakhatási, bérlakás építési programmal.
- Digitalizáció támogatása, újabb/nagyobb sebességű digitális hálózatok kiépítésének támogatása annak érdekében, hogy a térségre jellemző ingázás mértéke tovább csökkenjen.

Fontos kiemelni a várost is érintő Pest megye nagy távra tervezett közlekedési kapcsolatrendszeréből, a **nyugat-keleti irányban kiépítendő útvonalat**, mely fejlesztés térségi jelentőségű.

A Középső, „új” fejlesztési zóna a megye belső perifériáinak bekapcsolásával, az Ercsi – Kiskunlacháza – Dabas – Újhartyán – Pilis – Albertirsa - Nagykáta térségében épülhet ki:

- Az övezet kialakulásának feltétele egy új harántoló (kelet-nyugati irányú) közúti kapcsolat megvalósulása, amely az M6, 51. sz. főút, M5, 5. sz. főút, 4. sz. főút, M4, 31. sz. főút között teremt összeköttetést.
- A vasúti áruszállítás gerincét az EU által középtávon támogatott V0 vasúti kapcsolat (európai áruszállítási folyosó) képezi a zónában.
- A fejlődés feltétele a vonzó környezet megteremtése a humán infrastruktúra, az életminőség, lakókörnyezet, szolgáltatási színvonal, kultúra területén egyaránt.

8. ábra: Pest megye nagy távra tervezett közlekedési kapcsolatrendszere

Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

Dabas, továbbá azok közé a települések közé tartozik, mely **területhasználati korlátozás alá esik**. Ennek a stratégiai célnak lényege, hogy tervezett, koordinált, komplex térségfejlesztés, a lakó- és a gazdasági övezetek tudatos kijelölése és megvalósítása, takarékos területhasználat valósuljon meg a megyében a természeti környezet megőrzése, a térség élhetőségének, a térségi adottságok fenntartható módon történő kiaknázásának érdekében.

A város a **vidékfejlesztés célterülete** is, ahol alapvető cél a gazdaság és a növekedés beindítása, amelynek sajátos feltételeit meg kell teremteni – különös tekintettel a helyi gazdaság, egyes ágazati célok, a közösségek szerepének megerősítése és a befektetés-ösztönzés célkitűzéseire, valamint a fizika infrastruktúrafejlesztésére.

Dél-Pest megyei térségben cél a **Homokhátság** problémáinak Bács-Kiskun megyével közösen történő komplex kezelése.

Pest Megyei Területhasználati Program 2021-2027 ugyancsak ebben az évben került elfogadásra. A 2021-2027-es időszakra öt cselekvési területet (prioritást) tartalmaz:

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégióknak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon, hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A II. prioritás indikátorai:

- Támogatott kkv projektek száma (db)
- Helyi vállalkozások beruházásai (millió Ft)
- Fejlesztett, megújított intézmények száma az intézmény típusa szerint (db)
- Fejlesztett, megújított intézmények által ellátottak száma az intézmény típusa szerint (fő)
- Oktatási programokban résztvevők száma a program típusa szerint (fő)
- Főváros tömegközlekedési elérési ideje, településenként (perc)
- Települések energiafelhasználása az energia típusa szerint (kWh, J)

1.2.3 EGYÉB TÉRSÉGI FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓKHOZ, PROGRAMOKHOZ VALÓ KAPCSOLÓDÁS

1.2.3.1 PEST MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA

A Kormány az 1781/2021. (XI.2.) Korm. határozattal fogadta el Pest megye Előzetes Integrált Területi Programját (EITP). Az EITP 12 várost sorol a fenntartható városok programra javasolt települések közé, melyek között szerepel Dabas járásközpont 4 Mrd Ft forráskerettel (ERFA 3,307 Mrd Ft, ESZA 693 MFt). A fenntartható városfejlesztési programban részt vevő városokat remélhetőleg az átmeneti időszakon átsegíti, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul a városok és környezetük fenntartható működéséhez, fejlődéséhez az elkülönített forrás.

1.2.3.2 DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK GAZDASÁGI PROGRAMJA 2020-2024.

Az Mötv. 116. § alapján a képviselő-testületnek a megalakulását követő 6 hónapon belül jóvá kell hagynia a megbízatásának időtartamára (vagy hosszabb időre) szóló gazdasági programját, amely az önkormányzati költségvetés és a település gazdasági, társadalmi és környezeti adottságai függvényében határozza meg az önkormányzat és intézményei által ellátott feladatok kapcsán felmerülő fejlesztési szükségleteket.

Gazdasági program fejlesztési célkitűzései, irányai:

- gazdaságfejlesztés – munkahelyteremtés és megtartás,
- rövid értékesítési lánc, helyi piac, közétkeztetés
- helyi turizmus fejlesztése,
- életminőség javítása,
- egészség, oktatás, kultúra fejlesztése,
- kézműves mesterségek felkutatása és megszerettetése,

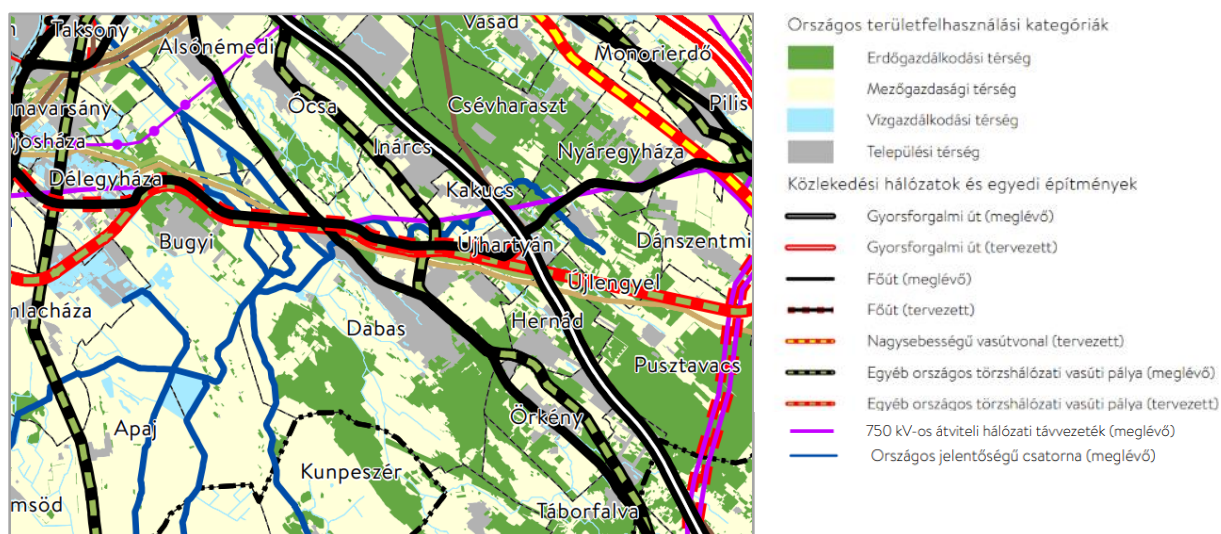
- gyakorlatias életre nevelés,
- a meglévő termelő és szolgáltató ipar megtartása, fejlesztése, feltételeinek megőrzése, javítása.

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

2019. március 15-én hatályba lépett **Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről** szóló 2018. évi CXXXIX. törvény területrendezési terveket érintő fejezetei (OTrT).

Az OTrT átfogó célja az, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

9. ábra: Ország szerkezeti terve (kivonat)

Forrás: OTrT

Az OTrT Dabas területét érintő szerkezeti elemek az alábbiak:

- Az országos területfelhasználási kategóriák közül tervezetten a település területének a települési térségen kívüli legnagyobb része mezőgazdasági, kisebb része erdőgazdálkodási térség.
- Az országos közúthálózat gyorsforgalmi és főúti elemei, valamint a fővárosi térszerkezetet meghatározó távlati főút –meglévő szakasz- az 5. sz. főút: Budapest - Dabas - Kecskemét - Kiskunfélegyháza - Szeged - Röske - (Szerbia)
- Meglévő egyéb országos törzshálózati vasúti pálya – Budapest –Lajosmizse – Kecskemét 142-es MÁV vasútvonal- zömében egyvágányú, nem villamosított MÁV vasúti mellékvonal

- V0 tervezett országos törzshálózati vasúti pálya: Budapestet délről kerülő vasútvonal (V0): Szárliget - Szár - Bodmér - Vértesacsa - Vereb - Baracska - Ercsi - Szigetszentmárton - Kiskunlacháza - Bugyi - Dabas - Újhartyán – Ceglédbercel
- Meglévő országos csatorna: Dunaharaszti-Dabas és az Alsónémedi-Dabas szakaszok
- Meglévő 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték, meglévő kőolajszállító vezeték (Algyő-Pálmonostora – Kecskemét – Pustavacs – Százhalombatta), meglévő termékvezeték (Kecskemét).

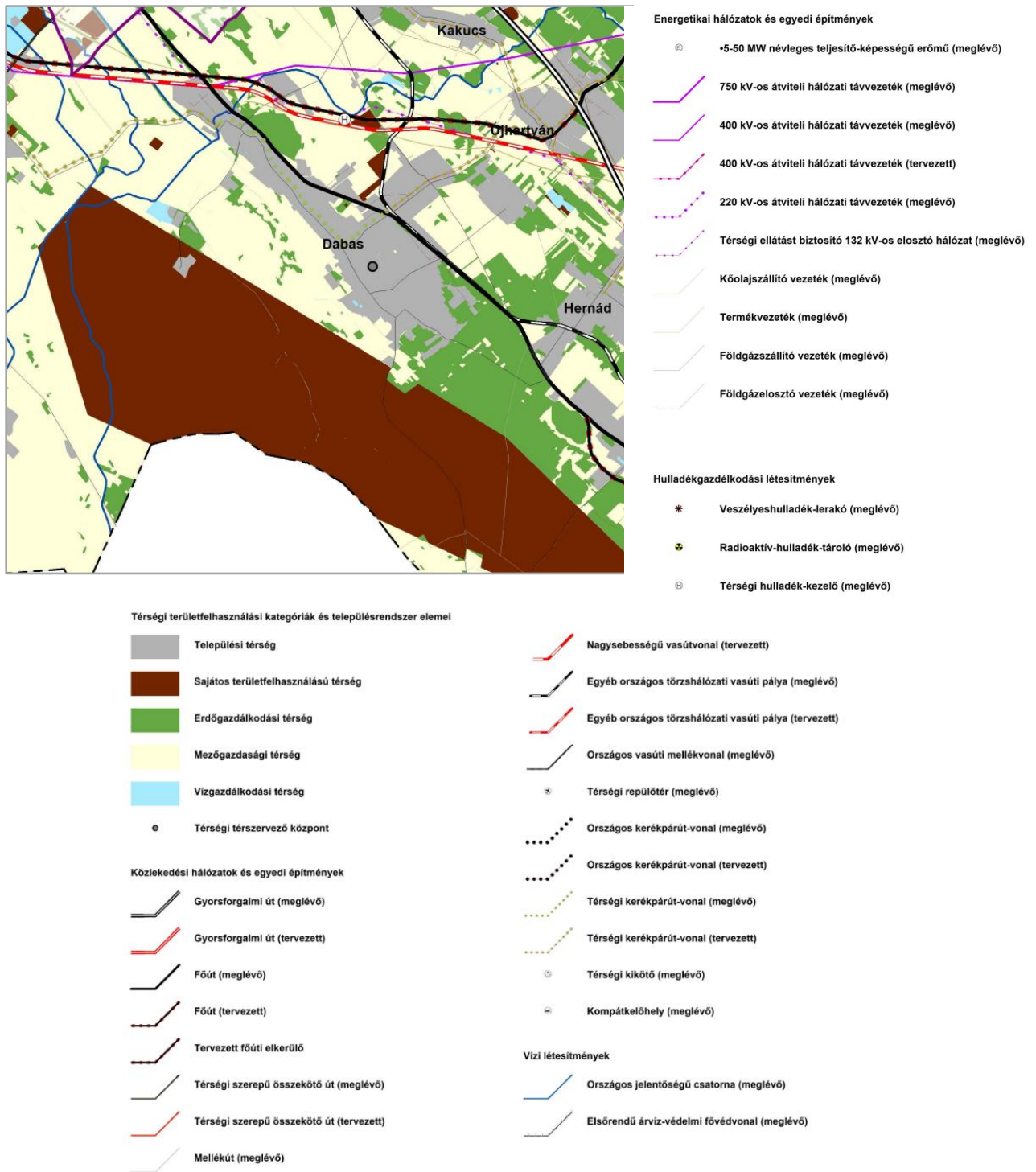
Az OTrT Dabas területét is érintő övezetei:

- Ökológiai hálózat magterületének övezete
- Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete
- Ökológiai hálózat pufferterületének övezete
- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete
- Erdők övezete
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
- Tájképvédelmi terület övezete
- vízminőség-védelmi terület övezete
- Honvédelmi és katonai célú terület övezete

Nem érinti a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete, a nagyvízi meder övezete, és a VTI-tározók övezete.

Pest megye területrendezési tervéről szóló 10/2020. (VI.30.) Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének önkormányzati rendeletének (PMTrT) célja, hogy meghatározza Pest megye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható térségfejlesztésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve a természeti erőforrások védelmére, és fenntartható használatára.

10. ábra: PMTrT Térségi Szerkezeti Terv kivonata

Forrás: PMTrT

Pest megye Budapesti agglomeráción kívüli területeinek, az alábbi műszaki infrastruktúra-hálózatai és egyedi építményeinek rendszereivel érintett a település:

- meglévő, elsőrendű főút: 5. sz. főút: (Budapest) – Dabas – (Kecskemét – Kiskunfélegyháza – Szeged – Röske – (Szerbia))

- meglévő mellékút:
 - 4604 j. (Budapest – Ócsa) – Inárcs – Dabas,
 - 46108 j. Újhartyán – Dabas,
 - 46306 j. Dabas vá. út,
 - 5202 j. (Alsónémedi) – Bugyi – Dabas – Tatárszentgyörgy – (Ladánybene)
 - 52106 j. Dabas Majorság bek. út
 - 52106 j. Dabas Majorság bek. út
 - 52109 j. Dabas – Hernád
- térségi jelentőségű kerékpárutak: Ráckeve – Dabas – Pilis – Nagykáta
- meglévő földgázelosztó vezeték: Újhartyán – Dabas

2. táblázat: Dabas térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlása

Megnevezés	Kiterjedés (hektár)	Kiterjedés (%)
települési térség	2410,5	14,52
sajátos területfelhasználású térség	6714,3	40,44
erdőgazdálkodási térség	1880,3	11,33
mezőgazdasági térség	5530,0	33,31
vízgazdálkodási térség	67,3	0,41

A rendelet szabályozza az egyedileg meghatározott megyei övezetekre vonatkozó előírásokat, melyek közül **Dabas klímaváltozásnak fokozottan kitett területek (Homokhátság) övezetébe** tartozó település.

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Dabas közigazgatási területével határos települések: Ócsa, Inárcs, Kakucs, Újhartyán, Hernád, Örkény, Tatárszentgyörgy, Kunpeszér, Bugyi.

Dabas szomszédos települései közigazgatási határai mentén konfliktust eredményező területfejlesztések nem ismertek.

1.5 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

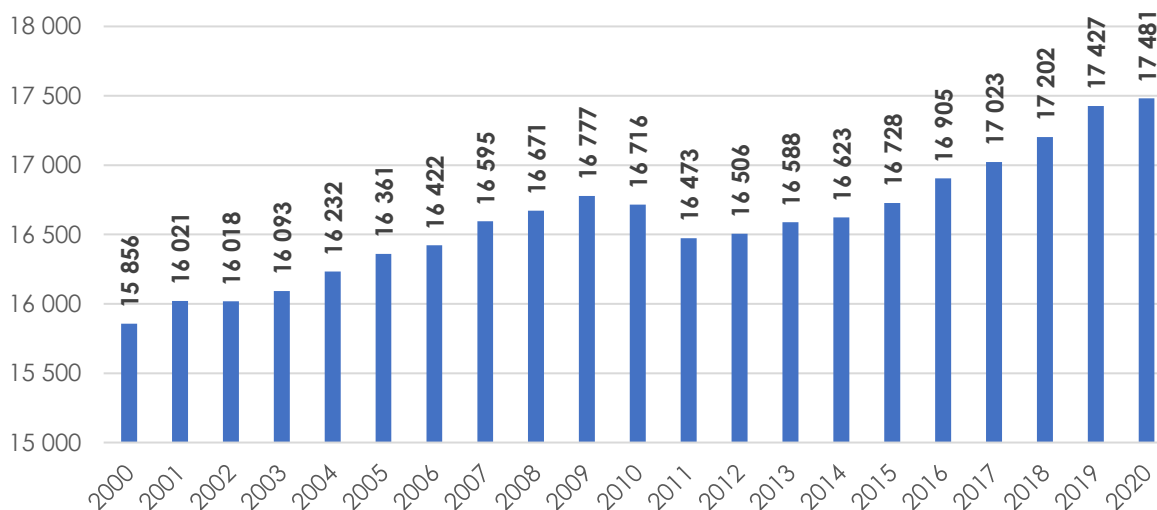
1.5.1 DEMOGRÁFIA, NÉPESSÉG, NEMZETISÉGI ÖSSZETÉTEL, KÉPZETTSÉG, FOGLALKOZTATOTTSÁG, JÖVEDELMI VISZONYOK, ÉLETMINŐSÉG

Dabas város lakosság száma 2021. január 1-jén 17.481 fő, mellyel Pest megye 21. legnépesebb települése, lakosság száma mintegy 7.500 fővel elmarad a megyében található járásközpontok átlagától. **Közigazgatási területe a lakosság számához képest kiterjedt**, a megyében csak két

alföldi mezőváros, Cegléd és Nagykőrös területe nagyobb. Ennek megfelelően a népsűrűsége városi rangjához képest viszonylag alacsony, az országos átlaghoz közelít: 105 fő/km².

Lakosság száma az ezredforduló óta emelkedik, két esztendő kivételével - 2010 és 2011, mikor a gazdasági válság és a korábbi családpolitikai trendek leginkább éreztették hatásukat Magyarországon – a növekedés folyamatos. **A lakosság szám emelkedése több tényezőre vezethető vissza.** A születések és a halálozások száma stabil, emellett a település belföldi vándorlási egyenlege majdnem minden évben pozitív volt, a 2019. évre például 173 élveszületésre 233 halálozás jutott, azonban 224 fővel többen telepedtek le Dabason, mint ahányan elköltöztek. A belföldi vándorlási egyenlegen belül jelentős tényező a fővárosból történő kivándorlás, mely a fővárosi ingatlanárak emelkedése miatt felerősödött, és a COVID pandémia hatására tovább bővíthet. A térbeli mobilitás másik megjelenési formája az ingázás, melynek fő célpontjai a környező Bugyi és Újhartyán, Budapest, illetve egyre többen dolgoznak Kecskeméten a Mercedes-gyárban.

11. ábra: Dabas lakosság számának alakulása (fő)

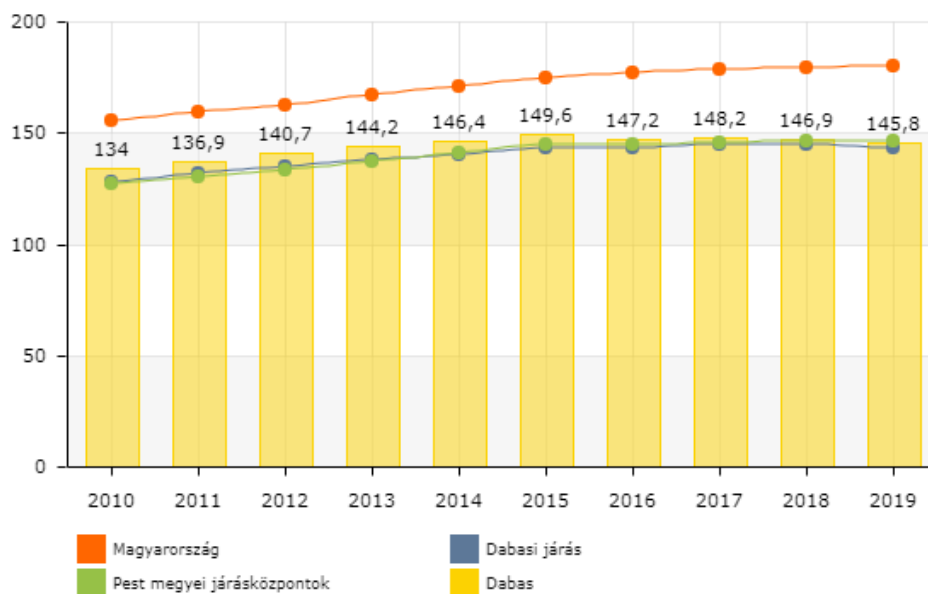

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A nyugati társadalomra jellemző elöregedés megfigyelhető Dabason is, az országosnál alacsonyabb mértékben, de a Pest megyeinél fokozottabban: a lakosság 16,16%-a 14 éves, vagy annál fiatalabb, míg 18,51% a 65 évesek vagy annál idősebbek aránya. **Az öregségi mutató, vagyis a 100 fő 14 éves vagy fiatalabb lakosra jutó 60 éves vagy idősebb lakos száma Dabason jóval kedvezőbb, mint az országos átlag, ráadásul az országos öregedési mutató emelkedésével szemben a dabasi az elmúlt években csökkenni látszik.** Bizakodásra adhat okot, hogy **a 14 év alatti gyermekek aránya emelkedett**, 2013 és 2020 között 1,5 százalékponttal, abszolút értékben ez közel 400 fős bővülést jelent a fiatal korosztályban.

12. ábra: Öregségi mutató

(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A 2011. évi népszámlálás alapján - ennél frissebb adatokkal nem rendelkezünk a városban jellemző nemzetiségekről - Dabason **a legnagyobb létszámú nemzetiségi közösség a szlovák** (1.157 fő). A járás is magasabb szlovák nemzetiségi aránnyal rendelkezik, melynek azonban 95%-a Dabason él. A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség 334 fő, mely népességhez viszonyított aránya jelentősen alacsonyabb, mint a járásban vagy a megyében tapasztalható érték. Emellett kisebb számban előforduló nemzetiségek a német, román és ukrán. Az etnikai viszonyoknak megfelelően a településen két nemzetiségi önkormányzat működik: a Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Sári Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat.

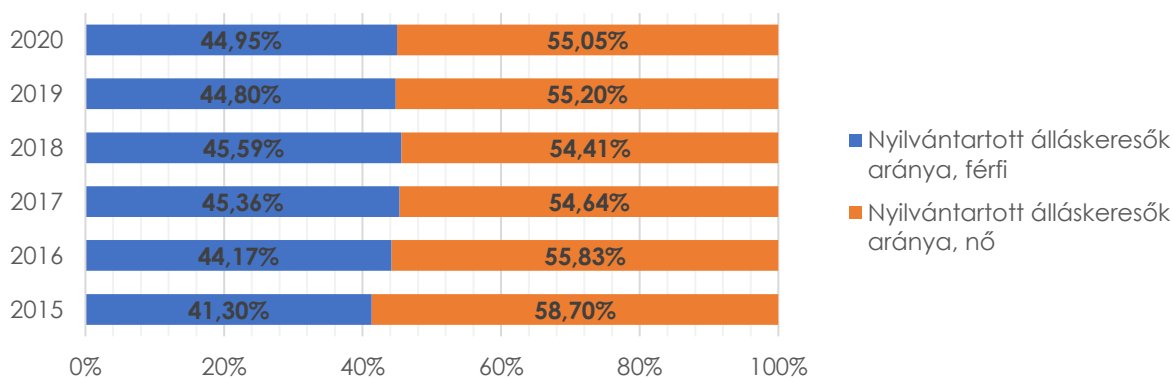
Dabas város lakosságának képzettségére vonatkozóan szintén a 2011. népszámlálás adataira támaszkodhatunk, eszerint **az iskolázottság tekintetében a település elmarad az országos és a Pest megyei szinttől** is: A 7 éves és idősebb lakosság 37,16%-a legfeljebb az általános iskolát fejezte be, és csak 12,4% rendelkezett felsőfokú végzettséggel. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014-2030 I. kötete tartalmazza járási szinten a 2016. évi mikrocenzus iskolázottsági adatait is, eszerint a fővárostól legdélebbre eső járásokban, köztük a Dabasi járásban a lakosság alacsonyabb végzettséggel rendelkezik, mint a megye többi járásában.

Az iskolai végzettséghez hasonlóan alakul a város foglalkoztatási helyzete is, **a munkanélküliségi mutatók Dabason inkább az országos átlag felé tendálnak, és a Pest megyei kedvező adatoktól elmaradnak**. A KSH szerint 2020-ban a 15-64 éves lakosság 4,85%-a nyilvántartott álláskereső (554 fő), az előző évekhez viszonyított növekedés az álláskeresők számában a COVID hatásának tudható be. Ennél magasabb aránnyal a Pest megyei járásközpontok közül csak kettő rendelkezik. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat legfrissebb adatai alapján 2021. szeptemberére a nyilvántartott álláskeresők száma 448 főre csökkent,

arányuk a munkaképes korú lakossághoz viszonyítva azonban még így is 1,7-szerese a megyeinek.

Az alacsony iskolai végzettség és a munkanélküliség közti ok-okozati kapcsolatot jól jelzi, hogy az álláskereső 37%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, és csak 5%-uk felsőfokú végzettségű. A pályakezdő munkanélüliek aránya ingadozik, de összességében jelentősen lecsökkent a 2010-es évek elejéhez képest, emelkedett viszont a 180 napon túli nyilvántartott álláskereső részaránya. Jellemző a városban a női munkanélküliség: az elmúlt 6 évben legalább 9 százalékponttal volt magasabb a női álláskereső aránya, mint a férfiaké.

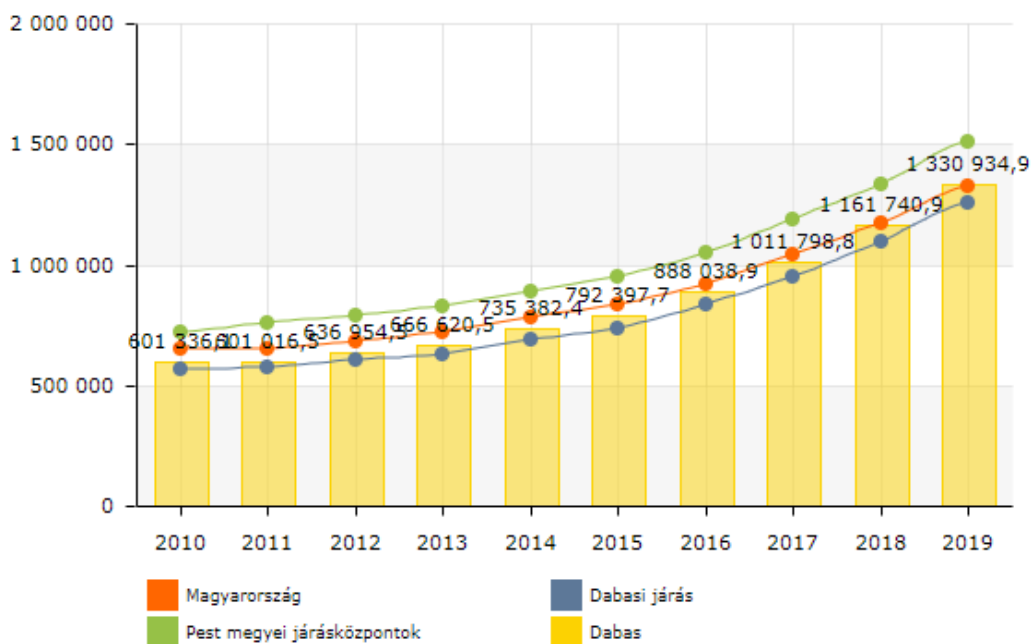
13. ábra: A nyilvántartott álláskereső nemek közti megoszlása Dabason

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A lakosság jövedelmi viszonyait nagyban meghatározza a képzettségi szint és a foglalkoztatottság, így sejthető, hogy ez utóbbi kettőhöz hasonlóan az országos átlagot közelíti. **2019-ben egy dabasi lakosra 1.330 ezer Ft jövedelem jutott**, ez 179 ezer Ft-tal marad el a Pest megyei járásközpontok átlagától, viszont 4 ezer Ft-tal haladja meg az országost.

14. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

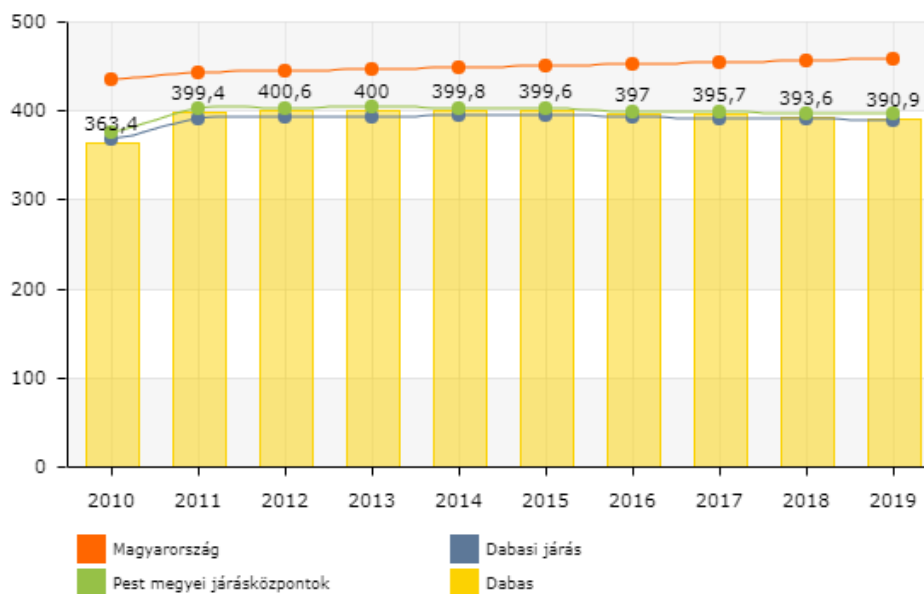
Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A lakosok munkajövedelmét kiegészítik vagy helyettesítik a különböző pénzbeli vagy természetbeni szociális támogatások. **Dabason a következő 3 támogatási forma a legjelentősebb: álláskeresési segély, a közgyógyellátás, valamint az ápolási díj.** Az álláskeresési segélyben részesülők száma 2008 és 2017 között évi 150 fő körül mozgott. Közgyógyellátási igazolással 2018-ban 428 fő rendelkezett, számuk 10 év alatt jelentősen lecsökkent. Ugyanezen időszakban megduplázódott viszont az ápolási díjban részesítettek száma, 2018-ban 63 fő.

A jövedelmi viszonyokat jellemezheti, hogy évről évre gyorsuló ütemben emelkedik az újonnan épített lakások aránya a teljes, egyébként bővülő lakásállományban. A dabasiak lakóingatlanai az átlagosnál nagyobbak, a legalább két és fél szobás lakások aránya 2020-ban magas (67%), a meghaladja az országos (52%) és a megyei szintet (64%) is. 2019-es adatok szerint az országosnál alacsonyabb az ezer lakosra jutó lakóegységek száma, tehát összességében **nagyobb szobaszámú lakóingatlanokban kisebb lakósűrűség jellemző.**

15. ábra: Ezer lakosra jutó lakóegységek száma

(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

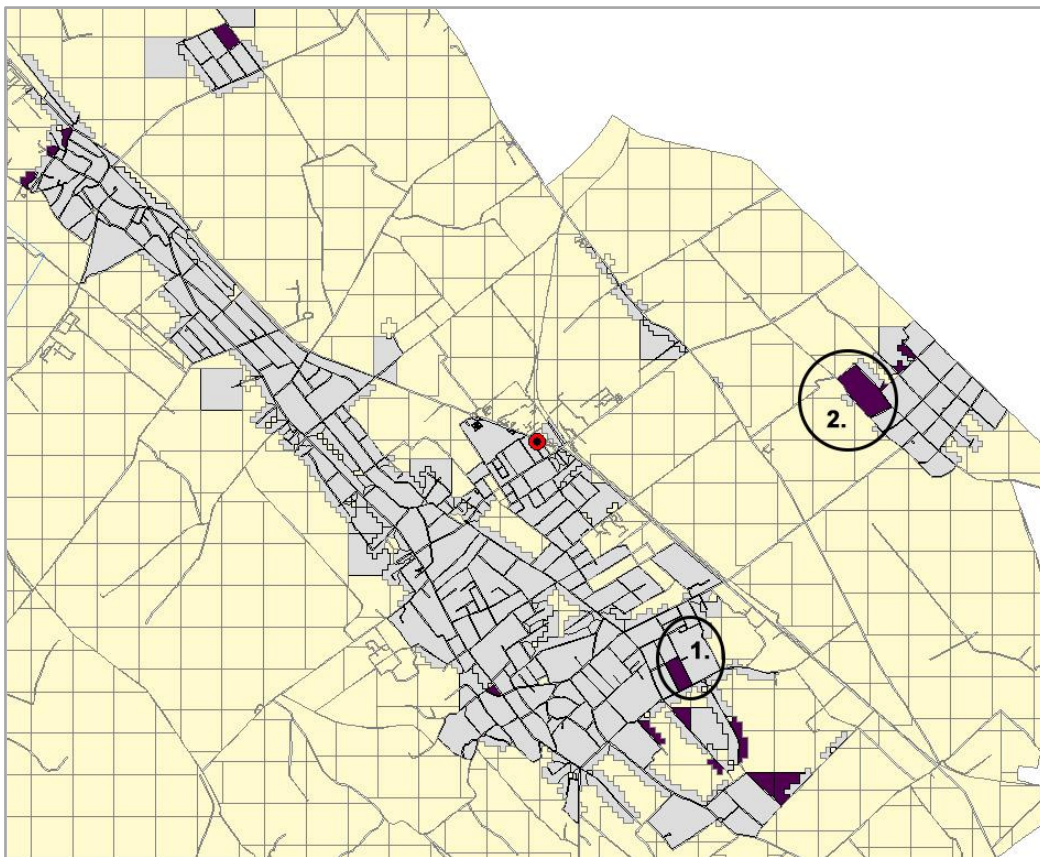
1.5.2 TÉRBELI-TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉS, KONFLIKTUSOK, ÉRDEKVISZONYOK

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében foglaltak szerint a szegregátum 200 főnél nagyobb lélekszámú település esetén olyan 50 főnél népesebb tömb¹, ahol a szegregációs mutató, vagyis a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri vagy meghaladja az adott településtípusra meghatározott értéket.

Dabas, mint járásszékhely település esetén szegregált terület az a tömb, ahol a mutató 35% vagy afeletti, szegregációval veszélyeztetett pedig a 30-35% közötti szegregációs mutatóval bíró tömb. A KSH szegregációs adatszolgáltatása alapján Dabason szegregált terület nem található, **a város déli peremén és a Dabas Szőlők területén viszont megfigyelhető volt korábban az alacsonyabb státuszú lakosság térbeli koncentrációja**, 2011-re szegregációval veszélyeztetett területek alakultak ki a település ezen részein.

¹ Népszámlálási célra létrehozott, közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonal, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

16. ábra: Szegregációval veszélyeztetett területek Dabason

Forrás: KSH szegregációs adatszolgáltatás

Dabas Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2018-2023) megerősíti, hogy a városban alakultak ki olyan hátrányos helyzetűek által lakott utcák, melyekre jellemzőek a régi, átlagosnál kisebb méretű lakóegységek és a hiányos infrastrukturális, elsősorban közlekedési feltételek. A lakosok hátrányos helyzete sok esetben roma származással párosul. A városi átlagnál magasabb a gyermekek és fiatalok, valamint az alacsony iskolai végzettségűek és/vagy munkanélküliek aránya.

1.5.3 TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK

Dabas város **négy, eltérő hagyományokkal rendelkező község összeolvadásával jött létre, az így megalapozott sokszínű történelmi és kulturális örökség a helyi társadalom egyik fő összetartó ereje.** Dabast egy 13. századi oklevél említi először, a település neve valószínűleg a funkciójából származik, a királyi dobosok székhelye volt. Dabassal egyidős lehet Gyón is. Az északabbra fekvő Sári településsel együtt a tatárjárás, majd a török hódoltság alatt teljesen elnéptelenedtek. A 18. században Sáriba katolikus szlovák katolikus szlovák úrbéresekkkel, Gyónt református magyar, majd evangélikus szlovák jobbágyokkal, az újonnan kialakult falut, Felsődabast katolikus magyar jobbágyokkal népesítették be. Alsódabas Gyónnal együtt a református Halász család, valamint a katolikus Zlinszky családkezébe került, de ide nem telepítettek jobbágyaságot, a hozzá tartozó Dabas-Szőlők a homoki szőlőtelepítés során indult

fejlődésnek. Szintén **a 18. században alakult ki Dabas jellegzetes településszerkezete, ahol a jobbágyporták és zsellérházak a nemesi kúriák köré épült kisebb csoportokat alkottak.** A nemesi kúriák napjainkban is a város épített örökségének szerves részét képezik. Az 1700-as évektől a második világháborúig Gyónon és Dabason jelentős számban éltek zsidók is. Sárihoz tartoztak hajdanán Mántelek, Besnyők, Cibak és Csikos. A ma is hozzá tartozó Sári-kaparás az I. Világháború után jött létre Kaparás majorból és a Sári déli részéből kialakított vitézi telkek révén. A Sárihoz tartozó Kaparásról a lakosság zöme Felsődabasra járt iskolába, templomba, postára és bevásárlásaik zömét is itt intézte. Az utóbb említettek Alsóbesnyőre is igazak. A kaparásiak közül sokan templomba, háziorvoshoz stb., most is Felsődabasra járnak. Felsődabashoz tartozott korábban is Szőlőhegy és az öregországi Karvassy tanya is.

A Habsburg-neoabszolútizmus idején, 1854-1860 között a Pest-Pilis megye hét járása közül a sorban az ötödik az ócsai császári és királyi szolgabírói járás volt, **székhelye pedig Felső-Dabas.** Ez a felemás viszony évtizedeken át nyomon követhető. Az új járási beosztás 1861-ben mellőzte Ócsát és Felső-Dabast is. Felsődabas képviselő-testülete erősen tiltakozott és ellenállt az Alsódabassal való egyesítés már 100 évvel ezelőtt megszületett gondolatának, mígnem az 1950 decemberében tartott képviselő-testületi ülésen a kommunista és szociáldemokrata többség megszavazta az Alsódabassal történő egyesítést.

A 19. században indult meg a térség társadalmi fejlődése, valamint Alsódabas és Gyón iparosodása, amelyhez kiegyezést követően a pesti járás déli részének közigazgatási funkciói is társultak.

1886-tól Alsódabas lett a Pesti közép járás székhelye, melynek elnevezése 1898-tól Alsódabasi, majd 1950-től Dabasi járás lett. Alsó- és Felsődabast 1947-ben kormányhatározattal egyesítették, 1966-ban pedig hozzácsatolták Gyónt és Sárit is. **Folyamatos fejlődés eredményeként Dabas 1989-ben kapott városi rangot.**

Az önkormányzat tudatosan törekszik arra, hogy a településrészek megőrizhessék történeti múltjukat, identitásukat, amely a településfejlesztésben is testet ölt, hiszen fókuszál a településrészek alközpontjaira.

Az **aktív közösségi élet**, amely térben több fő helyszínen – a dabasi Kossuth Művelődési Központ, a Kossuth Ház Galéria és Kerkes László Alkotóház, a Sári Zarándokház és a Rétesház, a Levendula Ház, a Szőlősi Közösség Ház, illetve a gyóni Halász Mór-kúria – szerveződik, fő mozgatórugója Dabas Város Önkormányzata. Törekvéseit önszerveződő kezdeményezések is kiegészítik. A **Halász Boldizsár Városi Könyvtár** a felújított Halász Olivér-kúriában kapott helyet. A könyvtár gyűjteménye több, mint 40 ezer kötetet tartalmaz, és helytörténeti értékekben is bővelkedik. A közösségi élet fontos színterei ezenfelül a **nyitott közösségi terek is.** A Dabasi Polgármesteri Hivatal előtti Szent István tér ad otthont az újévi, illetve az adventi ünnepeknek, a Dabasi Napok programsorozatnak, amelyet 2021-ben 22. alkalommal szerveztek meg, valamint az évközi nagyrendezvényeknek. A Jubileumi Park pedig a városi majálisnak, illetve az évközben megrendezésre kerülő sport –és szabadidős eseményeknek is. A sári Csati-parton található az Újszülöttek Ligete, ahol minden évben facseteték ültetésével ünneplik a dabasi gyermekek születését, az utóbbi két évben már a Jubileumi Parkba lettek elültetve a város legfiatalabb lakóinak fái. A városban Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzat működik.

A Dabason működő **civil szervezetek** a városi élet számos területét lefedik, szerepük kiemelkedő például az időskorúak aktivitásának fenntartásában és a város kulturális örökségének megőrzésében:

- Áldos Hagományörző, Kulturális Közhasznú Egyesület
- Bátki János Nyugdíjas Klub Egyesület
- Dabas és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

- Dabas Városi Nyugdíjas Klub Egyesület
- Dabas Városi Polgárőr Egyesület
- Dabas-Sári Szlovákok Egyesülete
- Dabas Polgári Kör Egyesület
- Dabasi Hagyományőrző Honvédtüzér Alapítvány
- Dabas Fejlődéséért Integrálódók Egyesülete
- Dinnyés Lajos Nyugdíjas Klub Egyesület
- Fiatal Műemlékvédők Egyesülete
- Gyóni Géza Nyugdíjas Klub Egyesület
- Kisdabasért Egyesület
- Pest Megyei Népművelők Egyesülete
- Kosztolányi Családfakutató Egyesület
- Trafik Kör Kortárs Művészeti Egyesület
- Pest Megyei Népművelők Egyesülete
- Szépkorúak Dabasi Egyesülete

A kulturális örökség megőrzését **emlékszobák és tájházak** szolgálják Dabason:

- Gyóni Tájház
- Sári Tájház és Rétesház
- Dabasi-Szőlősi Tájház
- Gyóni Géza Emlékszoba
- 56'-os Emlékszoba
- Tusák-Bragyova Ház Térségi Holokauszt Emlékpont
- Dinnyés Emlékszoba
- Halász Szántó Emlékszoba
- Velikovszki Pál Emlékszoba
- Felsődabasi lpartörténeti tárlat és iskolatörténeti kiállítás

A város történetét négy vallási felekezet tagjai alakították, református, evangélikus, katolikus és zsidó elemek egyaránt részét képezik Dabas kulturális és építészeti örökségének. A településen található öt római katolikus, két református és egy evangélikus templom is.

A városban sportolási lehetőséget biztosít a 2004-ben épült sportcsarnok, az **OBO Aréna**, mely a magas színvonalú nemzetközi sportesemények mellett kiállítások, koncertek helyszíne is. Az FC Dabas 2016-ban átadott Utánpótlás Sportközpontja és fedett labdacarnoka, valamint szabadtéri füves és műfüves sportpályái a labdarúgóesemények és ez egyre népszerűbb teniszversenyek bázis létesítményei. 2017-ben készült el Dabas központjában a Táncsics Mihály Gimnázium új, C típusú tornacsarnoka is, amely a versenysportok számára is alkalmas felkészülési helyszín a tanítási időn túli időszakban. A városközpontban található Jubileumi Park a szabadtéri sporteszközeivel, nagy méretű műfüves pályájával, valamint 1 km-es futókörével a versenysportolókat és a szabadidősportokat kedvelőket is szolgálja. A 20 évvel ezelőtt újranyitott Dabasi Strand hidegvizes medencéivel, egy 25 m-es úszómedencével és 2 db gyermek pancsoló medencével a nyári időszakban várja a látogatókat.

Dabas Város Önkormányzata jelenteti meg az ingyenesen elérhető Dabasi Újságot. 2007 óta a város 50 km-es körzetében elérhető a Dabas Rádió. A térség 45 ezer lakosához jut el az 1989 óta működő Dabas Televízió adása. A Polgármesteri Hivatal munkatársai kezelik Dabas Város hivatalos Facebook-oldalát.

1.6 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.6.1 HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

1.6.1.1 EGÉSZSÉGÜGY

A dabasi lakosok számára a legtöbb egészségügyi szolgáltatás helyben elérhető. A városban a háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátást jelenleg 7 háziorvos és 3 gyermek háziorvos biztosítja. Az orvosok leterheltségét jól jellemzi, hogy bár az egy háziorvosra/házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 2010-hez képest már csökkent, de egy dabasi háziorvos vagy házi gyermekorvos 2019-ben még mindig több mint 2000 lakost látott el, ez megegyezik a Pest megyei járásközpontok átlagával, de jelentősen meghaladja az országos értéket. A védőnői ellátás 7 körzetre tagolódik, és iskolavédőnői ellátással egészül ki, 2020-ban összesen 9 védőnő dolgozott a városban.

Dabason működik a **térségi jelentőségű „Dr. Halász Géza” Szakorvosi Rendelőintézet**, mely az alapellátási tevékenység mellett széles körű járóbeteg szakellátást, 2007 óta egynapos sebészeti ellátást is biztosít 70 ezer dabasi és Dabas környéki lakos számára. A sürgős esetek ellátását szolgálja a Központi Orvosi Ügyelet és a Mentőszolgálat.

1.6.1.2 SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

A **Dabasi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és Központ** biztosítja a városban és a környező településeken (Inárcs, Kakucs, Újhartyán, Újlengyel, Pusztavacs) a következő szociális alapszolgáltatásokat:

- szociális étkezés
- házi segítségnyújtás
- család- és gyermekjóléti szolgáltatás
- család- és gyermekjóléti központ
- közösségi pszichiátriai ellátás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A Család-és Gyermekjóléti Központ a dabasi járás illetékességi területére kiterjedően a hatósági ügyekhez kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységeket, speciális szolgáltatásokat biztosítja.

A városban két bentlakásos idősek otthona működik: az Átrium Idősek Otthona a Lórévi Szerb Ortodox Egyházközség fenntartásában és a Katolikus Szeretetszolgálat által fenntartott Zárdakert Idősek Otthona. A **Reménysugár Fogytékosok Napközi Otthona** nappali ellátást biztosít enyhén, középsúlyosan vagy halmozottan fogyatékos személyek részére Dabason, és Dabas vonzáskörzetében.

1.6.1.3 NEVELÉS, OKTATÁS

Dabason a 0-3 éves korú gyermekek napközbeni ellátása az önkormányzat fenntartásában lévő 4 Szirom Családi Bölcsőde Hálózat 4 intézményében (2 telephelyen), valamint a 2021. novemberében átadott 56 férőhelyes Manódombi Bölcsődében történik, kiegészülve a következő egyházi fenntartású intézményekkel:

- Napsugár Minibölcsőde Gólyafészek Minibölcsőde Tagintézménye
- Szent Anna Katolikus Bölcsőde Hálózat Angyalvár és Mózes Családi Bölcsődék.
- Kis Harang Családi Bölcsőde

A KSH szerint a 2020-ban a településen a családi bölcsődei férőhelyek száma 49, míg Belügyminisztérium nyilvántartása alapján a 0-2 éves korú kisgyermek száma a településen ugyanebben évben 602 fő volt. **A gyermeklétszám növekedése miatt szükséges a bölcsődei férőhelyszám bővítése.**

Az óvodai nevelés a város területét lefedve, az önkormányzat fenntartásában a Dabasi Egyesített Óvodák székhelyén és négy tagóvodájában, illetve a Dabas-Sári Óvoda székhelyén és egy tagintézményében zajlik. A Dabas-Sári Óvodában szlovák nyelven nemzetiségi óvodai nevelés is folyik. **A megelőző évek férőhelyszám-bővüléseinek köszönhetően 2019-ben 720 gyermek nevelése biztosított a városban, az óvodai férőhelyek teljes egészében kihasználtak,** a 100 óvodai férőhelyre jutó 3-5 éves korú gyermekek száma (87 fő) jelentősen meghaladja az országos átlagot. A bölcsődés korú kisgyermek száma mellett a városban a 3-5 évesek száma is emelkedő tendenciát mutat.

A városban **3 állami fenntartású és egy egyházi általános iskola** működik: a Dabasi Kossuth Lajos Általános Iskola, a Dabasi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, a Szent János Katolikus Általános Iskola és a Gyóni Géza Általános Iskola. 2010-es évek második felére az általános iskolákban tanulók száma 1300 és 1350 fő között stabilizálódott, azonban a pedagógusok és osztályok száma csökkent, így **emelkedett az egy pedagógusra és az egy osztályra jutó általános iskolai tanulólétszám** is. A tanulók negyede szlovák nemzetiségi oktatásban vesz részt a Dabasi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában. A más településekről bejáró gyermekek aránya az országosnál és a Pest megyei járásközpontokénál is alacsonyabb: 11%.

A város három középiskolája közül kettőben gimnáziumi-, egyben pedig szakképzés folyik. A közel fél évszázada működő Dabasi Táncsics Mihály Gimnáziumban az általános gimnáziumi képzés mellett elérhető postaforgalmi szakközépiskolai képzés, nyolc évfolyamos gimnáziumi oktatás nyelvi előkészítő évfolyammal és négyféle tagozatos képzés, amely emelt szintű oktatást biztosít matematikából, kémiából, történelemből és angol –és német idegen nyelvből. A gimnáziumi oktatásban 2019-ben 17 osztály 521 tanulója vett részt.

Az Érdi SzC Kossuth Zsuzsanna Szakképző Iskolája és Kollégiuma az Érdi Szakképzési Centrum tagintézményeként működik. Cukrász, eladó, élelmiszer-, vegyi áru eladó, húsipari-termékgyártó, építményszalag és fémállvány szerelő, kőműves-és hidegburkoló, pincér, szakács, villanszerelő szakképzéseket nyújt, emellett szagimnáziumi tagozatában informatika, kereskedelem és vendéglátóipar oktatása történik. Az iskola felnőttképzéseket is bonyolít. A Budakalász Gimnázium Dabas II. sz. Tagintézménye esti munkarend szerinti gimnáziumi oktatást bonyolít.

1.6.1.4 KÖZREND, KÖZBIZTONSÁG

A Dabasi Rendőrkapitányság mellett Gyónon és Sárin egy-egy körzeti megbízott és a Dabasi Polgárőr Egyesület és a Dabasi-Szőlősi Polgárőrség munkája is hozzájárul a lakosok személyi- és vagyonbiztonságának fenntartásához. Az önkormányzat saját forrásából az elmúlt években több ütemben térfigyelő kamerarendszert hozott létre, amelyet folyamatosan fejleszt. A térség településeinek együttműködése révén kamerarendszereik a Dabasi Rendőrkapitányságra kerültek bekötésre. A dabasi központból a térség nyolc településének térfelügyeleti kameráit tudják folyamatosan a bűnmegelőzési és felderítési folyamatokban használni. Az önkormányzat által létrehozott mezőőri szolgálat feladata a termőföldek, termékek, mezőgazdasági eszközök és építmények védelme, valamint a téli szezonban az erdők felügyelete. A mezőőrök csoportosan és egyénileg, a körzeti megbízott rendőrökkel közösen járják a határt. 2012 óta a tűzoltósági feladatokat a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Monor Katasztrófavédelmi Kirendeltsége látja el.

1.6.2 ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

Dabas Város Képviselő-testülete 299/2018. (XII.10.) számú határozatával fogadta el **Dabas Város Önkormányzatának 2018-2023-as évekre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját**, mely az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet előírásai szerint készült el. A HEP konkrét intézkedéseket határoz meg, melyekkel az önkormányzat az esélyegyenlőség érvényesülését elősegítheti.

Minden hónapban ülésezik **Dabas Város Képviselő-testületének 7 tagú Családügyi és Esélyteremtési Bizottsága**. A bizottság a következő ügyekkel foglalkozik:

- Támogatást állapít meg az arra rászoruló felnőtteknek, illetve kiskorúaknak.
- Megállapítja méltányosságból a közgyógyellátásra való jogosultságot.
- Rendszeres gyermekvédelmi támogatást állapít meg, méltányosságból.
- Megállapítja a szociális étkezésre és a gondozásra való jogosultságot, évente felülvizsgálja.
- A jogtalanul felvett támogatás visszafizetése alól mentességet ad, vagy engedélyezi a részletfizetést.
- Részt vesz a szociális tárgyú helyi rendeletek előkészítésében, kidolgozásában és figyelemmel kíséri végrehajtásukat.
- Megállapítja a szociális étkeztetésért és a házi gondozásért fizetendő személyi térítési díjakat.
- Támogatást állapít meg a rászoruló iskolás gyermekek iskolai kirándulásának finanszírozásához.

1.7 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.7.1 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE

Dabas fejlődésének fő mozgatórugója korábban elsősorban a mezőgazdaság volt, **hagyományosan az országos átlagot meghaladó az agrárium súlya a gazdaságban**, településrészeket alkotó egykori falvak és külterületi települési egységek lakossága a '70-es, '80-as évtizedekig jobbra földművelésből és az ehhez kapcsolódó kereskedelmi tevékenységből élt. A legfőbb felvevőpiacot a helyiek mellett a főváros képezte. Az ipari tevékenységek megjelenése a 20. század második felére tehető, ekkor alakultak ki a város gazdasági életét ma is meghatározó üzemek. A rendszerváltás magával hozta az addig működő termelőszövetkezetek és a hozzájuk kapcsolódó iparszövetkezetek megszűnését, jelentősen átrendezve ezzel Dabas gazdasági szerkezetét.

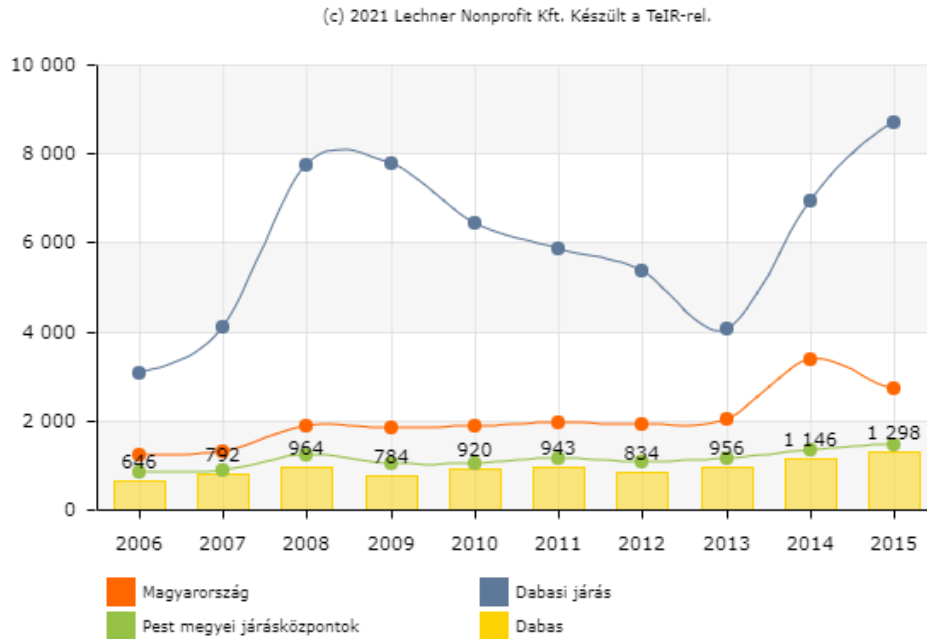
A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030 helyzetfeltárásában a Dabasi járást a **Déli ipari zóna részeként említi, mely Budapest, Kecskemét és Szolnok közös vonzásterületében helyezkedik el**, az M5 autópályának és a vasútnak köszönhetően jó közlekedési adottságokkal.

A Dabasi járás jellemzői a koncepció alapján:

- Magas a hazai tulajdonú vállalkozások aránya, relatíve kevésbé jellemző a külföldi működő tőke betelepülése.
- Az ipari parkok gazdaság-szervező erővel bírnak, bár fejletlenek.
- Exportteljesítménye emelkedik, de hosszú távon a növekedési kilátásai korlátozottak, aminek a legfontosabb oka a munkaerő hiánya.
- A járás lakosságának alacsonyabb iskolázottsága gátolja a gazdaság tudásintenzív irányba történő elmozdulását, így továbbra is a munkaintenzív, hagyományos ipari vállalkozásokra támaszkodhat a járás.

Települési szinten az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték a gazdasági fejlettség egyik jelzőszáma. Bár az elérhető legfrissebb adat 2015-ös, azt jelzi, hogy Dabas elmarad az országos átlagtól és a Pest megyei járásközpontok átlagától is. Mivel a járásában található sokkal nagyobb mértékben iparosodott települések, **az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték tekintetében a város lemaradása a saját járásához mérve volt a legnagyobb.**

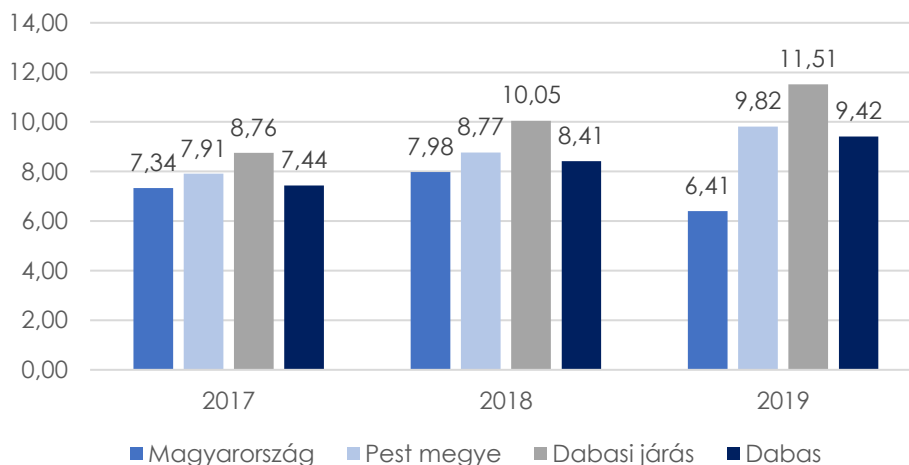
17. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (ezer Ft)

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

Jelentősen kedvezőbb a kép a vállalkozásűrűséget vizsgálva. **Míg a száz lakosra jutó működő vállalkozások száma országosan ingadozott 2017 és 2019 között, addig Dabason 26%-os növekedés tapasztalható**, mely magasabb, mint Pest megye egészét nézve, bár még mindig elmarad a Dabasi járás átlagától.

18. ábra: Száz lakosra jutó működő vállalkozások száma a nonprofit gazdasági társaságokkal együtt (db)

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

1.7.2 A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

Dabason 2019-ben 1641 vállalkozás működött, majdnem 30%-kal több, mint 2017-ben, nagy részük az építőiparban, a kereskedelem és gépjárműjavítás terén. A megyeinél nagyobb arányban jelennek meg a településen a mezőgazdasági, feldolgozóipari vállalkozások. A szállítással, raktározással foglalkozó szervezetek többi területegységhez képest kiugróan magas aránya a város kedvező közlekedés-földrajzi helyzetéből adódik.

3. táblázat: Működő vállalkozások aránya nemzetgazdasági áganként 2019-ben (nonprofit gazdasági társaságokkal együtt)

Nemzetgazdasági ág	Magyarország	Pest megye	Dabasi járás	Dabas
A: mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	5,30%	1,98%	4,02%	4,94%
B: bányászat, kőfejtés	0,05%	0,03%	0,10%	0,00%
C: feldolgozóipar	6,97%	6,82%	7,63%	7,92%
D: villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0,14%	0,12%	0,97%	0,55%
E: vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	0,24%	0,26%	0,31%	0,30%
B+C+D+E együttesen	7,40%	7,23%	9,01%	8,78%
F: építőipar	12,40%	12,44%	15,34%	16,27%
G: kereskedelem, gépjárműjavítás	16,47%	15,89%	17,47%	17,18%
H: szállítás, raktározás	3,94%	4,65%	8,88%	8,04%
I: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	3,92%	2,71%	2,88%	2,62%
J: információ, kommunikáció	4,41%	6,97%	4,30%	2,38%
K: pénzügyi, biztosítási tevékenység	3,09%	2,54%	2,36%	3,17%
L: ingatlanügyletek	3,31%	3,92%	4,09%	3,66%
M: szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	15,17%	17,84%	11,94%	11,33%
N: adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	5,60%	6,75%	8,29%	6,22%
O: közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	1200,00%	0,00%	0,00%	0,00%
P: oktatás	4,39%	3,79%	2,32%	3,60%
Q: humán-egészségügyi, szociális ellátás	4,51%	3,51%	2,08%	2,86%
R: művészet, szórakoztatás, szabadidő	2,70%	3,37%	2,11%	2,01%
S: egyéb szolgáltatás	7,41%	6,41%	4,91%	6,95%

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

Jól jelzi Dabason a mezőgazdaság fontosságát, hogy az ebben a nemzetgazdasági ágban tevékenykedő vállalkozások aránya közel 2,5-szöröse a megyeinek. A szántóföldi növénytermesztésnek jelentős szerepe van a térségben, annak ellenére, hogy a szántók

átlagos aranykorona-értéke elég alacsony, valamint az éghajlati, vízháztartási változások miatt a szántóföldi növénytermesztés várhatóan egyre nehezebb helyzetbe kerülhet. A település egészén a nagy telekméret jellemző, amelyeken gyakori az intenzív mezőgazdasági művelés, elsősorban a fóliasátras zöldségtermesztés. Jelentősek továbbá a gyümölcsültetvények, Dabasi-Szőlőben pedig nyúltelep és a sertés-telep működik. Mezőgazdasággal jellemzően magántermelők foglalkoznak a településen.

A mezőgazdaság relatív nagy súlya maga után vonta a feldolgozóipar, azon belül is az élelmiszeripar fejlődését is: a feldolgozóipari vállalkozások aránya meghaladja az országos és a megyei értéket is. Kiemelkedő ezen kívül a településen az építőipari vállalkozások súlya. Kiemelkedő ipari tevékenységek a városban a fa- és asztalos termékek gyártása, illetve a fémszerkezetek gyártása.

Dabas nem tartozik megyéje legjelentősebb turisztikai desztinációi közé, **gazdag történelmi múltjának köszönhetően így is bővelkedik látnivalókban.** A 18-19. században alakult ki a mai, jellegzetes településszerkezete, és ekkor építették a jelentős építészeti értéket képviselő klasszicista kúriáinak többségét is:

- Gombay-Dinnyés kúria
- Halász Olivér-kúria
- Halász-Szalay (Róth)-kúria
- Ősi Halász-kúria
- Úri Kaszinó
- Kossuth-ház
- Bereczky-kúria
- Halász Bálint-kúria
- Halász Ede-kúria
- Dinnyés-kúria
- Radimetzky-kúria
- Rákóczi-kúria
- Halász Antal-kúria
- volt Református Parókia
- Mészöly-kúria
- Csajághy-kúria
- Dömötör-kúria
- Halász-Kázmér-kúria
- gróf Nemes –kúria
- Baghy-kúria
- Halász Móricz-kúria
- Zlinszky-kúria
- Thury-kúria
- Zlinszky-Domián-kúria
- Halász-Zoltán-kúria
- Kiss-kúria

Kitörési pont lehet a zarándok-turizmus fejlesztése. Dabas területét érinti a Magyar Zarándokút Szigetszentmiklós és Ráckeve közti szakasza. Dabas-Sárinál a zarándok-útvonal részeként cölöpjárdán kialakításra került a mintegy két kilométer hosszú Szent Jakab sétány kilátóval, mely tanösvényként is funkcionál: a sétány egyik részén a környék fafajtait ismertető tábla

mellett a fák törzseinek egy-egy szeletét is bemutató rész található. A településen zarándokszállás is elérhető a Sári Zarándok- és Kulturális Központban.

A település bővelkedik természeti értékekben, jellegzetes növénye a címerében is megtalálható szarvasbangó. Horgászturisztikai szempontból jelentőséggel bír a Mánteleki tó és a helyeik által Csatinak nevezett Sári területén található csatorna. Mántelekről délre ősbörökás buckák húzódnak. Az **aktív turizmus** szempontjából megemlítendő még a városi strand, illetve a település és térsége kerékpárútvonalai.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030 helyzetfeltárása szerint a Dabasi járás az elérhető szállás-férőhelyek és azok kihasználtsága, valamint a vendég-éjszakák számát tekintve is Pest megye járásai középmezőnyében helyezkedik el, többségében szállodai és panziós férőhelyekkel. A településen található ifjúsági szálláshely is a városi strandon, amely a sportturizmust is szolgálja

Jelentős számban folytatnak a dabasi vállalkozások kereskedelmi, azon belül is kiskereskedelmi tevékenységet. Kiskereskedelmi áruházláncok közül megtalálhatók a Penny Market, TESCO Hipermarket, és a SPAR Szupermarket, az ALDI és a Coop üzletei. A településen négy postahivatal, illetve négy pénzügyi intézet bankfiókja működik.

1.7.3 A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI TELEPÜLÉST ÉRINTŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE

A vállalkozások túlnyomó többsége 1-9 fős létszámmal működik, az országosnál és a Pest megyeinél valamelyest nagyobb számban vannak jelen az 50 fő feletti cégek. A Dabasi járás hat 250 fő feletti vállalkozásából csak kettő működött a járásszékhelyen, 500 fő feletti vállalkozás Dabason nem található.

4. táblázat: Működő vállalkozások megoszlása létszámkategóriánként 2019-ben

Létszámkategória	Magyarország	Pest megye	Dabasi járás	Dabas
0 és ismeretlen létszámú	4,18%	4,16%	3,59%	3,47%
1-9 fős	91,63%	91,60%	88,63%	91,04%
10-19 fős	2,32%	2,42%	3,83%	3,05%
20-49 fős	1,19%	1,19%	2,34%	1,52%
50-249 fős	0,55%	0,53%	1,49%	0,79%
250-499	0,06%	0,06%	0,10%	0,12%
500 és több fős	0,05%	0,04%	0,02%	0,00%

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A legjelentősebb dabasi vállalkozások: Central Dabasi Nyomda Zrt., Chemitat Kft., Dabas Beton Kft., Dabas Tej Kft., Daköv Kft., Diego Kereskedelmi Kft., Ferro- Sped 2000 Kft., Gordiusz Kft., King Stone Chemicals Kft., Lakto Kft., Metál 99 Kft., Ökonet-Európa Kft., Patina Zrt., Steel-Transz Ker. és Szolg. Kft., Vitafort Zrt., Wellis Magyarország Zrt.

Több vállalkozás telephelyfejlesztése is zajlik jelenleg a városban, amely a településen a munkahelyek száma és a vállalkozások tevékenységi köre is bővül.

Kiemelkedően aktívak a város vállalkozásai az uniós források felhasználást tekintve. A Versenyképes Magyarország Operatív Programból 1.174.428.624 Ft támogatást kötöttek le 2014 és 2020 között összesen 36 projekt megvalósítására, melyek összköltsége 1.884.578.435 Ft. Összehasonlításképpen a hasonló lélekszámú Pest megyei járásszékhely Monoron a 17 nyertes fejlesztésre jutó támogatási összeg mintegy 350 millió Ft, míg Budakeszin 10 pályázatra körülbelül 210 millió Ft támogatás jutott. A Vidékfejlesztési Programból a dabasi gazdálkodók mintegy 3,5 milliárd Ft támogatást kötöttek le.

1.7.4 A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Dabas versenyképességét meghatározza **kedvező földrajzi helyzete**, Budapest és Kecskemét között helyezkedik el. A közlekedés jelentősen befolyásolja a gazdasági szereplők telephelyválasztási döntését. A város az M5 autópálya mellett fekszik, a legközelebbi csomóponttól közúton 10 kilométeres távolságra. Az 5. számú főút keresztülhalad a településen. Mind az M5 autópálya, mind az 5. főút a Budapestet Kecskeméten át Szegeddel köti össze és elsődleges kapcsolattal szolgál Szerbia és Románia felé. Említhető még a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér az M0 autópálya közelsége is.

Az 1.5.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség c. alfejezetben már bemutatásra került, hogy a dabasi lakosság iskolázottságban elmarad az országos és a Pest megyei szinttől. **A versenyképesség erősítése érdekében a potenciális munkaerő képzettségét javítani szükséges.**

Sári településrészen található a 33 hektár nagyságú **Dabas Ipari Park**, ahol teljes közműves építési telkek várják a betelepülő iparvállalatokat. A területen a telekommunikációs hálózat kiépült, és nagy számú személy- és tehergépjármű-parkolóhelyáll rendelkezésre. Az ipari park vállalkozásai számára jogi, műszaki, valamint pénzügyi és üzletviteli tanácsadás is elérhető.

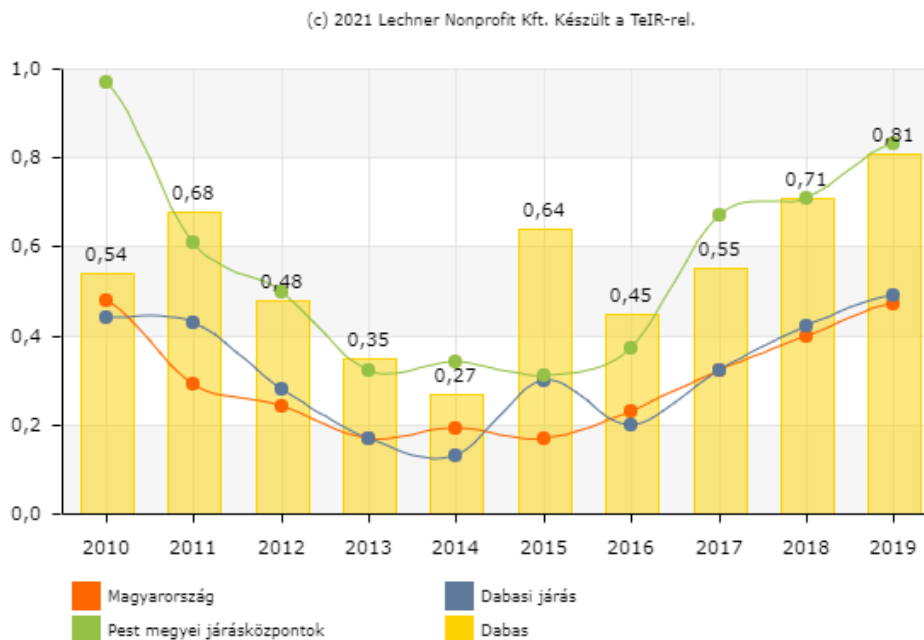
Dabas a kutatás-fejlesztés-innováció szempontjából nincs kedvező helyzetben: a tudásintenzív gazdasági ágazatok súlya és a lakosság képzettsége is alacsony, felsőoktatás a településen nem érhető el. Uniós forrásból két dabasi vállalkozás valósít meg K+F+I fejlesztést: a METAL 99" Fémszerkezet Gyártó és Szolgáltató Kft. nagy sebességű vonatok automatikus lépcsővel rendelkező felszálló ajtajának kifejlesztését 250 millió Ft támogatásból, az Olivia Élelmiszerfeldolgozó Kft. a leendő anyanyulak újszerű takarmányozási módjának megalapozását 144 millió Ft támogatásból. Korábban pedig a Vitafort Zrt. is jelentős K+F tevékenységet végez a takarmánygyártás területén.

1.7.5 INGATLANPIACI VISZONYOK (KERESLET-KÍNÁLAT)

Az elmúlt évek építőipari fellendülése következtében 2010 és 2020 között mintegy 13%-kal emelkedett a lakások száma, a város jelenleg 6.879 lakóegységet számlál. **A lakásépítési kedv 2015 óta töretlen,** messze meghaladja az országos és a járási szintet, majdnem eléri a megyei

átlagot. A lakásépítések célja inkább a saját otthon megteremtése, 2020-ban épített 71 lakásnak csak kis része, 21 készült értékesítés céljára, bérbeadásra egy sem. Túlnyomó részük (64 lakás) kivitelezése történt családi házias formában.

19. ábra: Épített lakások aránya az éves lakásállomány százalékában

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

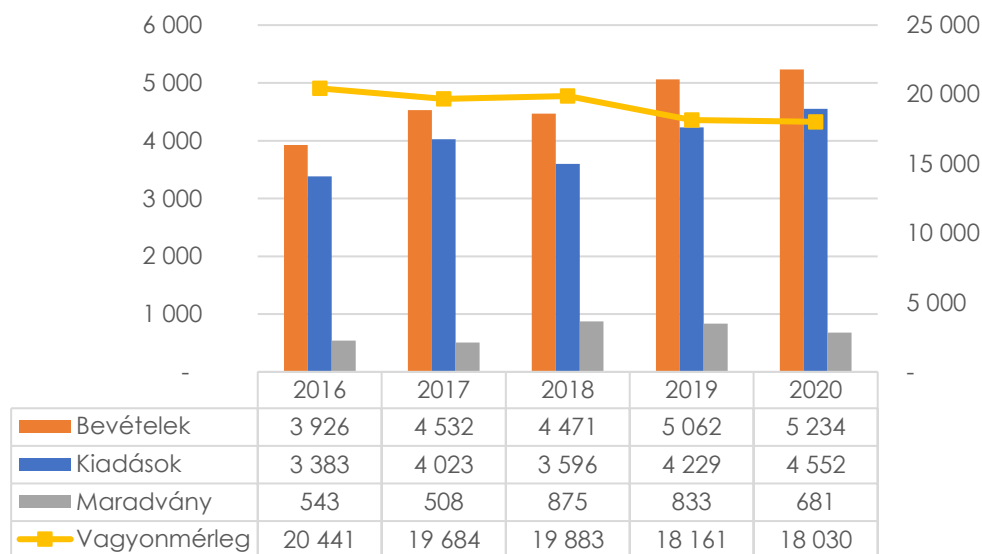
Jelentősen emelkedtek a 2015-ös ingatlanpiaci mélypont óta az ingatlanárak, a dabasi lakóingatlanokat az ingatlanet.hu adatbázisa szerint 2021. szeptemberében a 2015. év végi négyzetméter-ár háromszorosáért, átlagosan 453.309 Ft-ért kínálják, valamivel az országos és a megyei átlagár alatt. (Összehasonlításképpen, az országos érték 493.498 Ft, a Pest megyei pedig 501.081 Ft.)

1.8 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.8.1 KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM

Dabas Város Önkormányzatát az elmúlt években megfontolt költségvetési politika, és ennek köszönhetően **stabil városi költségvetés** jellemezte. A bevételek 2016 és 2020 között rendre jelentős mértékben meghaladták a kiadásokat, az önkormányzat mind az öt évet jelentős összegű maradvánnyal zárta.

20. ábra: Dabas Város Önkormányzata összesített költségvetései 2016 és 2020 között (millió Ft)

Megjegyzés: A vagyonmérlegre a diagram jobb oldali, másodlagos tengelye vonatkozik. Forrás: Dabas Város Önkormányzata költségvetés végrehajtásáról szóló rendeletei alapján saját szerkesztés

A 2020-as évben a városnak is nemvárt és ismeretlen kihívással kellett szembenéznie: a koronavírus járvány jelentős negatív hatással volt Magyarország önkormányzatainak bevételeire és kiadásaira egyaránt. Az önkormányzat 2020-as évre tervezett közhatalmi bevételeinek (helyi adók) 86%-a teljesült, ami abszolút értékben mintegy 200 millió Ft bevételkiesést jelentett. Ennek fényében kiemelendő, hogy Dabas ezt az esztendőt is az előző évekhez hasonló maradvánnyal és stabil vagyonmérleggel zárta.

Az önkormányzati bevételek köze fele származott 2020-ban állami támogatásból, valamivel több, mint 20%-a a helyi adókból, és 7,5%-a volt működési bevétel. A kiadások háromnegyede a működést fedezte.

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testülete 5/2021. (II.19.) számú rendeletével fogadta el **az önkormányzat 2021. évi költségvetését, melyre az elmúlt évek adataihoz képest óvatos tervezés jellemző**, a bevételeket és a kiadásokat ugyanakkora összegben, 5,3 Milliárd Ft-ban határozta meg. Az elkövetkezendő évek önkormányzati költségvetésében **kulcskérdés lesz a közhatalmi bevételek alakulása** a koronavírus gazdasági hatásai és a helyi adókra vonatkozó hazai jogszabályi változások miatt.

A 36/2020. (IV.22.) határozattal elfogadott **Dabas Város Önkormányzat Képviselő-testületének Gazdasági Programja 2020-2024** c. dokumentum rendszerezi és összegzi az önkormányzat jelen politikai ciklusra vonatkozó céljait, fejlesztési elképzeléseit.

1.8.2 AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE

A Gazdasági Program szerint „a településfejlesztés legfőbb célkitűzése, hogy az önkormányzati vagyon a képviselő-testület ciklusa alatt tartósan növekedjen”. A Program meghatározza a város legfontosabb fejlesztési elképzeléseit:

- a térségi kapcsolatok erősítése egy kulturális központ létrehozásával,
- a település fejlesztésének összehangolása a megyei és térségi fejlesztési elképzelésekkel,
- a munkahelyteremtés,
- idegenforgalmi övezet tovább fejlesztése (strand, Mánteleki-tó fejlesztése),
- az építészeti arculat, a még meglévő építészeti értékek megőrzése,
- a népesség számának további növelése,
- a település megtartóerejének, a település potenciáljának növelése, ifjúságmegtartó, családbarát programok kidolgozása és megvalósítása (kiemelt figyelemmel a több gyermekes családokra),
- a szolgáltatások fejlesztése,
- a természeti környezet fejlesztése, a belterületi zöldfelületek igényes kialakítása
- a környezetvédelem, a környezetterhelések minimalizálása, az emberközpontú környezetszemlélet érvényre juttatása, a vidéki életforma népszerűsítése

A településfejlesztés egyik eszköze a pályázati tevékenység, **Dabas Város Önkormányzata kimondottan aktív az uniós és hazai források lehívása és felhasználása terén.** 2014 és 2020 között 1,2 milliárd Ft értékben nyert uniós támogatást a település a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Programból (VEKOP), a Környezet- és Energiahatékonyság Operatív Programból (KEHOP) és a Vidékfejlesztési Programból (VP) finanszírozott pályázatokkal. Ezek közül a legjelentősebbek a bölcsődei férőhelyek kialakítását célzó két pályázat, illetve a kerékpárút kialakítása a Szabadság út mellett. Közel fél milliárd Ft hazai támogatást használt fel a város, többek között a csapadékvíz-elvezetés rendszerének korszerűsítésére és az egészségügyi alapellátás fejlesztésére.

5. táblázat: Dabas Város Önkormányzata és intézményeinek uniós pályázatai a 2014-2020-as ciklusban

Alintézkedés	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (HUF)	Projekt összköltség
VEKOP-6.1.1-21 - Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése	Mini bölcsőde kialakítása a Halász Jenő kúriában	2021.08.30	189 892 186	189 892 186
VEKOP-6.1.1-15-PT1 - Kisgyermeket nevelő szülők munkavállalási aktivitásának növelése	Bölcsőde létesítése Dabason	2017.07.06	584 705 637	584 705 637
KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez	DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA	2017.05.26	9 000 000	9 000 000
VEKOP-5.3.2-15 - FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS PEST MEGYÉBEN	Kerékpárút építése Dabason a Szabadság út mellett	2021.05.11	333 731 920	333 731 920
KEHOP-5.2.9-16 - Pályázatos épületenergetikai felhívás a közép-magyarországi régió települési önkormányzatai számára	Dabasi óvodák energetikai korszerűsítése	2017.02.21	61 966 000	61 966 000
VEKOP-7.3.4-17 - Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért	Együtt a jövőért	2018.10.18	24 999 764	24 999 764
VP-19.2.1-17 - Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása		2019.11.22	14 999 995	16 999 995
VP-19.2.1-17 - Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása		2021.08.26	21 117 266	21 117 266
VP-19.2.1-17 - Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása		2020.05.14	7 999 990	12 247 579
ÖSSZESEN			1 248 412 758	1 254 660 347

Forrás: palyazat.gov.hu

6. táblázat: Dabas Város Önkormányzata hazai támogatásból megvalósuló projektjei 2016 és 2021 között

Forrás	Projektazonosító	Projektcím	Támogatás
Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához	PM_CSAPVÍZGAZD_2018/49	„Dabas felszíni csapadékvíz-elvezető létesítményeinek fejlesztése, vízgazdálkodásának korszerűsítése”	1 68 950 000

Forrás	Projektazonosító	Projektcím	Támogatás
nyújtott célzott pénzügyi költségvetési támogatás a Pest megyei fejlesztések előirányzatból			
Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtott célzott pénzügyi költségvetési támogatás a Pest megyei fejlesztések előirányzatból	PM_EUALAPELLATAS_2017/1 4	DABASI-SZŐLŐK TELEPÜLÉSRÉSZEN EGÉSZSÉGHÁZ LÉTREHOZÁSA	89 669 362
Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtott célzott pénzügyi költségvetési támogatás a Pest megyei fejlesztések előirányzatból	PM_EUALAPELLATAS_2017/1 2	Dabas-Sári háziiorvosi rendelők felújítása	38 230 000
Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtott célzott pénzügyi költségvetési támogatás a Pest megyei fejlesztések előirányzatból	PM_ONKORMUT_2016/68	Belterületi utak felújítása Dabason	125 480 000
Illegális hulladéklerakók felszámolásának támogatása 2020			6 965 950
TESTVÉR-TELEPÜLÉSI PROGRAM 2019	TTP-KP-1-2019/1-000069		2 000 000
ÖSSZESEN			424 329 362

Forrás: <https://www.dabas.hu/>

Két **nemzetközi támogatási program**nak szintén kedvezményezettje Dabas Város Önkormányzata:

- Az Interreg V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program Kisprojekt Alapból megvalósult a SKHU/WETA/1901/1.1/103 azonosítószámú „Kulturális örökség megőrzése - Szlovák Alkotóház és Babamúzeum, valamint templom rekonstrukció” c. projekt.
- A település három egymást követő évben (2016,2017 és 2018) sikerrel pályázott a Europe for Citizens Program forrásaira, a projektek keretében tanulmányutak valósultak meg.

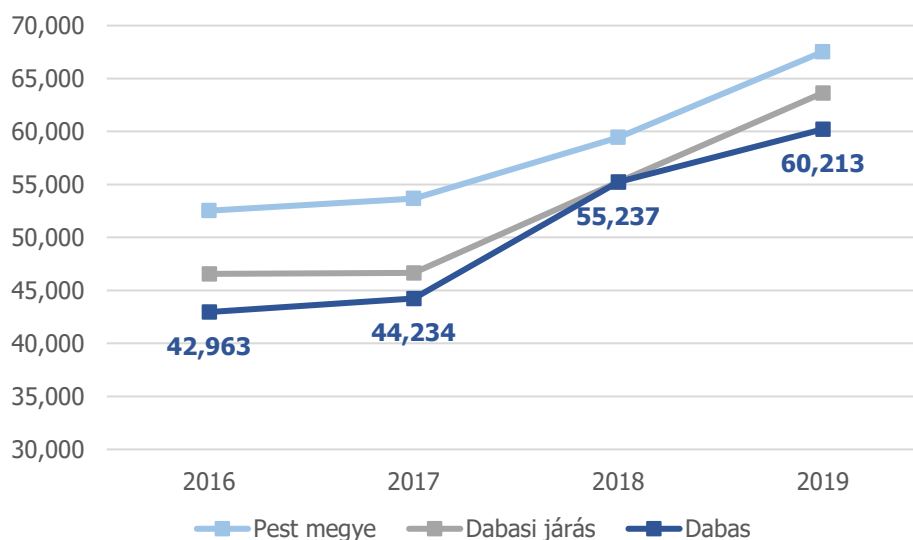
A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés értelmében „A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: 1. településfejlesztés, településrendezés (...)”. A városfejlesztéssel kapcsolatban döntési jogkörrel alapvetően a képviselőtestület rendelkezik. A képviselőtestület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmenően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településrendezési eszközök jóváhagyása is.

A képviselő-testületnek 3 állandó bizottsága van: Gazdasági Bizottság, Családügyi és Esélyteremtési Bizottság, Emberi Erőforrás Bizottság. A településfejlesztésben leginkább a Gazdasági Bizottság illetékes, de közvetve a másik két Bizottság is érintett. Az összes állandó bizottság állásfoglalása szükséges az önkormányzati gazdasági programjával, a költségvetéssel és a településfejlesztési koncepciókkal kapcsolatos kérdésekben. Az operatív ügyekért a Dabasi Polgármesteri Hivatal irodái felelősek.

1.8.3 GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG

A gazdaságfejlesztés szempontjából lényeges feladat, hogy **a településrendezési tervben a testület jelöli ki azon területeket, melyeken ipari-gazdasági, kereskedelmi, vagy szolgáltató létesítmények építhetők.** A hatályos területrendezési dokumentumok nagy kiterjedésű, kiváló közlekedési adottságokkal rendelkező, lakóterületekről távol található ipari területeket jelölnék ki a város északkeleti és déli részén. Az önkormányzat a korszerű üzleti környezet megteremtése érdekében kialakította az 1.7.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők c. alfejezetben már bemutatott **Dabas Ipari Parkot** valamint a 2012-ben átadott piaccsarnokot.

Emellett a települési önkormányzatok leginkább a helyi adók, elsősorban a helyi iparűzési adó szabályozása révén bírnak legnagyobb befolyással a településük gazdasági életére. Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 62/2012. (XI.30.) önkormányzati rendelete a helyi iparűzési adóról értelmében az állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén **a helyi iparűzési adó mértéke az adóalap 2%-a**, ez a törvényileg szabályozott maximum. A háziorvosi, védőnői feladatokat ellátó vállalkozók 50%-os adókedvezményben részesülnek, ha az adóalapjuk nem éri el az évi 20 millió Ft-ot. A városban 2016 és 2019 között folyamatosan emelkedett az egy lakosra jutó iparűzési adó, de valamelyest így is elmarad a megyei és a járási átlagtól.

21. ábra: Az egy lakosra jutó iparűzési adó alakulása (ezer Ft)

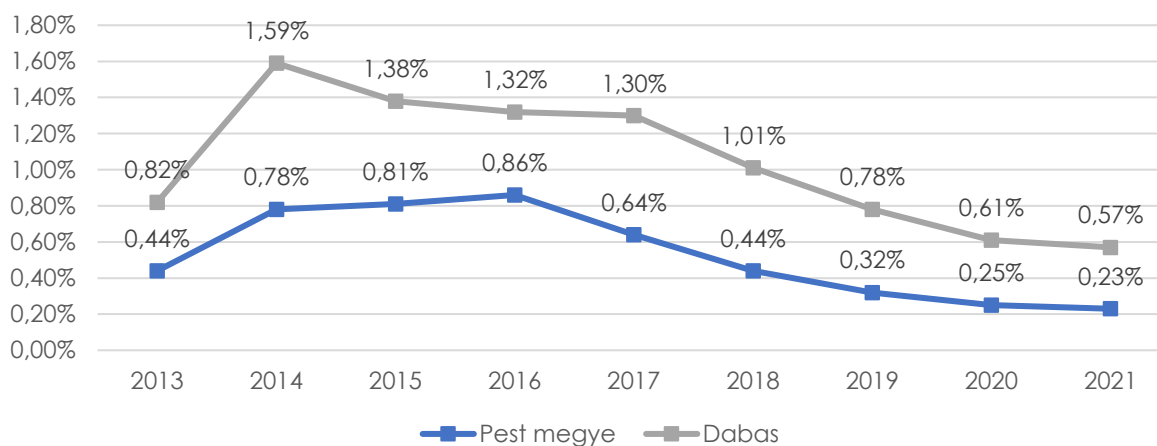
Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

Az önkormányzat a kimondottan gazdaságpolitikai célú intézkedések mellett a **turizmus fejlesztése** által is hozzájárul a város gazdasági életének élénkítéséhez. Dabas Város Önkormányzata saját maga is valósított meg attrakciófejlesztést és szálláshelyeket is alakított ki, elsősorban a zarándokturizmus területén. Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testülete az idegenforgalmi adóról szóló 65/2012. (XI.30.) önkormányzati rendeletében **300 Ft-ban határozta meg az egy főre és vendégéjszakára jutó idegenforgalmi adó (IFA) összegét**. A 70 év feletti és a zarándok-útlevelel rendelkezők mentesülnek az IFA fizetés alól.

1.8.4 FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

Dabas Város Önkormányzata közvetlen és közvetett módon egyaránt hatással bír a település foglalkoztatási helyzetére. Közvetett módon a már bemutatott gazdaságfejlesztési tevékenysége által, hiszen ösztönzi a vállalkozásokat munkahelyteremtésre és munkahelyek megtartására. Közvetlen hatás alatt pedig azt értjük, hogy **az önkormányzat maga is megjelenik a munkaerőpiacon, mint foglalkoztató**. Az önkormányzat és intézményei az elmúlt években nagyjából 400 főt foglalkoztattak. Ez egészült ki a közfoglalkoztatás keretében alkalmazott hátrányos helyzetű munkavállalókkal.

Bár az elmúlt években országosan csökkenő tendenciát mutat a közmunka-programban résztvevők száma, **Dabason a településmérethez képest jelentős foglalkoztatási forma a közfoglalkoztatás**: a Pest megyei járásközpontok közül 2020-ban csak Cegléden volt magasabb a résztvevők száma, illetve az aktív korú lakosságból legalább kétszer annyi volt az elmúlt években a közfoglalkoztatott Dabason, mint a megye egészét nézve. A foglalkoztatottak túlnyomó része hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban vagy az országos közfoglalkoztatási programban vett részt.

22. ábra: Közfoglalkoztatási mutató

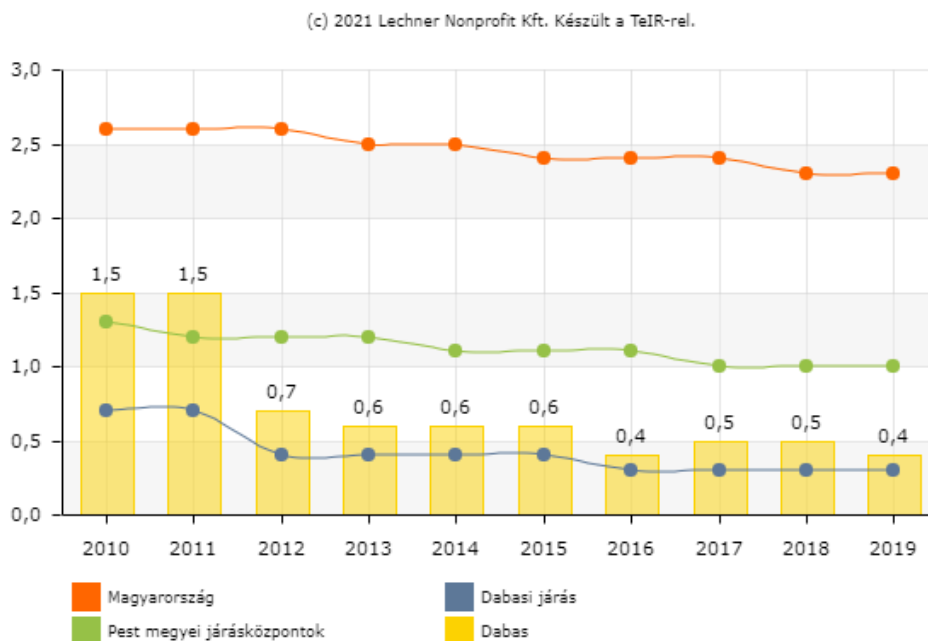
Megjegyzés: A 2021. évi adat részadat, a 2021. januártól augusztusig tartó időszakra vonatkozik.

Forrás: <http://kozfoglalkoztatás.bm.hu/> alapján saját szerkesztés

1.8.5 LAKÁS- ÉS HELYISÉGGAZDÁLKODÁS

Dabas Város Önkormányzata összesen **31 olyan lakáscélú ingatlannal rendelkezik**, melyet a Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 38 / 2017. (IX.22.) önkormányzati rendelete alapján bérbe ad. Az önkormányzati bérlakások aránya a teljes lakásállományon belül jelentősen elmarad az országos és a megyei átlagtól is.

23. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (%)

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A bérbeadás történhet piaci alapon, szociális rászorultság okán, illetve a fecskeház program keretében. A **11 db szociális bérlakás** olyan személyeknek adható ki, akinek a háztartásában az egy főre jutó jövedelem nem éri el a nettó 57 ezer Ft-ot, nem rendelkezik lakóingatlanal sem más 1 millió Ft-nál értékesebb ingósággal vagy pénztömeeggel. A lakások szociális alapú bérbeadásáról a leendő bérlő kérelmére a polgármester dönt, legfeljebb 1 év lehet a lakásbérlet időtartama. **Piaci alapon 16 lakás** adható bérbe kérelemre vagy pályázat alapján. Az önkormányzat az elmúlt években két önkormányzati tulajdonú, helyi védelem alatt álló ingatlant újjított fel a Nép építészeti program keretében. Ezek az épületek ún. „fecskéházként” a családalapítás előtt álló fiatal családoknak nyújtanak lakhatási lehetőséget otthonteremtésük idején. A **két „fecske-lakás”** bérlése díjmentes.

Az önkormányzat rendelkezik **nem lakáscélú ingatlanokkal, üzlethelyiségekkel** is, melyeket piaci alapon bérbe- vagy ingyenesen használatba adhat. Az ingyenes használatba adás feltétele valamilyen önkormányzati érdek megléte, vagy jogszabályi kötelezettség.

A lakások és nem lakás célú ingatlanok értékesíthetők, ebben az esetben a bevételt Dabasi Polgármesteri Hivatal, új vagy használt lakás vásárlására, a meglévő lakásállomány karbantartására, valamint városrehabilitációra használja

1.8.6 INTÉZMÉNYFENNTARTÁS

A Gazdasági Program alapján az Önkormányzat által alapított költségvetési szervek a következők:

- Dabas-Sári Óvoda
- Dabasi Egyesített Óvodák
- Kossuth Művelődési Központ és Halász Boldizsár Városi Könyvtár
- Dr. Halász Géza Szakorvosi Rendelőintézet
- Dabasi Polgármesteri Hivatal
- Dabasi Intézményfenntartó Központ

A 12 település által létrehozott Ország Középe Többcélú Kistérségi Társulás tartja fenn a Reménysugár Fogyatékosok Napközi Otthonát, a Társult Önkormányzatok „Együtt” Segítőszolgálat Társulás pedig a Dabasi Család- és Gyermekejélési Szolgálat és Központot.

Dabas Város Önkormányzata számos gazdasági szervezetben rendelkezik érdekeltséggel: tagsággal, 100%-os vagy többségi tulajdonnal. Az alábbi gazdálkodó Szervezeteknél az önkormányzat alapító tag, kizárólagos tulajdonos:

- Dabasi Otthonteremtő Kft.
- Dabas Sportcsarnok Beruházó és Szolgáltató Kft.
- Pantheon Kft.
- Kognitív Hungary Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Az önkormányzat rendelkezik két alapítvánnyal is, ezek a Reménysugár Dabas és Kistérsége Fogyatékosokat Támogató Közalapítvány és a Dabasért Közalapítvány.

1.8.7 ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Az energiagazdálkodás területén Dabas külön városi szintű koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, a vizsgálatok minden esetben projektszinten készültek. Ugyanakkor **az elmúlt 15 évből számos fejlesztést lehet említeni, amelyek a hatékonyabb energiateljesítést támogatják**, ezek közül a legjelentősebbek:

- A 2006-os panelprogram 77 lakást érintett.
- 2014-ben a KEOP-5.5.0/B/12-2013-0093 azonosítószámú projekt keretében és az Önerő Alap támogatásából közel 185 millió Ft-ból megvalósult a Gyóni Géza Általános Iskola energetikai korszerűsítése: hőszigetelés, a nyílászárók cseréje, a fűtési és a világítási rendszer korszerűsítése.
- Szintén 2014-ben került sor fotovoltai rendszer kiépítésére a Rendelőintézet épületében és az Átrium Idősek Otthona energetikai korszerűsítésére 41,8-41,8 millió Ft támogatásból (KMOP-3.3.3-13 konstrukció).
- A KMOP-3.3.3-11-2011-0117 „Dabas, Kossuth Lajos Általános Iskola komplex megújuló energia felhasználás, mintaprojekt létrehozása” c. pályázat 106,6 millió Ft-os támogatása lehetőséget biztosított az önkormányzat számára, hogy az épületben hőszivattyús fűtést alakítson ki, melyek energiaszükségletét az épületen elhelyezett napelemek biztosítják.
- A KEHOP-5.2.9-16-2016-00028 azonosítószámú, „Dabasi óvodák energetikai korszerűsítése” c. projekt keretében 62 millió Ft támogatásból megvalósult a gyóni

Mesevár Óvoda és a sári Szivárvány Óvoda épületek külső nyílászárócseréje, homlokzati hőszigetelése és homlokzatfelújítása, valamint napelemek telepítése.

Ezen fejlesztések eredményeként nem csak az épületek CO₂-kibocsátása csökkent és az épülethasználók komfortérzete javult, hanem **a felhasznált energiamennyiség csökkentésével keletkező működési költségmegtakarítás** hozzájárult a városi költségvetés stabilitásához is.

1.9 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Az Mötv. 13. § (1) 2. pontja szerint a következő feladatokat értjük településüzemeltetési szolgáltatások alatt: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. A törvény értelmében ezek „a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok.” Az önkormányzat kötelezően ellátandó városüzemeltetési feladatait elláthatja önállóan, illetve üzemeltetési feladatok elvégzésére szerződéseket is köthet.

1.9.1 KÖZTEMETŐK KIALAKÍTÁSA ÉS FENNTARTÁSA

Dabas Város Önkormányzatának **kizárólagos tulajdonában álló köztemetők**, melyek mindegyike belterületen fekszik.

7. táblázat: Dabas működő és lezárt temetői

Működő köztemető			
Dabas-Szőlő	Árpád utca	hrsz: 8101	4585 m ²
Dabas	Szabadság út	hrsz: 0185/6	66824 m ²
Dabas-Sári	Tabáni út	hrsz: 0427/1	64723 m ²
Dabas-Gyón	Szélmalom u.	hrsz: 4187	36359 m ²
Lezárt köztemető			
Dabas	Bojt utca	hrsz:99/16	5619 m ²
Dabas	Zárda köz	hrsz: 3325	521 m ²

Köztemetőinek üzemeltetői feladatait 2015. augusztus 1-től saját határcsőben látja el Dabas Város Önkormányzata.

Az üzemeltető feladatai:

- meghatározza a temetkezési szolgáltatás, illetőleg a temetőben végzett egyéb vállalkozási tevékenységek ellátásának temetői rendjét,
- biztosítja az eltemetés (urnaelhelyezés, sírhelynyitás) feltételeit, ideértve a temetési helyre való első temetést megelőzően a sírhely kiásásáról (sírásás) való gondoskodást,

- megállapítja a temetőlátogatók kegyeletgyakorlásának feltételeit, a nyitvatartási időt,
- biztosítja a ravatalozóhoz, minden jogszabályban előírt létesítmény és ezek technikai berendezései, tárolók, hűtők, valamint a temető egyéb közcélú létesítményei (infrastruktúra) karbantartását és működtetését.
- gondoskodik a temetőbe kiszállított elhunytak átvételéről,
- biztosítja a temető nyitását – zárását, meghatározott nyitási és zárási időkből,
- megőrzi a nyilvántartó könyveket,
- minden a temető üzemeltetésével kapcsolatos kérdésben messzemenően tájékoztatja a temetőlátogatókat,
- kijelöli a temetési helyeket,
- elvégzi a temető és létesítményeinek tisztán tartását, az utak karbantartását, síkosság mentesítését és a hó eltakarítást a teljes területen,
- összegyűjti és elszállítja a hulladékot,
- gondoskodik a temetők rendjének betartásáról és betartatásáról,
- összehangolja a temetői létesítmények, így különösen a ravatalozó használatával kapcsolatos temetkezési szolgáltató tevékenységeket, szervezési intézkedésekkel elősegíti a temetés és az urnaelhelyezés zökkenőmentes lefolytatását,
- gondoskodik az ügyfélfogadásról a meghatározott ügyfélfogadási rend szerint,
- gondoskodik a temetőben lévő zöldfelületek, fasorok szakszerű gondozásáról, ápolásáról,
- gondoskodik a köztemetések lebonyolításáról és vállalja annak költségeit az önkormányzat határozata alapján.

1.9.2 A KÖZVILÁGÍTÁSRÓL VALÓ GONDOSKODÁS

Az önkormányzat 24 hónapra kötött kereskedelmi szerződést az MVM Partner Energiakereskedelmi Zrt-vel 2020. január 1-jén a közvilágítási célú villamos energia biztosítására. Elosztói engedélyes², vagyis jelen esetben az **ELMŰ Hálózat Kft.** végzi az energia mérését. 2018 és 2019-es évekre az önkormányzat 960 000 kWh közvilágítási célú villamos energia mennyiség vásárlására kötött szerződést. Az aktív elemek javítását az önkormányzat külön megállapodás keretében valósítja meg.

1.9.3 KÉMÉNYSEPRŐ-IPARI SZOLGÁLTATÁS BIZTOSÍTÁSA

A kéményseprőipari tevékenységről szóló törvény, valamint a kéményseprőipari szerv kijelöléséről szóló kormányrendelet alapján 2016. július 1-jétől módosult a kéményseprőipari közszolgáltatás. E naptól kezdve a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (Pest Megyei Ellátási Csoport 2045 Törökbálint, Raktárvárosi út 1.) kéményseprőipari szerve látja el a kéményseprőipari tevékenységet. 2018. január 1. napjától, a jogszabályi változásokra

² Elosztói engedélyes: aki a villamos energia törvény szerint engedélyköteles tevékenység végzésére a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal által kiadott hatályos engedéllyel rendelkezik.

figyelemmel – a társasházi ingatlanok kivételével – a gazdálkodó szervezetek székhelyeként, telephelyeként, fióktelepként be nem jegyzett egylakásos ingatlanok tulajdonosai részére a sormunka már nem kötelező. Az ingatlan használó/tulajdonos kezdeményezésére a Kéményseprőipari Szerv egy közösen egyeztetett időpontban, a törvényben előírt gyakorisággal (szilárdüzemű tüzelőberendezés esetén évente, gázüzemű tüzelőberendezés esetén két évente) térítésmentesen végzi el az égéstermék-elvezetők vizsgálatát. Amennyiben társasházról, lakásszövetkezeti ingatlanról van szó (rendelkezik társasházi alapító okirattal), ahol gazdálkodó szervezet székhelyeként, telephelyeként, fióktelepként nincs bejegyezve, ott a Kéményseprőipari Szerv sormunka keretében díjmentesen végzi el a szolgáltatást. Azon ingatlanokban, amelyek társasházi alapító okirattal rendelkeznek, továbbá gazdálkodó szervezet került bejegyzésre az ingatlanba, a Kéményseprőipari Szerv térítés ellenében végzi az égéstermék-elvezetők vizsgálatát.

1.9.4 A HELYI KÖZUTAK ÉS TARTOZÉKAINAK KIALAKÍTÁSA ÉS FENNTARTÁSA

Dabas Város Önkormányzati tulajdonú belterületi közútjainak hossza 130,8 km. KSH adatok szerint 2019-ben önkormányzati kiépített út és köztér hossza 105 km, önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza 239,9 km (ideértve a város külterületi földúthálózatát is)

1.9.5 KÖZPARKOK ÉS EGYÉB KÖZTERÜLETEK KIALAKÍTÁSA ÉS FENNTARTÁSA

A feladatokat **az önkormányzat látja el vállalkozások bevonásával és közmunkások foglalkoztatásával**. 2020-ban közbeszerzési eljárás keretében került megkötésre a zöldfelület-, és parkfenntartási szolgáltatások elvégzésére irányuló vállalkozási szerződés, melyben három szintű feladatellátás szerepel:

1. Kiemelt területek (11 helyszín): 23.049 m²; pázsit, sövény, cserje, parkfa és fenyő, virágágyás fenntartása, öntözőrendszer karbantartása, üzemeltetése.
2. Kevésbé kiemelt területek (10 helyszín): 52.270 m²; gyepek, sövény, cserje, parkfa és fenyő, virágágyás fenntartása.
3. Kaszálandó területek (22 helyszín): 291.305 m²; gyepek fenntartás, cserjés területek fenntartása

1.9.6 OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

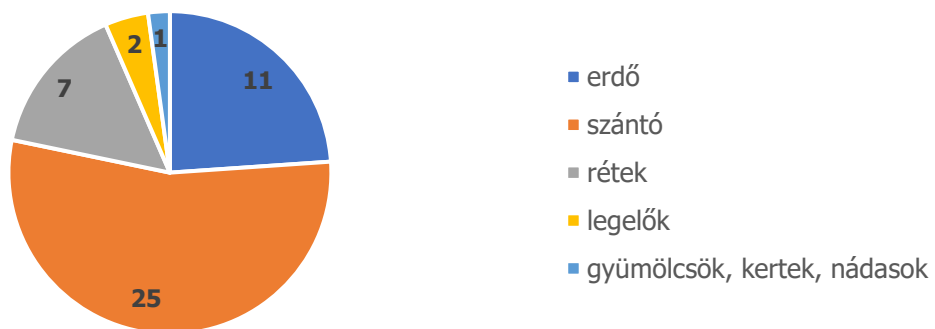
Tekintettel arra, hogy az okos megoldások rendszerben történő üzemeltetése nem valósult meg a városban az intézményi kérdőív vonatkozó részeinek kiértékelése alapján vizsgáljuk a témát.

1.10 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.10.1 A TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI

A külterület zöldfelületekkel és vonalas zöldfelületi elemekkel (fasorok, zöldsávok) szervesen kapcsolódik a belterület zöldfelületeihez.

24. ábra: Külterületi zöldfelületek megoszlása a település teljes területére vetített %-os arányban

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

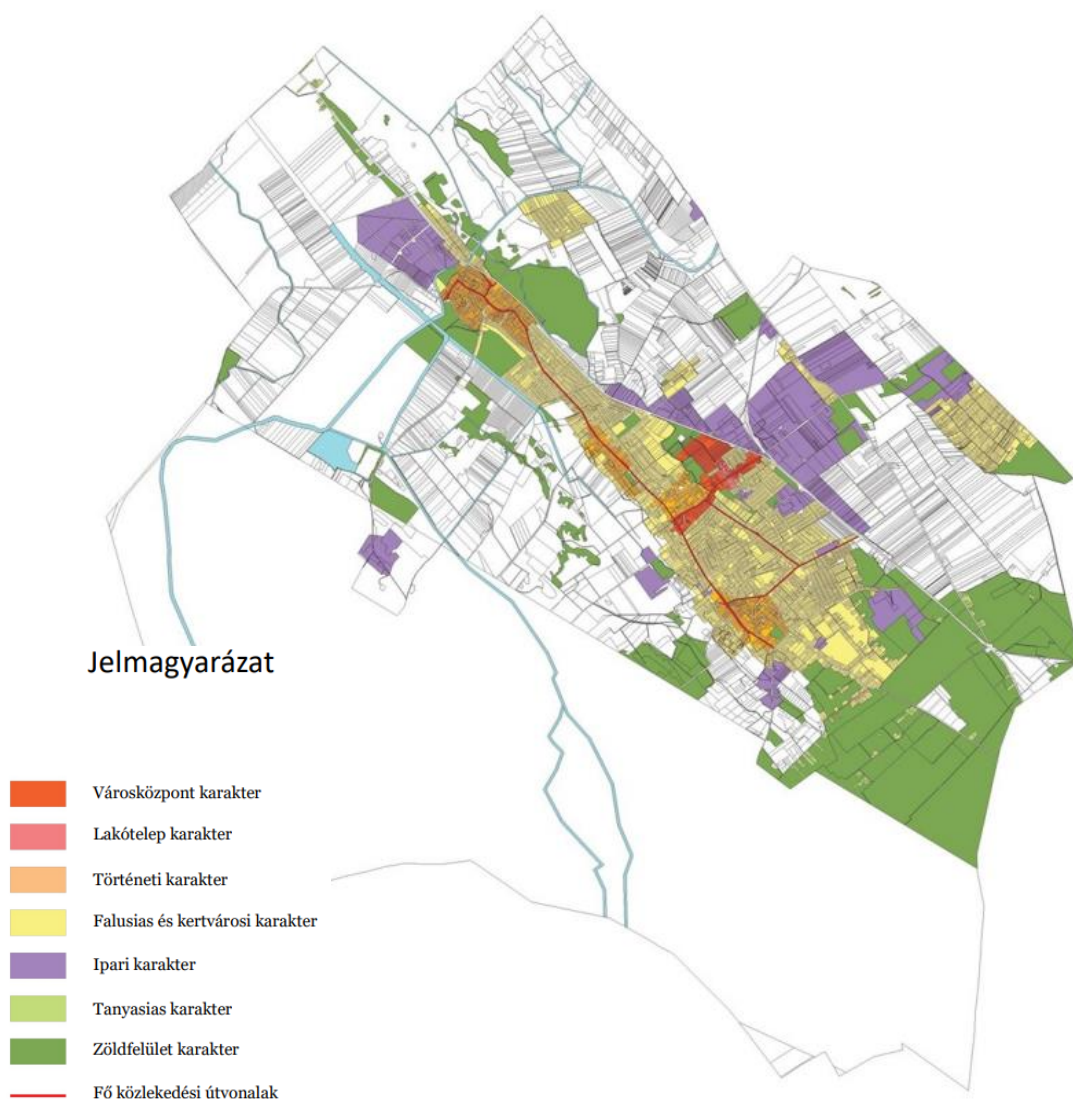
A közterületi zöldfelületek a fásított közterek, fásított utcák, játszóterek, illetve sétányok (Sári zarándoksétány), közparkok (Jubileumi park), közkertek (templomok kertjei) a zöldfelületi intézmények a sportkertek, a temetők (Kegyeleti park), a közhasználat elől elzárt zöldfelületek: az iskolák, óvodák kertjei, a kúriák kertjei és a családi házak kertjei. A beépítésre szánt terület javarészt kertvárosias beépítés jellemzi, mely a belterületi zöldfelületi ellátottság szempontjából is előnyös.

Legjelentősebb területek (zöldfelület):

- Magyar Zarándokút –Szent Jakab -sétány, pihenő erdő
- Felsődabas-kegyeleti parkok
- Alsódabas-Szent István tér, Jubileumi park, kegyeleti parkok
- Gyón-Főtér, Evangélikus templomudvar, kegyeleti parkok.

1.10.1.1 SZERKEZETI-, KONDICIONÁLÓ SZEMPONTBÓL LÉNYEGES, VALAMINT A ZÖLDFELÜLETI KARAKTERT MEGHATÁROZÓ ELEMÉK

A város Településképi Arculati Kézikönyve hét egyedi arculattal rendelkező településrészt határoz meg, melynek egyike a **zöldfelület karakter**. Ezek a területek biztosítanak lehetőséget kikapcsolódásra, szórakozásra a dabasi polgárok számára.

25. ábra: Eltérő karakterű településrészek

Forrás: Településkép védelméről szóló helyi rendelet

A településkép védelméről szóló Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 33/2018. (XII.17.) önkormányzati rendeletének 1. sz. melléklete sorolja fel a helyi védelem alatt álló növényeket, természeti értékeket, melyek:

8. táblázat: Helyi védelem alatt álló növények, természeti értékek

Helyi védelem alatt álló növények, természeti értékek	Helyrajzi szám
Régészeti anyagot rejtő területek: Dabas – pusztatemplom – domb	0139/1 hrsz.
Gyóni strandot övező intenzív zöldterület – „eperfás” terület	01251/19 hrsz.
Parragh-tónál lévő kocsányos tölgy	2247/3 hrsz.
Kúriák, templomok, tájházak kertjeinek növényzete	
Táncsics Mihály Gimnázium melletti Tanuló utca mindkét oldalán lévő platánsor	2269/2 hrsz., 2269/5 hrsz.

Helyi védelem alatt álló növények, természeti értékek	Helyrajzi szám
Szent István úti platánok	4955 hrsz.
Luther utcai gesztenyefák, gömbkőris fák	4422 hrsz.
Jubileumi Park	2194/5 hrsz. 2247/3 hrsz.
Szent Jakab sétány területe	0407/1 hrsz.

Tájérték kataszterben többek között szerepel: Mánteleki tölgyek, Boróka fasor, Jegenyefa, Eperfák, "Halász" kastély kertje, Rét, Peszéri úti fák, Rét öreg fekete nyárral, Gyep a gulyakút körül.

9. táblázat: A város játszótereinek felszereltsége

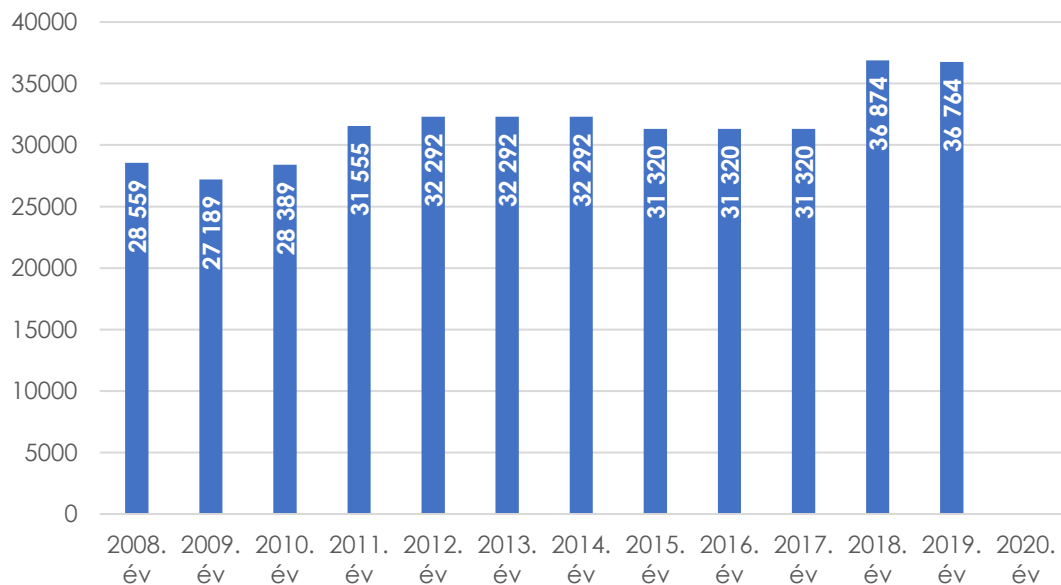
Helyszínek	Pad	Hinta	Libikóka	Csúszda	Mászóka	Homokozó	Babaház
Zlinszky utca	1	1 db 2 személyes, 1 db 1 személyes	1	1	1	1 (5m2)	
Andrássy utca	3	1 db 2 személyes, 1 db 1 személyes		1		1 (5m2)	
Dobó Katica utca		1 db 2 személyes	2		3		
Jubileumi park	2	1 db 4 személyes	2	1	1	1 (5m2)	1
Lakótelep Szintes utcaik	9	1 db 1 személyes	4	3	3		
Zrínyi Miklós utcai	1	1 db 2 személyes	1		1	1 (5m2)	
Kaparás utcai	1	1 db 2 személyes, 1 db 1 személyes	1	1	1	1 (5m2)	
Mánteleki út	1	1 db 2 személyes, 1 db 1 személyes	1	1	1	1 (5m2)	
Sári-Besnyő, Illatos utca	3	2 db 2 személyes	1		2		
Gyóni Főtér	4	2 db 2 személyes	2				
Szőlő utcai játszótér	1	1 db 2 személyes, 1 db 1 személyes	1	1	1	1 (5m2)	
Dabas-Szőlő Tinódi utca	3	2 db 2 személyes	1	1	3	1 (25m2)	

Általánosságban elmondható, hogy az elmúlt években jelentős játszótéri fejlesztés valósult meg, azonban a korábban létesített, mára elavult vagy megfáradt játszóeszközök megújítása szükséges.

1.10.1.2 ZÖLDFELÜLETI ELLÁTOTTSÁG ÉRTÉKELÉSE

Az önkormányzati tulajdonú zöldterületek nagysága a 2008. évhez képest közel 30%-kal nőtt.

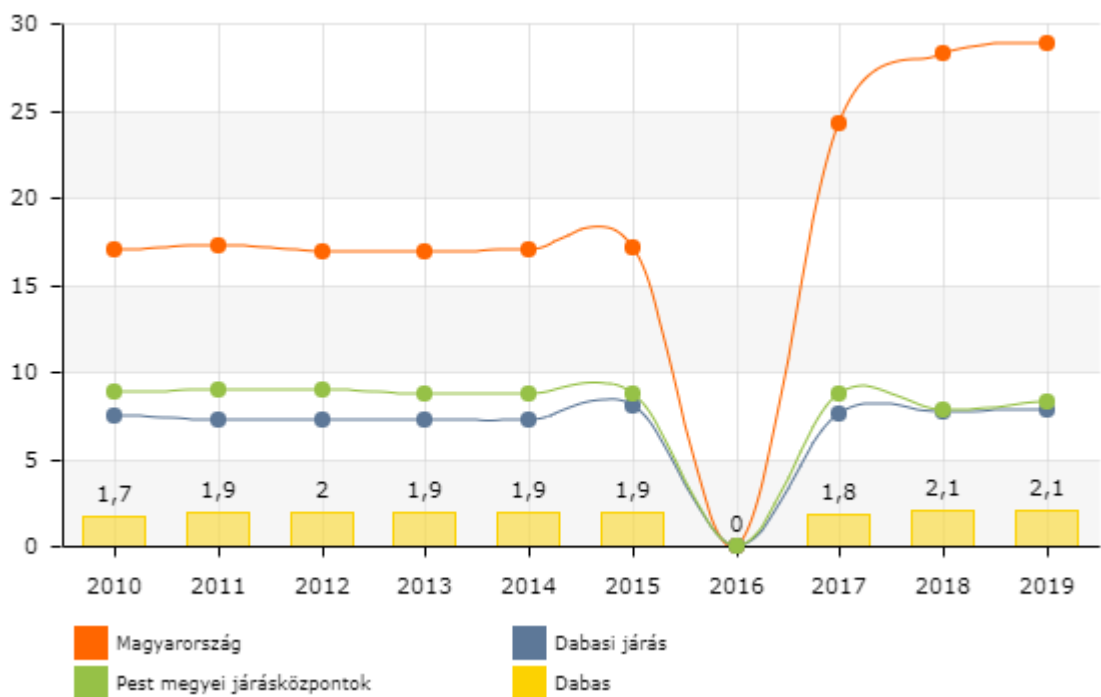
26. ábra: Önkormányzati tulajdonú összes zöld terület (m²)

Forrás: KSH (saját szerkesztés)

Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága tekintetében enyhe javulás figyelhető meg, bár a területegységre vonatkozó összehasonlításban alul marad az átlagtól.

27. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelület nagysága (m²)

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A város gazdasági program kiemeli, hogy a képviselő-testület gondot fordít a közterületek megfelelő színvonalon tartására, ennek érdekében:

- fokozott figyelmet kell fordítani a közterületek gondozására, tisztántartására,
- virágosítás és fásítási programok,
- település-szépítési programok szervezése,
- gondoskodni kell az elöregedett fák kivágásáról és pótlásáról,
- figyelmet kell fordítani a köztéri építmények állagának megóvására,
- külterületi utak, zöldövezet karbantartására.

A város nem rendelkezik Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akciótervvel. Zöldfelületi rendszerre vonatkozó digitális adatbázis-területi tervezéshez kapcsolódón túl-nem áll rendelkezésre.

Az elmúlt évtizedben megvalósult zöldfelületi fejlesztés alkalmával előnyt élveztek a klímaturó, őshonos növényfajok telepítése.

1.10.2 A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER KONFLIKTUSAI ÉS PROBLÉMÁI

Városi szintű **zöldfelületi hálózat kialakítása és bővítése** szükséges. A szigetszerűen kialakított zöldfelületek rendszerbe történő kapcsolásával magasabb szintű környezeti minőség érhető el. Erre megfelelő eszköz az **egységes arculatú elősegítő utcafásítás**. Az önkormányzati tulajdonú zöldfelület mennyisége nőt, az egy lakosra vetített zöldfelület nagysága elmarad az átlagtól, ugyanakkor a település karakterének köszönhetően nem okoz problémát, hiszen a település rendelkezik a lakókörnyezethez kapcsolódó élhető zöldfelülettel. A meglévő, egyes esetekben elöregedett növényállomány minőségi fenntartása elengedhetetlen az eddig is alkalmazott pótlási, ifjítási, karbantartási munkák megtartása mellett. A perifériás városi részeken a fenntartható módon üzemeltethető zöldfelület minőségi javulása szükséges, kiemelten az elöregedett faállomány, leromlott utcabútorok, játszótéri eszközök vonatkozásában.

1.11 KÖZLEKEDÉS

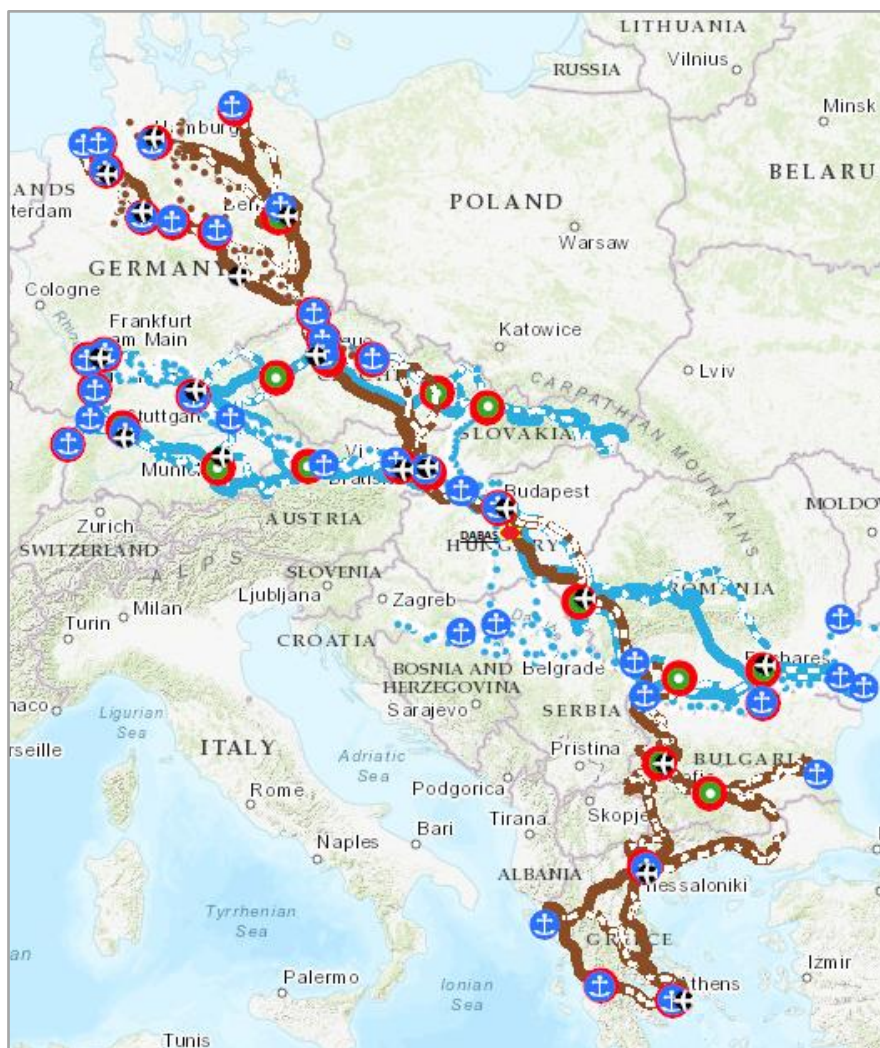
1.11.1 HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

A Közép-magyarországi régióban való központi helyzete révén Dabas elérhetősége a nemzetközi és hazai közlekedési hálózatokon és folyosókon keresztül igen kedvezőnek tekinthető. A település közvetlen hálózatainak kapcsolataiban a közúti és vasúti közlekedési rendszerek relevánsak, vízi és légi hálózatokba való kapcsolódást közvetve lehetséges csak azonosítani, relevanciája a település helyzetéből adódóan elhanyagolható.

Nemzetközi jelentőségű hálózatokba közúton kapcsolódik be a város. A településtől közúton 8 km-nyi távolságra lévő **E75-ös európai út** részét képező **M5-ös autópálya** újhartyáni lehajtójáról a IV. és X/B. sz. Helsinki folyosókat jelentő a Transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) Kelet–Mediterrán és Rajna – Duna korridorjába csatlakozik be a város. Ezekben a nemzetközi

hálózatokon keresztül a Magyarországgal szomszédos államok határátkelői gépjárművel 1,5 – 3 óra alatt elérhetőek a városból.

28. ábra: Dabas földrajzi helyzete a Kelet-Mediterrán és a Rajna-Duna TEN-T hálózatokon

Forrás: TENtec Interactive Map Viewer (<https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/map/maps.html>)

Dabas Észak-keleti határában húzódik végig a Budapestről Röszkéig, a magyar – szerb határátkelőig vezető, 2x1 sávú **5. sz. főút**, amely negyed és ötödrendű utakról közelíthető meg a városból: az ÉNy-DK-i irányú 5202. sz. út a település korábbi főutcájaként északi irányban kapcsolódik be Bugyi irányából, a Dabas – Dabasszőlős közötti, 52108. sz. út a település ÉK-i határában irányban nyújt felhajtási lehetőséget a főútra, a Dabas – Hernád közötti 52109. sz. út pedig a település határán kívül, DK-i irányban csatornázódik be az 5. sz. főútba. A Sáriból Dabas, Mántelek felé vezető út gazdasági létesítmények, valamint szakrális és turisztikai, természeti látnivalók felé vezet ki a településről.

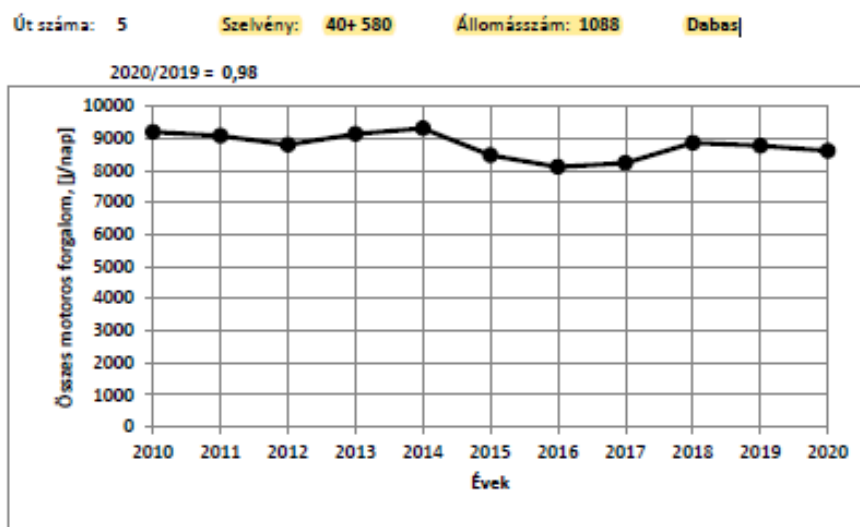
A környező településekről az utóbbiakban felsorolt utak mellett közvetlenül a 4606. sz. úton keresztül lehet eljutni Dabásra, ami az Újhartyánnal való összeköttetést biztosítja a korábban említett M5-ös autópályára való felhajtással együtt.

A településen egyetlen, belföldi jelentőségű **vasútvonal** halad át, a 142-es számú. A Budapest – Kecskemét viszonylatú vonal elsősorban a Budapest környéki agglomerációs, hivatásforgalmi célú mobilizációt szolgálja. A vonal nem villamosított, emellett csak regionális és helyközi közlekedést szolgál ki. Komplex felújítását jelenleg a Budapesti Fejlesztési Központ a NIF Zrt-vel együttműködésben kezdi meg 2023-ban.

1.11.2 KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

A település legjelentősebb, területén közvetlenül áthaladó útja az I. rendű főút útkategóriába tartozó **5. sz. főút**. Az útnak a szerepe a település közlekedésében jóval csekélyebb a belterületi úthálózatnál, az átmenő forgalom mellett – kevésbé jelentősen - a helyi gazdasági létesítmények, vállalkozások kiszolgálásában vesz elsősorban részt. Az áthaladó forgalom több mint 80%-át személygépjárművek adják, autóbusz és nehézgépjármű forgalom ezért csekélyebb mértékben terheli az utat. A Magyar Közút adatai alapján az út Dabas határában átmenő szakaszának átlagos napi forgalma az elmúlt években 9000 jármű/nap körül alakult (1. ábra). Az út ezen szakaszának kapacitás-kihasználtsága 42%-os, ez az 5-ös út Pest megyei szakaszán a második legmagasabb.

29. ábra: Forgalomfejlődés az elmúlt években az 5. sz. főúton Dabasnál

Forrás: Magyar Közút: A közúti forgalom figyelemmel kísérése, 2020

A Magyar Közút 2020. decemberében kiadott Országos Közúthálózat Információs Eredménytáblái alapján a településnél a főút egyenetlensége alapján osztályozva megfelelőnek minősül, a burkolat állapota, illetve a Bartók Béla u.-i elágazásig 20 t, azt követően pedig a település DK-i határáig 7,5 t súlykorlátozású út teherbírása viszont egyaránt csak a tűrhető és nem megfelelő osztályzattal jellemezhető. Az 5-ös út felülete a Dabas-Szabadságúti csomópont és a Gyóni elágazás közötti szakaszon a legrosszabb, sürgős beavatkozást igényel.

A forgalmi adatok szempontjából az M5 autópályára a Bartók Béla út és a Szabadság út folytatásaként vezető 4606. sz. összekötő út forgalma Dabasnál a legnagyobb, itt közel 6000 jármű/nap forgalom mellett 31%-os az út kapacitáskihasználtsága. Az összekötő út terheltsége ennek ellenére nagyobbak számít: 5. sz. útnál alacsonyabb a személygépjármű forgalom aránya (74 %), a tehergépjármű-forgalom aránya viszont közel kétszerese (9,5%) az 5. sz. úthoz (5,8%) képest. A 4606. és az 5. sz. főút csomópontjánál található a település egyetlen lámpás kereszteződése.

Az 5202. sz., Taksony – Kecskemét közötti mellékút a 20. km után éri el Dabast. Az út a település legforgalmasabb útjának számít, gyakorlatilag a település főutcája. A Sárinál, Tabáni úttal kezdődő, a Szent János út - Fő út – Szent István út – Kossuth Lajos út vonalán keresztül haladó és Gyón Tatárszentgyörgyi úttal végződő belterületi szakasza 41%-os kapacitáskihasználtságú. Főleg az átmenő és a településen belüli személygépjármű-forgalom kiszolgálását biztosítja: a tehergépjármű forgalom aránya mindössze 3%, a személy- és kistehergépjármű forgalomé 92%. Az út főleg lakó- és kereskedelmi-szolgáltató funkciójú területeken halad keresztül, emiatt az út mentén zóldsávok, parkolóhelyek, leállósávok egyaránt elhelyezkednek. Az út szélessége változó a település egyes részein a funkciók függvényében kiszélesedik, más helyeken összesűkül. Lámpás keresztezések nem jellemzők az út mentén. Az utat teljes belterületi szakaszán 2018-ban újították fel.

Az 52108. sz. bekötő út Vasút út és Vasút utcán keresztül Dabasi-szőlők felé való megközelítést lehetővé tevő útjának forgalma csekélynek számít, az átlagosan 17%-os kapacitáskihasználtságú út forgalma kevesebb, mint fele az 5202. sz. útnak, azonban a lakosságszám és a területen megtelepülő vállalkozások számának növekedésével arányosan folyamatosan növekszik. Az út nevéből eredően innen közelíthető meg többek között a vasútállomás, valamint Dabasi-szőlők településrész is. Az út felületét a Kossuth Lajos utca-Vörösmarty út közötti szakaszon két ütemben 2019-2020-ban felújította a fenntartó és az önkormányzat. A további bel- és külterületi szakaszának felújítása közlekedésbiztonsági, valamint gazdasági szempontból egyaránt indokolt.

Ezek az utakon túl városon belül jelentősebb, ún. gyűjtőút funkciót látnak el a Vörösmarty utca, Bajcsy-Zsilinszky u. – József Attila u. szakaszai, illetve gazdasági – turisztikai forgalom szempontjából fontosnak számító út a Sáriból a Mánteleki úton keresztül kivezető 52106. sz. út.

Dabason az állami közutak száma csökkent az elmúlt években: 16,2 km ezek hossza, területük 101,3 km². Az önkormányzati kiépített utak és közterek hossza 105 km, kiterjedése 520 km², ezek mennyisége az elmúlt 10 évben növekvő tendenciát mutat. Főként a külterületek és mezőgazdasági területek okán a kiépítetlen utak hossza 240 km.

1.11.3 KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

1.11.3.1 KÖZÚTI KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

Dabason a város által szervezett helyi tömegközlekedés nem működik. A tömegközlekedésben a helyközi buszok és az elővárosi autóbuszjáratok működnek, ezek között vannak olyanok is, amelyek a tulajdonképpen a helyi tömegközlekedésnek megfelelő funkciókat látnak el a

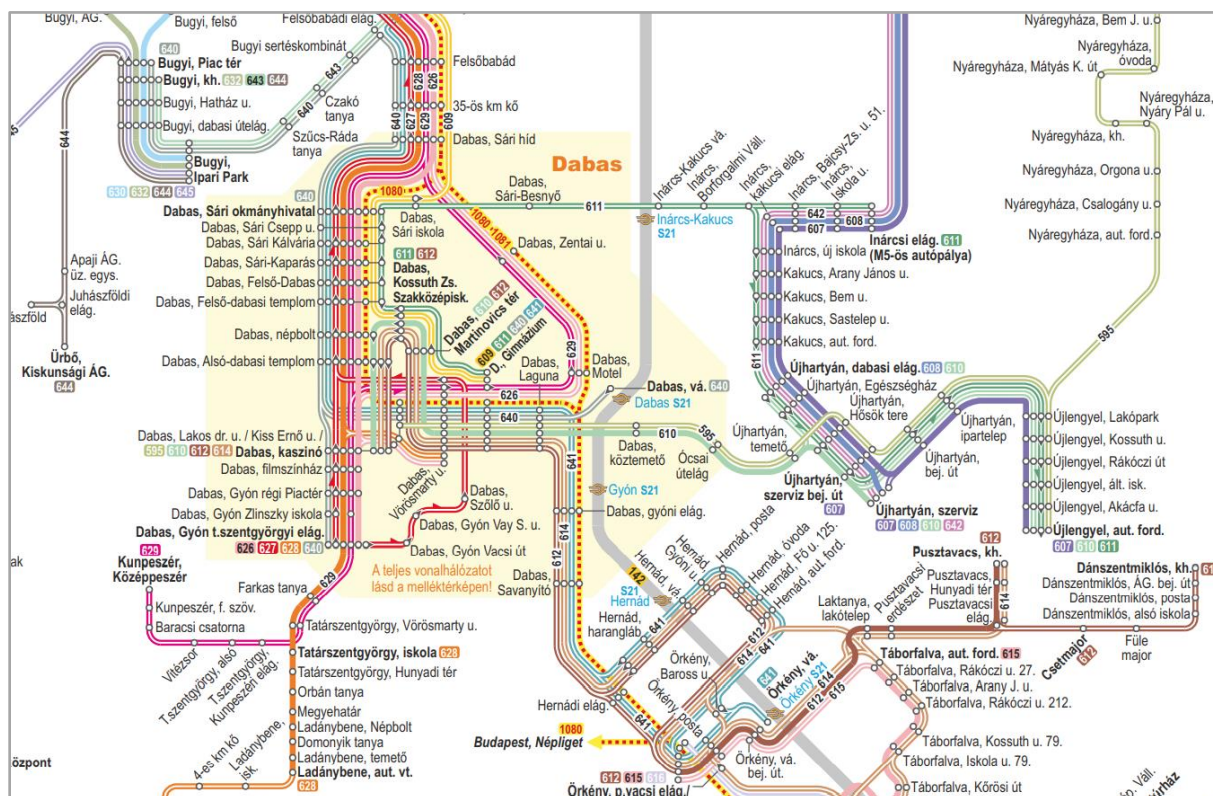
városon belül. Az **agglomerációs helyközi közlekedés** szempontjából a **Dél-pesti agglomeráció**ba sorolt Dabasra a 600 számmal elnevezett vonalakon közlekedő járatok járnak be valamint haladnak át a településen. A településen összesen 37 megállóhely található, ami rendkívül sűrű lefedettséget biztosít, a település jelentős részén a lakosság számára gyalogosan kevesebb mind 10 perc séta alatt van elérhető buszmegálló, amivel el tud jutni Budapestre vagy a környező településekre. Kivétel ezalól Dabasi-szőlők, amely településrészt hosszútávon Újhartyán irányából lehet a helyközi közlekedésbe bekapcsolni az Árpád utca irányából. Külön buszpályaudvar nem található a településen, a járatok a városban kialakított buszfordulókban várakoznak. A fő csomópontnak a Vörösmarty utca megállóhely számít, itt szinte minden helyközi és távolsági járat megáll.

A településen áthaladó helyközi és agglomerációs járatok a következők:

- 595 – Dabas – Újlengyel – Pilis - Monor
- 609 – Gyál – Felsőpakony – Ócsa - Dabas
- 610 – Dabas – Újhartyán - Újlengyel
- 611 – Újlengyel – Újhartyán – Kakucs – Inárcs - Dabas
- 612 – Dánszentmiklós – Pusztavacs – Örkény - Dabas
- 614 – Dabas – Hernád – Lajosmizse
- 617 – 618 – Dabas vá. – Sári Besnyő
- 619 – 624 – Dabas, Sári okmányhivatal – Dabas, Kossuth Zs. Szki.
- 626 – Budapest – Alsónémedi - Dabas
- 627 – Dabas – Alsónémedi - Budapest
- 628 – Budapest – Dabas – Tatárszentgyörgy - Kerekegyháza
- 629 – Budapest – Dabas – Kunpezsér
- 640 – Dabas – Bugyi
- 641 – Ócsa – Dabas – Örkény

Emellett az 1080 és 1081 sz. távolsági járatok haladnak át a településen, ezek a Budapest – Dabas – Lajosmizse – Kecskemét, valamint a Budapest – Dabas – Kecskemét – Tiszakécske viszonylatokon viszik az utasokat.

30. ábra: A Dél-Pesti agglomerációs helyközi és távolsági autóbuszvonalak Dabast érintő járatainak és megállóinak térképe

- **Szigethalom, aut. áll.** Autóbusz-vonal végállomással, vonalszámmal
- **Szigethalom, Bucka Gyöngye** Megállóhely
- **Dunakeszi, templom** Megállóhely csak az egyik irányban
- **668** Vonalszám
- Egyirányú útvonál
- Csúcsidei útvonalszakasz (a szaggatott vonalszakaszon kevesebb járat közlekedik)
- Kis forgalmú viszonylat (legfeljebb napi 5 indulás)
- **1080** Távolsági autóbuszvonal (Budapest-bérlettel nem vehető igénybe)

Forrás: Volánbusz

1.11.3.2 KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

A városból a kötőtpályás közösségi közlekedés egyetlen igénybe vehető módjának a vasúti személyforgalom számít, azon belül is a 142-es számú, Budapest-Nyugati pályaudvar – Lajosmizse – Kecskemét viszonylaton közlekedő személyvonatok állnak meg Dabas megállóhelyein. A 142-es számú vonal normál nyomtávú, nem villamosított, helyközi vonatközlekedést biztosít. A vonal elhanyagolt, kevésbé jó állapotúnak számít, hiszen a vonalon a maximális sebesség 60 km/h, de Kispeszt és Dabas közötti szakaszon ez mindössze 40 km/h, Dabastól Kecskemétig ismét 60 km/h. A vonalon budapesti elővárosi vonatok közül az S21 jelzésű személyvonatok közlekednek. Dabason belül két megállóhelyen is megállnak a vonatok, így Dabas vasútállomás és Gyón megállóhelyen egyaránt felszállhatnak az utasok.

Budapest-Nyugati pályaudvar irányába hétköznaponként kora reggel félóránként, azt követően napközben járnak vonatok, összesen 19 járat indul a főváros irányába, míg Lajosmizse irányába óránként és 20 járat megy. Budapest irányába a menetidő 1 óra 24 perc, Lajosmizse irányába 37 perc.

Dabasnak két vasútállomása is van, Dabas és Gyón állomások. Mindkét állomás a település határában, az 5. sz. út túloldalán helyezkedik el, kevésbé frekvenciált helyen a lakosság számára, mindössze egy helyközi buszjáráttal, a 640-essel lehetséges megközelíteni Dabas állomást, Gyón állomáshoz nem vezet ki buszjárat, vagy kerékpárút, amely a ráhordó szerepet segítené. Mindkét állomás mellett egy korábbi vasúti fejlesztés keretében épültek P+R parkolók térfelületei kamerarendszerrel ellátva, amelyek a gépjárművel és a kerékpárral közlekedők számára is használhatóak.

31. ábra: Dabas és Gyón állomások Budapest és környékének vasúti hálózatán, az S21 személyvonat vonalán

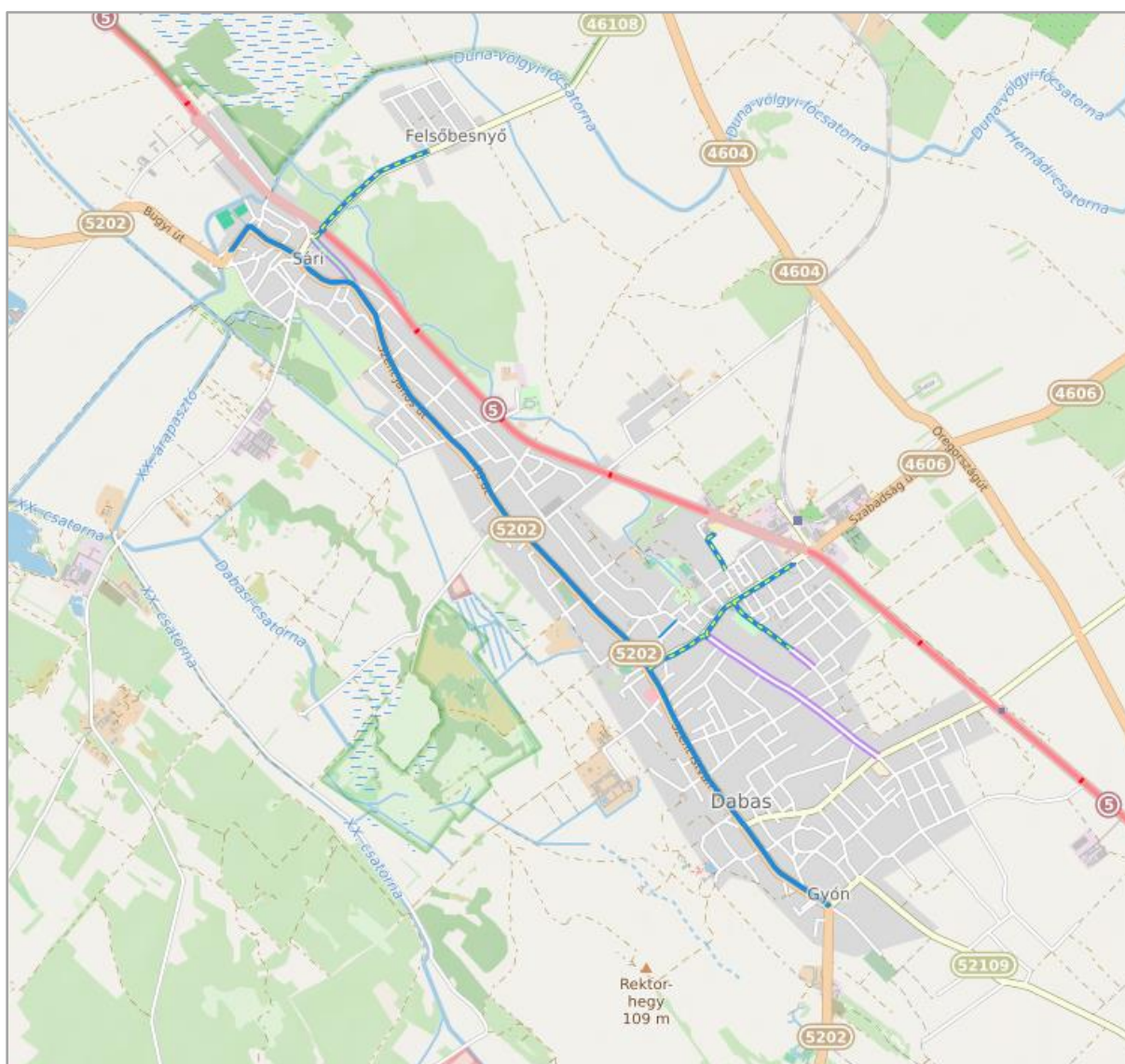
Forrás: MÁV-START

1.11.4 KERÉKPÁROS ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

Az önkormányzati **kerékpárutak** és közös gyalog- és kerékpárutak hossza 11,5 km-t tesz ki a város belterületén. A fő gerincvonal az 5202. sz. útvonal mentén húzódik az út Gyón felé vezető oldalán. A belterületi kerékpárút-kerékpárnyomvonal hálózat kiágazásai közül az egyik a Szent István út – Bartók Béla út kereszteződésénél vezet a 4606. út irányába, egészen az 5. sz. főút elágazásáig. A másik elágazás a Bartók Béla u. – Vörösmarty u. körforgalmától a Vörösmarty u.

irányába vezet az 52108. sz. útig, a Vörösmarty u. mindkét oldalán van kijelölt kerékpársáv. Továbbá a Zilinszky utcában épült ki egyoldali járda és kerékpárút az elmúlt években, illetve a Paragh utca mentén a Tescoba külön kerékpárúton lehet eljutni. Ezek mellett Sári településrészen Felsőbesenyő irányába, az Inárcsi út mentén kiépült a kerékpárutat használhatnak a lakosok. A település belterületén a kevésbé forgalmas, kertvárosias – falusias területen vezető utcák viszonylag biztonságos kerékpározást tesznek lehetővé. Az elmúlt években két kerékpárút tervezése történt meg. Az egyik a 2022-ben VEKOP projekt támogatással megépülő Dabas-Újhartyán kerékpárút, amely a település határától a Szabadság út mentén jobboldalon Dabasi-szőlők Árpád utcáig vezet, ahol kapcsolódik az Újhartyán-Dabas kerékpárúthoz. A másik a Gyón Dabasi-szőlők kerékpárút, amely a településrészt a Gyóni állomással köti össze. Elkezdődött továbbá a Vasút utca mentén a Kossuth Lajos utca és a Gyóni vasúti megálló közötti kerékpárút tervezése is.

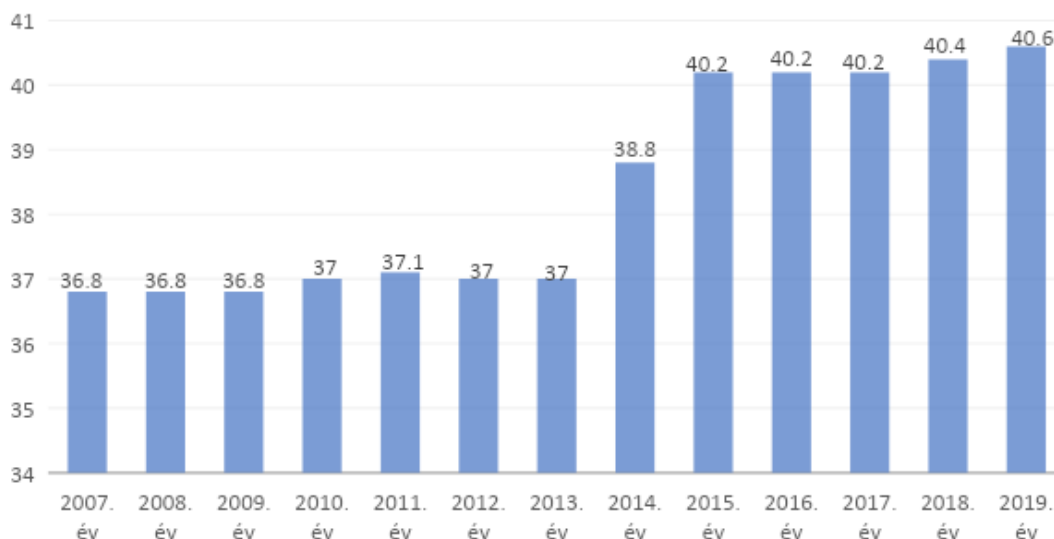
32. ábra: Kerékpárutak Dabason

Forrás: merretekerjek.hu

A **járdák** hossza évről évre növekszik, jelenlegi hosszuk 40,6 km. A belterületi járdák többnyire keskenyek, egyes helyeken meredek árkok vezetnek a közutak és a járdák között. A település központjában több helyütt térburkolattal fedett járdákon közlekedhetnek a gyalogosok.

33. ábra: Önkormányzati kiépített járdák hosszának alakulása Dabason (km)

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

1.11.5 PARKOLÁS

A településen belül a parkolási helyzet megfelelőnek mondható, a legnagyobb létesítmények, közintézmények, hivatalok körül elegendő mennyiségű parkolóhely áll rendelkezésre. A városközponti területen a Bartók Béla utcában a párhuzamos és parkolást biztosító parkolóhelyek egyaránt rendelkezésre állnak. A tömegközlekedés fő megállóhelyeinél rendelkezésre állnak B+R és P+R parkolók is, így mind a vasútállomásnál, mind a forgalmasabb buszmegállóhelyeken.

1.12 KÖZMŰVESÍTÉS

1.12.1 VÍZIKÖZMŰVEK

1.12.1.1 VÍZGAZDÁLKODÁS ÉS VÍZELLÁTÁS (IVÓ-, IPARI-, TŰZOLTÓ-, ÖNTÖZŐVÍZ, TERMÁLVÍZ HASZNOSÍTÁS)

A DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft. látja el Dabason a víziközmű szolgáltatást. DAKÖV Kft.-t 1992-ben alapították, mára 61 önkormányzat képezi a tulajdonosi kört. Mintegy 220.000 főnek nyújtanak ivóvíz-és 200.000 főnek szennyvízelvezetési és- tisztítási szolgáltatást.

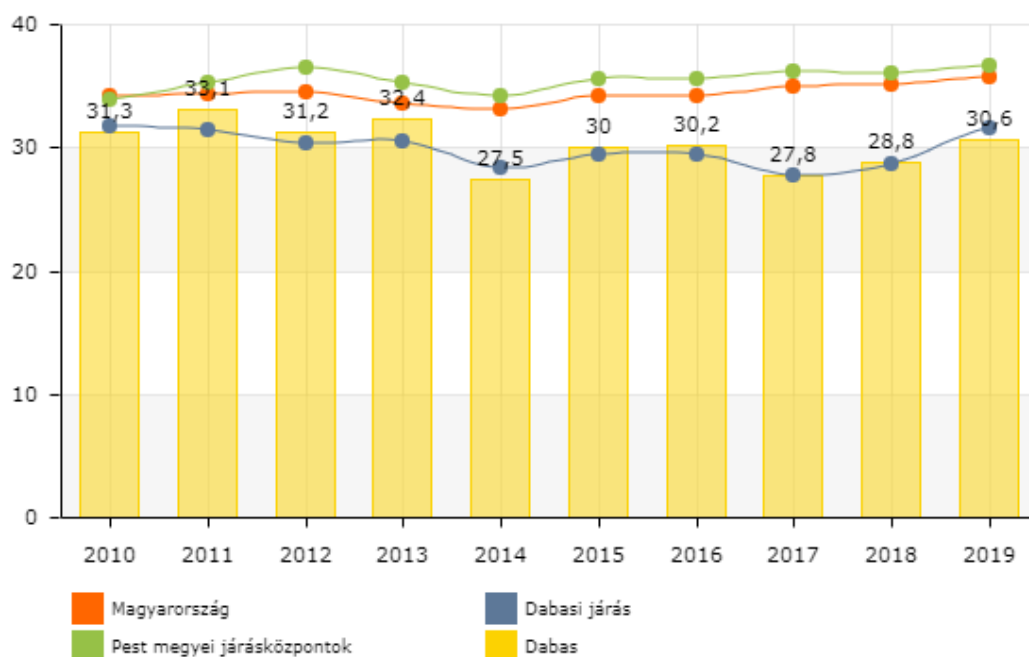
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza a városban 103,6 km, mely hossz az elmúlt 10 évben nem változott. 2019-ben az összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m³) vonatkozásában 625,4. Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma 2019-ben 6021 db, ami 2011-es évhez képest közel 5 %-os növekedést jelent. Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya megfelelőnek mondható, térségi vonatkozásban azonban elmarad a településre vetített 88,4 % az országos 94,9%-os aránytól.

34. ábra: Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A közsolgáltatás keretében igénybe vett víz mennyisége elmarad az országos mennyiségtől, mely magyarázható azzal, hogy a telken belül létesített házi kutak is jelentős számban rendelkeznek.

35. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz egy lakosra jutó mennyisége (1000 m³)

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

A városban szolgáltatott víz minősége megfelelő a 2014-ben megvalósult KEOP projektnek köszönhetően. A vízhálózati rendszer körvezetékes kialakítású, külterületen azonban vannak ágvezetékek, amelyekben pangó vizes állapotok alakulhatnak ki, illetve meghibásodásnál egész utca maradhat vízellátás nélkül.

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

1.12.1.2 SZENNYVÍZELVEZETÉS

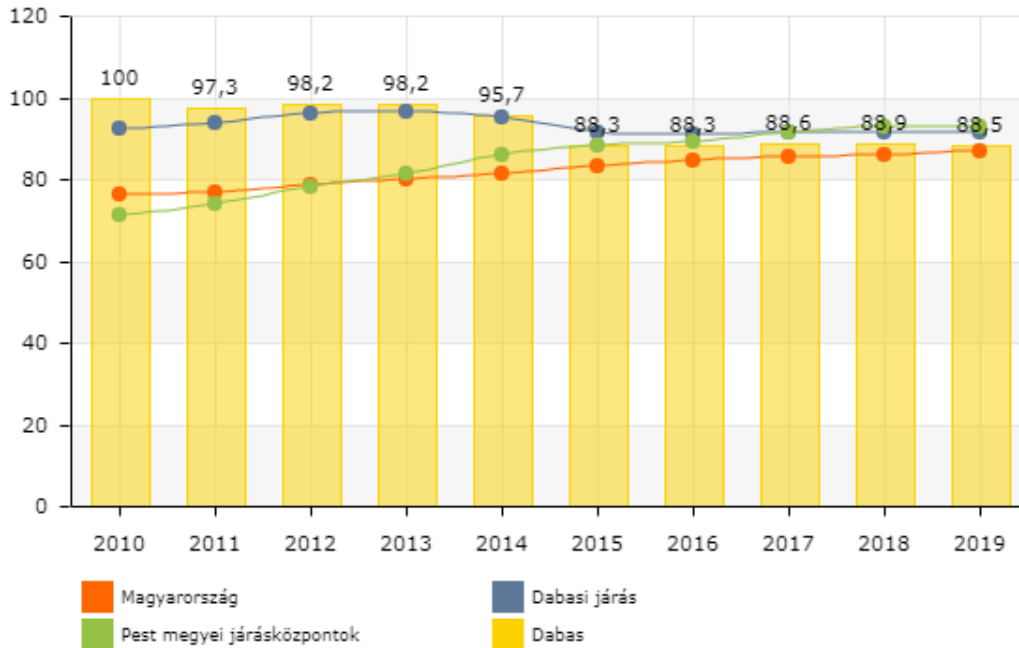
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m³):

- 2000-ben 155
- 2010-ben 513,3
- 2019-ben 657,2.

Közel húsz év alatt megnégyszereződött a közüzemi rendszerben elvezett szennyvíz mennyisége.

A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza 142,8 km, mely teljes egészében elválasztó rendszerű. 2019-ben 5330 db lakás volt bekapcsolva a közcsatornahálózatba, ez a lakások 78 %-át jelenti. Dabas Gyón településrészen van a legtöbb közcsatornahálózatba be nem kapcsolt ingatlan.

36. ábra: Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

2010-ben minden ivóvízhálózatba bekapcsolt lakás közcsatornába is bevolt kapcsolva. Ez az arány 2019-re 88,5 %-ra csökkent.

A keletkező szennyvizet a hálózat a település központjától észak-keletre létesített eleveniszapos rendszerű biológiai fokozattal rendelkező szennyvíztisztító telepre juttatja. A tisztított szennyvíz befogadására megfelelő élővíz nem áll rendelkezésre, ezért azt a településtől északra kialakított fás területen szikkasztják a talajba. A településszerkezet változásával –körbenőtte a város- indokolt a **szennyvíztisztító telep áthelyezése**, kapacitás bővítéssel együtt. A szennyvíztisztító telep áthelyezésének tervezése elkezdődött, ez a fejlesztés lesz a következő időszak legjelentősebb közműfejlesztési beruházása.

1.12.1.3 CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS, FELSZÍNI VÍZRENDEZÉS

A **csapadékvíz elvezető hálózat hiányos** a településen, döntően csak a központi területen épült ki. A település belvízzel közepesen veszélyeztetett, mely problémát enyhít a belvizek levezetése érdekében létesített Duna-völgyi főcsatorna. Az utcák jellemzően nyílt elvezető csapadékrendszerrel rendelkeznek. A nyílt árkok részben burkoltan épültek, több utcaszakaszon a vízlevezetést kiépített folyókák biztosítják. A nyílt árkokkal, folyókákkal összegyűjtött vizek befogadója a településen áthaladó Duna-Tisza csatorna. A nyílt árkos vízlevezetési rendszer hidraulikai összehangolása nem mindenhol megoldott, így néhány helyen az árkok szikkasztó árkokként üzemelnek.

Dabas Város Önkormányzata a 2020-2024-es gazdasági ciklusban **kiemelt feladatának tekinti a csapadékvíz elvezetési és a belvíz elvezetési problémák tervszerű** megoldását. Külön

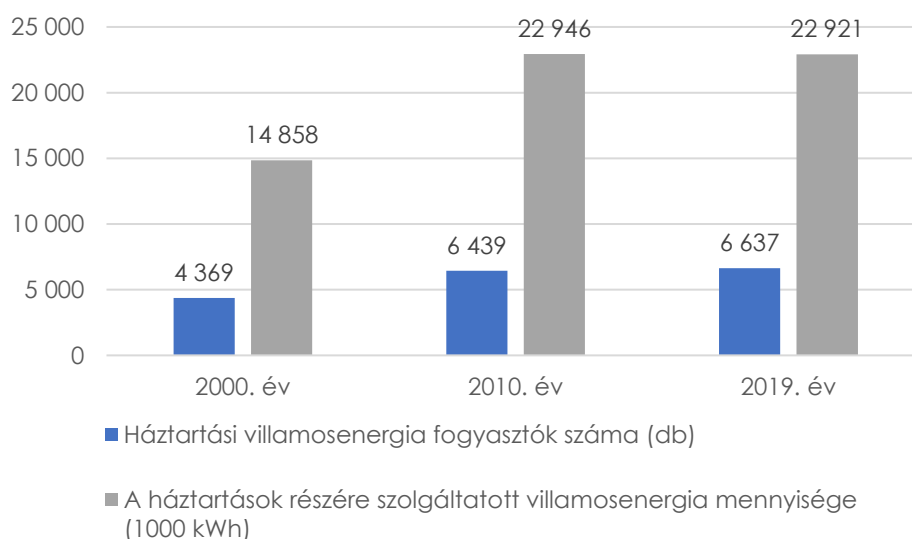
figyelmet fordít a meglévő árokrendszer folyamatos tisztítására közmunkások bevonásával és lakossági segítségével. Ahol nincs árok, ott tervezi annak létesítését, biztosítva ezzel a víz akadálymentes levezetését. Egyben a víz településen belül tartása is cél, a települést övező területek ökoszisztémájának fenntartása, a víz helyben tartása érdekében. Az elmúlt években megvalósult pályázati fejlesztések során több víztározó helyreállítása, kialakítása megtörtént. Minden évben különít el forrást az önkormányzat a fentiek rendezésére és vis maior helyzetek kezelésére, továbbá katasztrófavédelmi referenst is alkalmaz.

1.12.2 ENERGIA

1.12.2.1 ENERGIAGAZDÁLKODÁS ÉS ENERGIAELLÁTÁS (VILLAMOS ENERGIA, KÖZVILÁGÍTÁS, GÁZELLÁTÁS, TÁVHŐELLÁTÁS ÉS MÁS ELLÁTÓRENDSZEREK)

Villamosenergia szolgáltatást a településen az MVM Démász Áramhálózati Kft. biztosítja 2019-ben szolgáltatott összes villamosenergia mennyiség (1000 kWh) 50.097.

37. ábra: Villamosenergia fogyasztók száma és igénybevett mennyiség alakulása

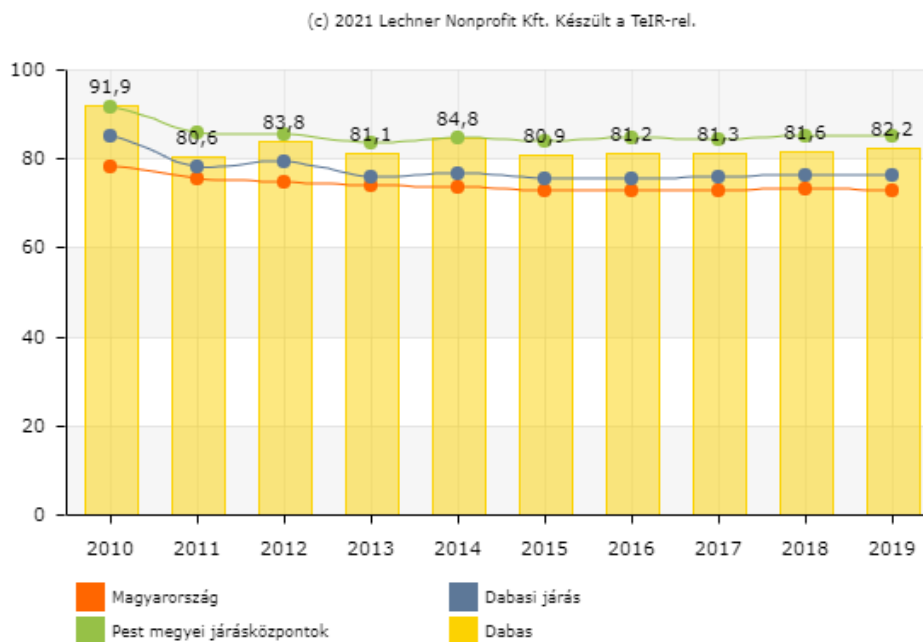

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A település villamosenergia ellátásának fő bázisa az Ócsa területén üzemelő „Felsőbabád” 132/22 kV-os alállomás, de mára az Újhartyán területén 2019 évben üzembe helyezett 132/22 kV-os alállomás is részt vesz Dabas fogyasztóinak ellátásában.

Földgázellátó hálózat üzemeltetője az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. mintegy 162 km gázcsőhálózat 5597 db háztartási gázfogyasztót biztosít. Háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (1000 m³) 7196, míg az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége 11445. Az elmúlt húsz évben nem változott jelentősen a gázfogyasztók száma. A lakások 91%-a gázfogyasztó volt 2010-ben, ami 2019-re 82,2%-ra csökkent.

38. ábra: Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma (fő)

Forrás: TeIR Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás

Dabason nincs **távhő szolgáltatás**.

1.12.2.2 MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK ALKALMAZÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOS ENERGIAGAZDÁLKODÁS LEHETŐSÉGEI

Dabas területén a napenergia és a biomassza-biogáz érhető el gazdaságos mennyiségben megújuló energiaforrásként. Egyre nagyobb mértékben terjed a környezettudatos energiagazdálkodás iránti igény, az újonnan épített lakások között már jelentős a megújuló energiát használók aránya, amelyek bizonyos módozati (főleg a napelemek) már a használt lakások felújítása esetében is terjednek, jelentős részben az erre a célra elérhető támogatásoknak köszönhetően. A város adottságai szempontjából elvileg a geotermikus energia fűtési céllal történő felhasználása is lehetséges, azonban erre még beruházás nem valósult meg.

Összességében megállapítható, hogy bár egyre jobban terjed, de a városi szolgáltatók és az ipari szereplők között jelenleg még nem eléggé elterjedt a megújuló energiák használata, melynek egyrésztől finansiális, másrésztől technológiai okai vannak. A jövőben azonban számítani kell arra, hogy a „zöld átállás” keretében erre vonatkozóan lesznek források mind nemzeti, mind uniós szinten. A fejlődés nyomán követése miatt célszerű a megújuló energiatermelést monitorozó rendszer kiépítése.

1.12.2.3 AZ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK ENERGIAHATÉKONYSÁGI ÉRTÉKELÉSE

Dabason jelenleg is van megújuló energia-hasznosítás. Az önkormányzati épületek felújítását és energetikai korszerűsítését tartalmazó beruházások is egyre jelentősebb mértékben támaszkodnak a megújuló energiára, ahol a saját villamosenergia fogyasztást kiváltó napelemes rendszerek telepítése mellett a különféle típusú hőszivattyús rendszerek alkalmazása is megjelenik.

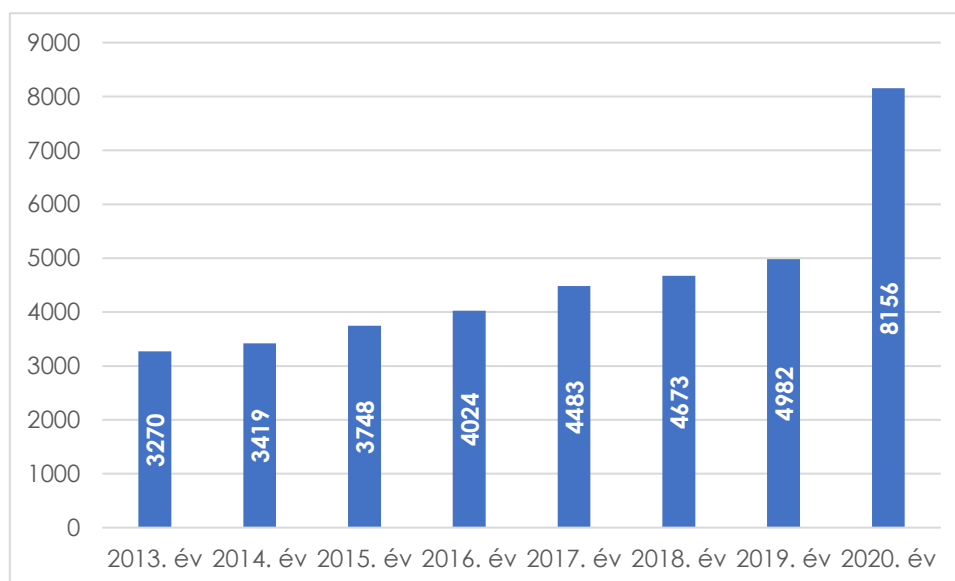
Önkormányzati energetikai beruházásokat az Energiagazdálkodás 1.8.7 fejezet mutatja be.

A lakosság is növekvő mértékben alkalmaz a lakóházakon napelemeket.

1.12.3 ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS (VEZETÉKES ELEKTRONIKUS HÁLÓZAT, VEZETÉK NÉLKÜLI HÍRKÖZLÉSI ÉPÍTMÉNYEK)

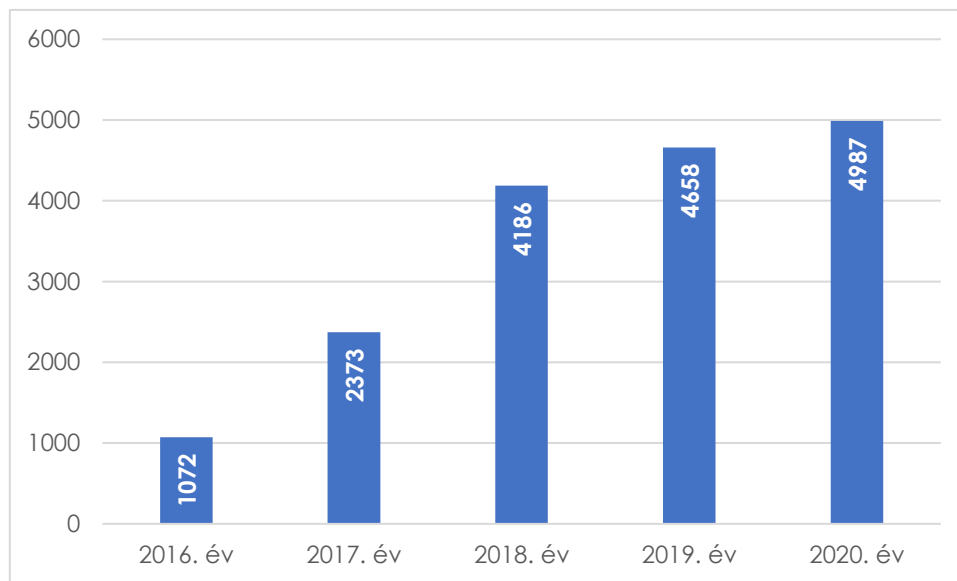
Az elmúlt évtizedet a vezetékes telefon használati szokásainak megváltozása, a telefonvonalakkal rendelkező háztartások számának folyamatos csökkenése jellemzi. Ezzel együtt a vezeték nélküli mobiltelefon folyamatos növekedése, illetve a digitális hang, adat és vizuális jelek továbbítására szolgáló - jellemzően összevont telekommunikációs - vezetékes táv- és hírközlési létesítmények infrastrukturális kiépítettségének gyors fejlődése kíséri.

39. ábra: Internet-előfizetések száma (db)

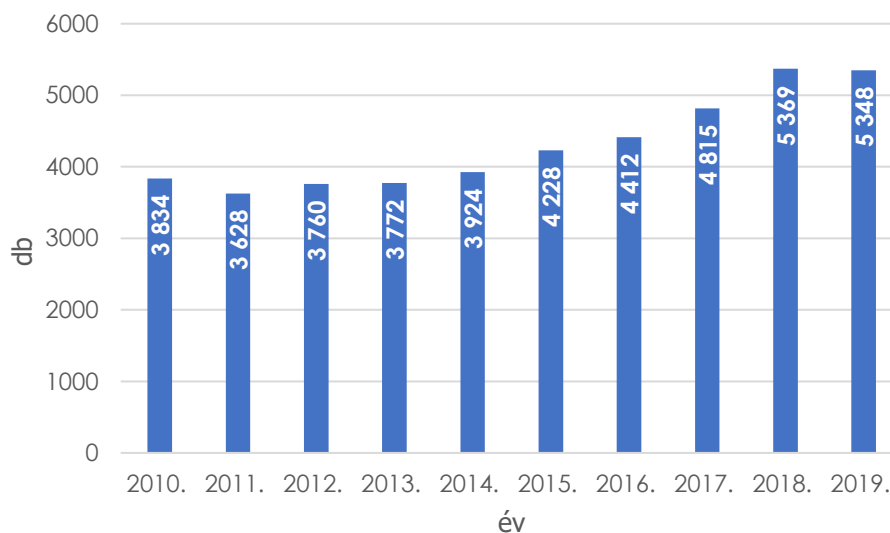
Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

2012. év bázisévnek tekinthető. A változást az internet-előfizetések számának alakulása mellett az optikai hálózat arányának emelkedése is jól mutatja.

40. ábra: Internet-előfizetések optikai hálózaton (db)

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A kábeltelevízió-szolgáltatás enyhén emelkedő trendet mutat és lényegében már nem különíthető el önállóan a többi vezetékes távközlési szolgáltatástól.

41. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A nagy mobiltelefon-szolgáltatók által üzemeltetett vezeték nélküli hírközlési létesítmények (antennák) megfelelő lefedettséget biztosítanak a településen. A vezeték nélküli internet-előfizetések száma (mobil internet nélkül) elenyésző.

Dabas közművekkel való ellátottsága jónak mondható és folyamatosan javul, ugyanakkor vannak még területi különbségek, illetve az igények is folyamatosan változnak, amely kihívásoknak meg kell felelni. A lakosság közműellátottságát tekintve a legtöbb területen megfigyelhető jelentős javulás alapvetően az elmúlt időszak fejlesztéseinek az eredménye. Egyrészt az érintett szolgáltatók saját erőforrásaikat felhasználva törekedtek hálózatok hosszának növelésére, illetve az újonnan épült lakások döntő része már teljes infrastruktúrával épült meg.

1.13 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

A tematikus fejezet kifejtendő témakörei között a környezeti tényezőknek való kitettség Dabas esetében releváns, mivel a település kitettsége egyes abiotikus környezeti tényezők esetében jelentős:

- Dabas a **klímaváltozásnak fokozottan kitétt terület** által érintett település.
- A város területe szélérózióknak kitétt terület: a térségben homoktalajok jellemzőek, melyek úgynevezett könnyű mechanikai összetételű talajok közé tartoznak, a nyári száraz, aszályos időszakok miatt a defláció kül- és belterületen egyaránt megfigyelhető.
- A város területe csak kis részen rendszeresen **belvízjárta terület** által érintett. A város mélyebben fekvő részei folyamatos belvízveszélynek vannak kitéve, elsősorban a Sári városrész határában fekvő, védett, turjános területekkel határolt területek, valamint a mélyebben fekvő belterületi részek, amelyeknek a komplex vízvezetése jelentős kihívás.
- Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettségi térképen a város területe közepesen, illetve erősen veszélyeztetett kategóriába sorolt.

1.13.1 TALAJ ÁLLAPOTA

A területen különböző típusú, főleg homoktalajok találhatóak, valamint a terület délnyugati részén elterülő futóhomok. A Duna-ártéri elhelyezkedés és a kedvező vízellátottság (viszonylag magas talajvízszint) segítette az úgynevezett turjános kialakulását, ahol a lápos réti talaj az uralkodó talajtípus. A Turjánvidék egyes foltjain a magas talajvíznek köszönhetően láptalaj maradt fenn, azonban a turján-foltok és lápok fennmaradását az utóbbi évtizedekben felerősödő talajvízszint-csökkenés erősen veszélyezteti: az egykori Ős-Duna medrében kialakult mocsarak és lápok a lecsapolás következtében kiszáradtak, helyüket réti talaj (néhol lápos réti talaj) vette át, mely folyamat ma is zajlik, eredményeként megindult a szikesedés is.

A **területen talajszennyező forrás nem található**, viszont a mezőgazdasági területeken használt műtrágya használatának visszaszorítása és a megfelelő hulladékgyűjtés és -kezelés a talajvédelem fő szempontjai. A talajpusztulás megelőzését pedig területhasználati módok megfelelő megválasztása és megváltoztatása szolgálja.

1.13.2 FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK

Dabas területét állandó álló- és folyóvizek nem érintik. A területen fellelhető vizek többnyire a Duna-Tisza közti hátság nyugati pereme felől a laza üledéken keresztül ideszivárgó talajvízből táplálkoznak, innen a XX. számú csatornán keresztül a Duna-völgyi főcsatornába jutnak. A főcsatorna és mellékcsatorna rendszerének kiépítésével a lecsapolás olyan méreteket öltött, hogy a talajban a csapadékhiányosabb években erőteljes vízhiány alakult ki. Az Országos Meteorológiai Szolgálat megfigyelései szerint az 1980-as évektől az aszályos időjárás vált uralkodóvá a területen, mintegy 50-60 mm-el kevesebb csapadék hullott évente, mint az azt megelőző évtizedekben. A talajvízszint nagyméretű csökkenése a szántóföldi termelést nehezíti és a meglévő értékes gyeper-, és erdőállományt is veszélyezteti.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet besorolása szerint **Dabas érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekvő település**. A szennyvízcsatorna ellátottság 95%, ami a felszín alatti vízvédelmi szempontból rendkívül fontos tényező.

1.13.3 LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME

A levegő állapotát a közlekedési terhelés és a nem burkolt utak, illetve a mezőgazdasági tevékenység porszennyezése rontja. A szálló por, homok mennyisége növénytelepítéssel csökkenthető, illetve előzhető meg. Jelentős légszennyezést okoz fűtési időszakban a korszerűtlen lakossági fűtés vagy nem megfelelő tüzelőanyag használata is.

1.13.4 ZAJ- ÉS REZGÉSTERHELÉS

A város esetében a közlekedésből eredő zajterhelés a meghatározó az 5-ös számú főút nagy személy- és tehergépjármű forgalma következtében. Jelentős zajkibocsátású ipari-gazdasági tevékenység a térségben nincs.

1.13.5 SUGÁRZÁS VÉDELEM

A város térségében sugárterhelés nincs.

1.13.6 HULLADÉKKEZELÉS

A településen 2003 óta szelektív hulladékgyűjtés is működik. A városi zöldterületek és a kertek szerves hulladékainak komposztálását az önkormányzat modern komposzttárolókkal segíti. 2005-ben átadásra került a Regionális Hulladéklerakó. A lerakó jelentős fejlesztésen esett át 2014-ben egy KEOP fejlesztés eredményeként, amelynek keretében a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés feltételeit teremtette meg a pályázó Ország Közepe Többcélú Kistérségi Társulás. Gyűjtőedények, gépjármű, válogatómű és bálázó beszerzése valósult meg.

A hulladékgazdálkodás legfontosabb irányai: hulladékhasznosítás (ezen belül mennyiség csökkentése és újrahasznosítás), szelektív hulladékgyűjtés működtetése, zöldhulladék kezelése, illegális hulladéklerakók felszámolása.

1.13.7 VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

A város térségében olyan emberi beavatkozás nem volt, ami nagy vizuális környezetszennyezést okozott. A városképet helyenként leromlott állapotú (többnyire felhagyott) gazdasági épület, elhagyott vagy elhanyagolt lakóépület, illegális szemétkerakó rontja.

1.13.8 ÁRVÍZVÉDELEM

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Dabas nem szerepel, azaz nem minősül veszélyeztetett településnek.

A település belvízzel közepesen, illetve belvízzel erősen veszélyeztetett 12 Pest megyei település közé tartozik - számos a lefolyástalan, mély fekvésű és az időszakos talajvízszint-emelkedéssel jellemezhető terület is. A vízgazdálkodás (csapadékvíz- és belvív-elvezetés, -gyűjtés) infrastruktúrájának fejlesztése tervszerű és folyamatos.

1.13.9 FENNÁLLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

- Klímaváltozás: Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének 10/2020. (VI.30.) önkormányzati rendelete Pest megye területrendezési tervéről a klímaváltozásnak fokozottan kitett területek (Homokhátság) övezetébe tartozó települések esetében előírásokat fogalmaz meg a vizek helyben tartására és helyben történő felhasználására, a település zöldfelületeinek bővítésére, a település zöldfelületein és a beépítésre szánt területeken a lombkoronaarány, egyben az árnyékolt felületek növelésére.
- Talajvédelem: Növénytelepítés, erdősítés, fásítás. Erdő, gyepek, rét és legelő területhasznosítási módok fenntartása, növelése. A kímélő talajművelési, tápanyag-gazdálkodási eljárások elterjesztése és támogatása.
- Vízgazdálkodás, vízvédelem: A szélsőséges talajvízszint ingadozás megelőzése, a vízvesztés megakadályozása, a vizek visszatartása, helyben történő hasznosítása. A csapadék- és a belvízproblémák megoldása, a felszín alatti vizek védelme, a műtrágyázás visszaszorítása.
- Egyéb környezeti problémák: Illegális hulladéklerakók, közúti forgalom levegő- és zajszennyezése, turjános lápterületeinek pusztulása.

1.14 VÁROSI KLÍMA

Dabas a mérsékelt meleg-száraz éghajlati körzetben fekszik, az uralkodó szélirány északnyugati, az átlagos évi szélsébség 2,5-3 m/s. Az évi átlagos középhőmérséklet 10-11 °C, az éves napfénytartam 2100-2150 óra. Magyarországon az évi átlagos csapadék 500-750 mm, de tájaink között jelentős eltérések vannak az éves csapadékmennyiségében, a vizsgált területen 500-550 mm között alakul. Az országos évi csapadékösszeg 2020-ban 615 mm volt, azonban ebben az évben Fejér megye és Pest megye délnyugati tájaira érkezett a legkevesebb csapadék.³

Fontos megemlíteni, hogy az éves középhőmérsékletek a 80-as évek elejétől – a globális tendenciával összhangban – emelkednek, azaz intenzív melegedés figyelhető meg. A fagyos napok (napi minimumhőmérséklet <0°C) számának csökkenése és a hőség napok (napi maximumhőmérséklet ≥30°C) számának növekedése egyaránt a melegedő tendenciát jelzi. A csapadékvíz esetében az elmúlt 30 évet vizsgálva megfigyelhető kismértékű csökkenés, de számos kiugró, szélsőséges értéket figyelhetünk meg.

Magyarország és a Pest megyei éghajlat várható alakulásában az átlaghőmérséklet további növekedése prognosztizálható. A jövőben a csapadékviszonyok is átrendeződnek – az eltérő klímamodellek közös pontja, hogy szélsőséges értékek várhatók mind a nyári, mind a téli időszakokban. A város lakóépületeinek viharok által való veszélyeztetettsége az országos átlagot meghaladó.⁴

A szélsőséges időjárási változások (hőhullámok, zivatarok, hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék stb.) a klímaváltozás következményeként nem csak a mezőgazdaságot, hanem a várostervezést és - építészetet, valamint a város lakosságát is új kihívások elé állítják, elég megemlíteni a viharok által az épületekben okozott károkat, vagy a hőhullámok egészségügyi veszélyeit.

Az általános érintettség mellett (szélsőséges időjárási jelenségek) kiemelkedő - a helyzetelemzésben más fejezetekben bemutatásra kerülő - problémák a természeti értékek veszélyeztetettsége, a belvíz probléma és az ivóvíz-bázisok veszélyeztetettsége. Az érintettség elemzése során megállapítható, hogy Pest megye, így Dabas városa is az éghajlatváltozás szempontjából az ország legveszélyeztetettebb területei közé tartozik. Az aszályveszélyeztetettség szempontjából város területe pedig fokozottan sérülékeny terület (Homokhátság).

A megújuló energiaforrások arányának növelése és az épületek energetikai korszerűsítése a városban (közintézmények és lakóépületek esetében egyaránt) az ÜHG- és CO₂-kibocsátás csökkentés révén már rövidtávon is hozzájárul a klímaváltozás káros hatásainak mérsékléséhez.

³ Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat (Péczely György munkája alapján)

⁴ Hrabovszky-Horváth E.S.; Pálvölgyi T.; Csoknyai T.; Talamin A. (2013) – in: Pest Megyei Klímastratégia 2018-2030 p.61.

A város éghajlatváltozásokkal kapcsolatos **alkalmazkodóképességének kulcsterületi a jövőben:**

- a lakosság (és a turisták) hőhullámokhoz való alkalmazkodásának segítése (árnyékolt felületek növelése, párapapuk stb.),
- a lakossági víz- és energiafelhasználás mérséklése,
- beépítettség és burkolt felületek ellensúlyozása zöld- és kék infrastruktúrával, felületekkel,
- zöldfelületek növelése, növényültetés által hűsebb mikroklímával rendelkező városi területek kialakítása,
- alternatív energiahasználó és -termelő rendszerek kialakításával az ÜHG-kibocsátás csökkentése,
- ivóvíz minőségének és az ivóvízbázisok biztonságának javítása,
- aszályos időszakok gyakoriságának és hosszának várható növekedése miatt „kímélő” mezőgazdasági termelési módok és talajművelés, valamint tájhasználat elterjesztése,
- természeti értékek védelme, a Turjánvidék flórájának és faunájának megőrzése,
- hulladékszegény, illetve a hulladék újrahasznosítására vagy energiatermelésére épülő technológiák alkalmazása,
- alkalmazkodásra képes városszerkezet, takarékos térhasználat, jó minőségű épített települési környezet kialakítása, többek között a városi hőterhelés és a levegő szennyezettségének csökkentése érdekében,
- fenntartható és környezetkímélő közlekedés-szervezés (közösségi és alternatív közlekedési módok támogatása), kerékpárutak építése,

2 JAVASLAT STRATÉGIAI CÉLOK KIJELÖLÉSÉRE

2.1 JÖVŐKÉP

Dabas város elkövetkezendő 10-15 évre vonatkozó jövőképét Dabas Településfejlesztési Koncepciója⁵ (továbbiakban TFK) tartalmazza:

„DABAS – FUNKCIÓKBAN GAZDAG, ÉLHETŐ KISVÁROS”

A város az ország közepén, a Budapest és Kecskemét közti erőterben akkor tud érvényesülni, ha élhető és élő környezetet teremt a polgárai és a vállalkozásai számára egyaránt. Az elkövetkezendő időszakban kulcskérdés lesz a lakosok, főként a fiatalok és a vállalkozások helyben tartása, újak térségbe vonzása. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, a városnak olyan szolgáltatásokat és háttérrel kell biztosítania, hogy minél többen jussanak arra a személyes elhatározásra vagy gazdasági döntésre, hogy Dabason maradnak, vagy – az újonnan érkezők esetében – itt telepednek le.

Dabas részletesebb, gazdasági, társadalmi, környezeti és településszerkezeti jövőképe megtalálható a koncepció I.1, a térségi szerepre vonatkozó jövőképe pedig az I.2 alfejezetében.

2.2 CÉLRENDSZER

A TFK a fenti jövőkép eléréséhez 3 átfogó célt és 11 részcélt, köztük tematikus és területi vonatkozásúakat egyaránt, határoz meg. A koncepció rész céljai a település életének minden szegmensét lefedik.

⁵ A dokumentum készítésének időpontjában a koncepció véleményezési verziója érhető el.

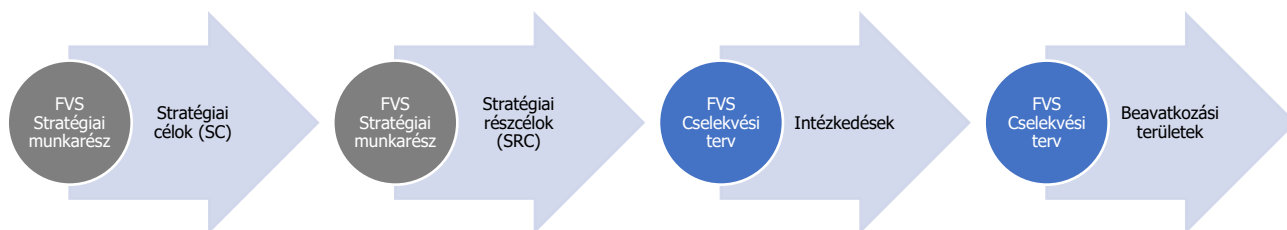
42. ábra: Dabas Településfejlesztési Konceptiójának célrendszere

JÖVŐKÉP DABAS – FUNKCIÓKBAN GAZDAG ÉLHETŐ KISVÁROS			
Átfogó célok	Á1: Helyi identitás erősítése, hagyományok és értékek megőrzése, a lakosság életkörülményeinek javítása	Á2: Helyi gazdaság erősítése, a helyben foglalkoztatottak számának növelése	Á3: Városrészek harmonikus fejlesztése, a fenntarthatóság biztosítása
	R1: Hagyományok ápolása, a kulturált szórakozási lehetőségek helyben való elérésének biztosítása		
Részcélok	R2: Erős belső kohéziójú helyi társadalom		
	R3: A város gazdasági helyzetének javítása, térségi szerepének erősítése		
	R4: A város turisztikai kínálatának fejlesztése		
	R5: Épített örökség védelme		
	R6: Az egészséges, sportos életmód feltételeinek biztosítása, a település zöldfelületeinek fejlesztése		
	R7: Természeti környezet védelme		
	R8: Városi alközpontok fejlesztése		
	R9: Városközpont fejlesztése		
	R10: Alapinfrastruktúra fejlesztése		
	R11: Közlekedés fejlesztése		

Forrás: Dabas Településfejlesztési Konceptiója

Míg a TFK időtávja 10-15 éves, addig az FVS kimondottan a 2021-2027-es időszakra vonatkozik, így a TFK céljainak újragondolása szükséges. A stratégiai célokkal szemben „elvárás”, hogy tovább bontva őket a későbbiekben a cselekvési terv lépései is meghatározhatóak legyenek.

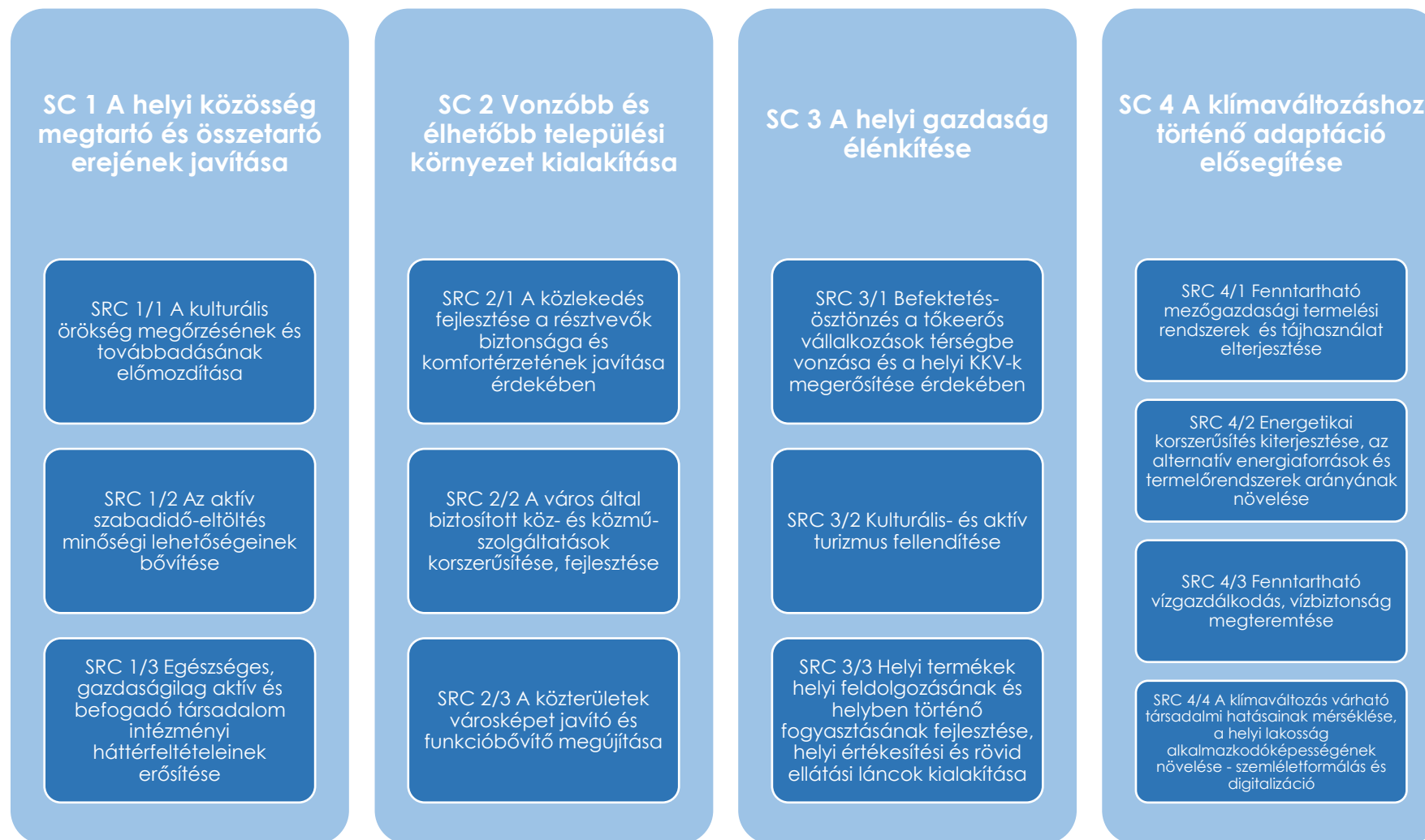
43. ábra: Az FVS célrendszerének logikai vázlata

Forrás: saját szerkesztés

A helyzetfeltárás eredményeként és a város fejlesztési elképzeléseinek ismeretében a következő stratégiai célrendszer vázolható fel:

44. ábra: A Dabas FVS javasolt stratégiai célrendszere

3 FELHASZNÁLT IRODALOM

3.1 TANULMÁNYOK, FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK

Dabas Város Önkormányzat Képviselő-testületének Gazdasági Programja 2020-2024

Dabas Integrált Településfejlesztési Stratégiája: Megalapozó vizsgálat – Helyzetértékelés (2015)

Dabas Új Településfejlesztési Konceptiója és Településrendezési Eszközei I. kötet – Megalapozó vizsgálat

Dabas Településfejlesztési Konceptiója – Véleményezési verzió

Dabas Településképi Arculati Kézikönyve

Dabas Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023

Magyar Közút: AZ ORSZÁGOS KÖZUTAK 2020. ÉVRE VONATKOZÓ KERESZTMETSZETI FORGALMA

Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2030 I. Kötet – Helyzetfeltárás (2021. április)

Pest Megye Területrendezési Terve

Pest Megyei Klímastratégia 2018-2030

Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS)

3.2 JOGSZABÁLYOK

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2020. (II.18.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2020. évi költségvetéséről

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 14/2017. (IV.28.) önkormányzati rendelete a 2016. évi pénzügyi terv végrehajtásáról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2018. (V.25.) önkormányzati rendelete a 2017. évi pénzügyi terv végrehajtásáról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2019 (V.30) számú önkormányzati rendelete a 2018. évi pénzügyi terv végrehajtásáról

Dabas Város Polgármesterének 19/2020. (VI.17.) önkormányzati rendelete a 2019. évi pénzügyi terv végrehajtásáról

Dabas Város Önkormányzat Képviselő-testülete 18/2021. (V. 28.) önkormányzati rendelete a 2020. évi pénzügyi terv végrehajtásáról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2021. (II.19.) számú rendelete az önkormányzat 2021. évi költségvetéséről

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 21/2014.(XI. 28.) önkormányzati rendelete Dabas Város Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 36 / 2017. (IX.1.) önkormányzati rendelete a vásárokról és a piacokról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 62/2012. (XI.30.) önkormányzati rendelete a helyi iparűzési adóról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 65/2012. (XI.30.) önkormányzati rendelete az idegenforgalmi adóról

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 33/2018. (XII.17.) önkormányzati rendelete a településképp védelméről

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2012. (III. 30.) önkormányzati rendelete a temetők és a temetkezés rendjéről

3.3 WEBOLDALAK

<https://www.dabas.hu/>

<https://www.dabasikonyvtar.hu/>

<https://www.dabasszakrendelo.hu/>

<http://www.dabastv.hu/>

<http://www.dagim.hu/>

<https://diakoweb.webnode.hu/news/het-kisgyerek-jar-a-kisharang-evangelikus-csaladi-bolcsodebe/>

<https://ec.europa.eu>

www.kti.hu

<https://www.kzsdabas.hu/index.php>

<https://merretekerjek.hu>

<https://onlineradiobox.com/hu/dabas/>

<https://www.palyazat.gov.hu/>

<https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/>

<http://szamaritanusszolgalat.hu/intezmenyeink/szentjanosbogar-katolikus-csaladi-napkozi-halozat/>

<https://www.szeretetszolgalat.hu/index.php>

<https://www.sziltop.hu/tagintezmenyek/budakalasz-gimnazium-dabas-2-sz-tagintezmenye>

<https://www.teir.hu/its/>

<https://wikipedia.org>

<https://omsz.hu>